

VISIT

RAUTALAMPI.FI

2025

TALOUSARVIO

Käsittely:

Sisällysluettelo

TALOUSSUUNNITELMA 2025 – 2026	5
Kunnanjohtajan katsaus talousarviovuoteen	5
Kuntalaki 110 § ja sen keskeinen sisältö	7
Kuntastrategia	7
Rautalammin kuntastrategia ja tulevaisuuden suunta	8
Yleinen taloudellinen tilanne	9
Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät - taloudelliset lähtökohdat 2025	14
Kuntaverot	16
Valtionosuudet	18
Toimintatuotot	20
Toimintakulut	20
Toimintakate	20
Vuosikate	20
Poistot	21
Tilikauden tulos	21
Talouteen vaikuttavia muutoksia vuonna 2025	21
Pohjois-Savon ja Rautalammin kunnan väestönkehitys	22
Työllisyys	23
Kotouttaminen	24
Elinvoimaisuus ja työpaikat	25
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	25
Rautalammin kunnan taloutta koskevat tavoitteet 2025–2027	26
VUODEN 2025 TALOUSARVIO	29
TULOT JA MENOT PÄÄLUOKITTAIN (ULKOISET 1000€)	29
LAINATILANNE 31.12. (1000 €)	29
ASUKASLUKU 31.12.2023	29
VEROPROSENTIT VUONNA 2025	30
TOIMINTAMENOT MENOLAJEITTAIN (ULKOISET 1000 €)	30
ULKOISET KÄYTTÖMENOT 2016 – TA2025 (1000 €)	31
MENOT TOIMINNOITTAIN (ULKOISET 1000 €)	32
TOIMINTA- JA RAHOITUSTULOT (1000 €)	33

SUURET TULORYHMÄT	34
HENKILÖSTÖKULUT TOIMINNOITTAIN (1000 €)	35
HENKILÖSTÖKULUT JA PALVELUJEN OSTO	36
PALVELUJENOSTO TOIMINNOITTAIN (ULKOISET 1000 €).....	37
TALOUSARVION SITOVUUS	38
Talousarvion toimeenpanosta	38
Talousarvion sitovuus.....	38
OSASTOJEN TOIMINTA 2025	41
130 Tilintarkastus	41
18 Luottamushenkilöhallinto	43
170 Yleishallinto	45
Yleishallinto, Työllisyyspalvelut	47
180 Taloushallinto	49
26 Elinkeinotoimi	51
270 Maaseututoimi	53
404 Sivistyksen hallinto	56
410 Perusopetus	58
420 Lukio.....	60
440 Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus	62
450 Joukkoliikenne.....	64
453 Varhaiskasvatus	65
454 Esiopetus	67
460 Nuorisotoimi	69
450 Liikuntatoimi	71
480 Kirjasto	73
490 Kulttuuritoimi	75
500 Hallinto, Tekninen lautakunta	77
510 Jätehuolto.....	79
520 Vesihuolto	81
540 Kiinteistöt.....	83
545 Ravintokeskus	85
550 Varikko	87
560 Liikenneväylät.....	89
570 Maankäytön suunnittelu	91

580 Ympäristöterveydenhuolto.....	92
590 Rakennusvalvonta.....	94
TYTÄR- JA OSAKKUUSYHTIÖIDEN TAVOITTEET	96
Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy	96
Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit.....	96
Rautalammin Kehitys Oy	97
Tiinari	97
As Oy Lupsakas	98
As Oy Rautalammin Kuusitie 3.....	98
Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalo	98
As Oy Rautalammin Lassilanpolku.....	98
Kehitysyhtiö SavoGrow Oy.....	99
Istekki Oy	99
Sansia Oy.....	99
TULOSLASKELMA.....	100
KÄYTTÖTALouden LISTAUS	101
TULOSLASKELMAOSA	115
RAHOITUS	119
Rahoitusosan sitovuus	119
Rahoituslaskelma	119
INVESTOINNIT VUONNA 2025	120
Investointien sitovuus.....	120
Investointiosan määrärahataso	120
Investointisuunnitelma.....	121
RAUTALAMMIN KUNNAN HENKILÖSTÖ 1.1.2025.....	125

TALOUSSUUNNITELMA 2025 – 2026

Kunnanjohtajan katsaus talousarviovuoteen

Kuntatalouksien tehtävät ja talous ovat olleet melkoisessa mullistuksessa viime vuosina ja meno näyttää jatkuvan. Iso muutos kuntien tehtäväkenttään koetaan jälleen, kun työllisyys – ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kuntien tehtäviksi vuoden 2025 alussa. Rautalammin kunta on mukana Kuopion työllisyysalueessa, mihin liittyvä valmistelutyö on ollut täydessä vauhdissa vuoden 2024 aikana. Työllisyysalueen tavoitteena on tarpeenmukaisten lähipalveluiden tarjonta eri puolella aluetta. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden tiivis kytkentä alueemme yrityspalveluihimme on vaikuttavuuden aikaansaamiseksi välttämätön. Alueen elinvoiman ja kilpailukyvyn näkökulma on keskeinen –Rautalammin kannalta. TE-palveluiden muutos on myös suuri mahdollisuus. Ensi vuoden alussa kuntien rooli kasvaa myös kotouttamisessa. Molemmissa muutoksissa yhteisten toimintatapojen löytyminen omalla alueella on ensiarvoisen tärkeää.

On hyvä huomata, että pelkästään jo maailman tilanteen takia, elämme nyt vahvaa murroksen – ja muutoksien aikaa. On kuitenkin tärkeää ajatella, että muutos voi olla aina myös mahdollisuus. Tarvitaan vain riittävästi yhteistä tahtoa, halua kehittää, kehittyä ja ennen kaikkea uudistaa perinteisiä toimintatapoja. Tulevaisuuden kuntaa on tärkeää kehittää uusien kumppanuuksien ja toimintamallien varaan. Uudet kumppanuudet löytyvät niinkin läheltä, kuin omista kuntalaisista, naapurikunnista ja miksei tässä digiajassa, vaikka kauempaakin. Rautalammilla, kuten kaikissa muissakin kunnissa on tärkeää löytää omat vahvuudet ja päättää mihin suuntaan juuri meidän kuntaamme halutaan kehittää. Koska ajat ovat haastavia, on tärkeää, että visio on riittävän selvä ja tahtotila yhteinen. Ensi vuoden aikana valmistuu myös uusi kuntastrategia, jonka laadintaa käynnistellään jo kuluvan, loppu vuoden aikana. Keväällä on kuntavaalit ja ainakin osittain uudet luottamushenkilöt aloittavat tärkeän työnsä, joista ensimmäisenä on juuri uuden kuntastrategian viimeistely ja hyväksyminen. Nyt jos koskaan strategiset painopisteet on valittava toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset huomioiden. Isossa kuvassa ratkaisun avaimet ovat omissa käsissämme: miten ja mihin suuntaan kuntaa halutaan tulevaisuudessa ohjata.

Väestöennuste antaa näkymää alueellisiin palvelutarpeisiin erityisesti isojen infrainvestointien edessä ja samalla mahdollistaa keskustelun siitä, voisiko kunta saavuttaa laadukkaammat palvelut yhdessä naapurikuntien kanssa. Tätä niin sanottua älykästä sopeutumista on tehtävä kaikenkokoisissa kunnissa, kaikissa maakunnissa sekä myös kuntien sisällä. Kyse on julkisten varojen vastuullista käytöstä sekä kuntakentän itsemääräämisoikeuden säilyttämisestä. Keskittymällä vain yksittäisen kunnan palvelujen säilyttämiseen, menetetäänkin mahdollisuus kustannusten jakamiseen ja osaamisen kehittämiseen yhdessä naapurikuntien kanssa. Kuluvan vuoden aikana Rautalammilla kunnan päättäjät ovat joutuneet isojen ja ikävien päätösten eteen, kuten Kerkonkosken koulun lakkauttaminen, joka aiheutti paljon pahaa mieltä ja harmia. Tämäkin päätös on kuitenkin osoitus ikävästä, mutta vastuullisesta tavasta vastata toimintaympäristön muutoksiin ja edessä oleviin taloushaasteisiin.

Tämän hetken tiedon mukaan vuoden 2024 tilinpäätöksen arvioidaan olevan ylijäämäinen. Ennakollisista painelaskelmista huolimatta olemme oikean suuntaisilla ja määrätietoisilla toimilla pystyneet kääntämään myös talousarvion 2025 oikeaan suuntaan. Tästä on hyvä jatkaa. Kunnan taseessa on ylijäämää 2.888.364 euroa. Vuoden 2025 talousarvio on ylijäämäinen ja on selvää, että pyrimme suunnittelukaudella vuosina 2026–2027 säilyttämään tasapainon. Siinä onnistuminen tulee vaatimaan paljon ja myös uudenlaista joustamista sekä luopumista totutusta. Minulla on kuitenkin vahva usko, että täällä Rautalammissa toimimme kuntastrategiamme mukaan ja olemme Rautaisen rohkea Rautalampi.

Parhaimmat kiitokseni koko kunnan henkilöstölle vaativista ponnisteluista talousarvion ja toimintasuunnitelman laadintatyöstä. Kiitokset myös luottamushenkilöille uudesta suunnasta, jossa on palattu yhteiseen tekemiseen, jolla rakennetaan parempaa huomista kaikille rautalampilaisille.

Kiitän kaikkia kuntalaisia, yrityksiä, yhdistyksiä sekä vapaa-ajanasukkaita. Teidän kanssanne käytyjen kohtaamisten, keskustelujen ja saadun palautteen perusteella on hyvä jatkaa kunnan kehittämistä meidän näköisemmeksi ja menestyväksi haastavista ajoista huolimatta.

Rautalammissa 17.11.2024

Anu Sepponen
kunnanjohtaja

Kuntalaki 110 § ja sen keskeinen sisältö

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi) Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja niin, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kuntalaki edistää kunnan asukkaiden itsehallinnon ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumista sekä kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyttä. Laissa otetaan huomioon kunnan toiminta laajasti. Talousarviossa- ja suunnitelmassa hyväksytään myös kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntalain taloutta koskevia säännöksiä on muutettu 1.5.2015 voimaan tulleessa kuntalaissa (410/2015). Muun muassa alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä on tiukennettu ja alijäämän kattamisvelvollisuus on ulotettu kuntayhtymiin, kriisikuntamenettelyä koskevaa sääntelyä on uudistettu ja konserninäkökulmaa on korostettu kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa ja raportoinnissa. Säännösmuutoksilla on pyritty korostamaan kunnan vastuunkantoa ja turvaamaan toiminnan taloudellinen kestävyys pitkällä aikavälillä. Voimaan tulleiden säännösten (110.3 §) mukaan alijäämän kattamisvelvoite syntyy, kun kunnan tai kuntayhtymän taseeseen on kertynyt alijäämää. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Alijäämän kattamista koskevista yksilöidyistä toimenpiteistä päätetään taloussuunnitelmassa. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainoa arvioitaessa otetaan huomioon taseeseen kertyneet ylijäämät. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan miten rahoitustarve tullaan kattamaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa huomioon joko brutto- tai nettomääräisinä. Talousarvio ja suunnitelma sisältävät käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan sekä investointi- ja rahoitusosan. Kaikessa kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarvioita.

Kuntastrategia

Kuntastrategia on kuntien lakisääteinen asiakirja, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kunnanvaltuusto hyväksyy kuntastrategian valtuustokausittain ja tarkastelee sen toteutumista vähintään kerran valtuustokaudessa. Kuntalakiin on kirjattu, että kuntastrategiassa tulee käsitellä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä, osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia, palveluiden järjestämistä ja tuottamista, laissa säädettyjä palvelutavoitteita, omistaja- ja henkilöstöpolitiikkaa sekä elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittämistä. Kuntalain 1 § mukaan *"Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.* Sosiaalisesti kestävässä kunnassa asukkailla on aktiivinen rooli kunnan toiminnan ja kuntastrategian suunnittelussa. Osallisuutta syntyy ja se vahvistuu itsestään yhdessä

tekemisen myötä. Osallisuus kasvattaa yhteisöllisyyden tunnetta ja on yksi asukkaiden hyvinvointia lisäävä tekijä. Rautalammin kunnassa olemme viime vuosina pyrkineet päämäärätietoiseen kuntalaisten osallisuuden lisäämiseen. Tästä esimerkkeinä useat kuntalaisillat eri teemojen osalta sekä osallistava budjetointi ja kansalaispaneeli.

Kuntastrategiassa on arvioitava nykytilaa ja toimintaympäristöön kohdistuvia muutoksia sekä niiden vaikutuksia kunnan tehtäviin. (Kuntalaki 37§) Kuntastrategiassa asetetaan kunnan toiminnan omat pääpainopisteet ja mahdollisissa ohjelma-asiakirjoissa tarkennetaan kuntastrategiaa. Kestävä kehitys laajana ja monisyisenä asiana ei välttämättä istu aina helposti kuntastrategiaan, mutta toimii yleisenä näkökulmana kunnan eri asiakirjoissa. Kestävää kehitystä voidaan strategian lisäksi käsitellä poikkihallinnollisissa strategian toteuttamishjelmissä, jotka laaditaan linjassa kuntastrategian kanssa ja sen tavoitteita tukemaan ja toteuttamaan. Poikkihallinnollisten strategian toteuttamishjelmien lisäksi kunnan toimialojen on usein tarpeen konkretisoida kuntastrategian linjauksia oman toimialansa näkökulmasta toimialan kehittämishjelmaksi. Näin myös Rautalammissa on tehty. Monet ohjelmat linjaavat strategista tekemistä, kuten elinvoimaohjelma, henkilöstöohjelma sekä omistajanohjausohjelma.

Rautalammin kuntastrategia ja tulevaisuuden suunta

Rautalammin kunnan hallintoa ja peruspalveluja sekä yritystoimintaa koskevat tavoitteet ovat johdettu siten, että ne toteuttavat mahdollisimman hyvin kunnanvaltuuston hyväksymää kuntastrategiaa vuosille 2022–2025. Rautalammin kunnan kuntastrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 5.4.2022. Kuntastrategian painopistealueita ovat:

- tasapainoinen kuntatalous,
- joustava työ ja asuminen,
- elinvoima ja hyvinvointi sekä
- viestintä ja vuorovaikutteisuus.

Kuntastrategian merkitys korostuu uudistuneessa kuntalaissa ja se myös ohjaa tarkastelemaan kunnan toimintaa strategisena kokonaisuutena. Kuntalain strategiaa korostavan merkityksen ja ohjausvaikutuksen takia on myös erityisen tärkeää, että strategiassa korostuu pitkän aikavälin vastuunkanto ja kunnan toiminnan johtaminen kokonaisuutena. Yhdessä hyvinvointikertomuksen kanssa kuntastrategia luo pohjan ja suuntaviivan kunnan kaikelle toiminnalle. Strategian on seurattava aikaansa ja sen päivittämisessä tärkeintä on huomioida kunnan toimintaympäristössä ja olosuhteissa tapahtuvat, nopeatkin muutokset. Hyvän strategian tulee myös nähdä pitkälle tulevaisuuteen. Kuntastrategiaa väli tarkasteltiin valtuuston ja johtoryhmän työpajassa 28.8.2023. Työpajan keskeinen tarkoitus oli kirkastaa eteenpäin vietävät keskeiset toimintaohjelmat.

Vakiintuneeseen tapaan vuoden 2025 talousarviossa toimialojen sitovat tavoitteet on laadittu kuntastrategian sekä hyvinvointisuunnitelman painopisteiden pohjalta. Samalla tavoitteen toteutumista seuraavat mittarit on pyritty muodostamaan siten, että niiden avulla

voidaan mahdollisimman hyvin seurata tavoitteiden toteutumista. Uuden kuntastrategian laadinta on tarkoitus aloittaa jo kuluvan valtuustokauden aikana. Työ käynnistyy marraskuun lopulla pidettävässä strategiaillassa, jossa keskeisenä ajatuksena on analysoida sitä, miten strategia on toteutunut. Samalla pyritään pohtimaan keskeisiä strategisia kysymyksiä ja linjauksia, joihin valtuuston tulisi ottaa kantaa osana strategiatyötä. Uusi kunnanvaltuusto aloittaa keväällä 2025 ja jatkaa uuden kuntastrategian valmistelua. Strategiantarkastelu ja linjaus ovat ajankohtaisia valtuustokauden vaihtuessa mutta myös merkittävästi muuttuneen toimintaympäristön takia.

Yleinen taloudellinen tilanne

syyskuussa 2024 Suomen Pankki arvioi, että tulevan vuoden aikana geopolitiikan vaikutuksilta on vaikea tai mahdoton välttyä. Venäjän hyökkäyssota jatkuu Ukrainassa, samoin Lähi-idän sotatilanne, ja myös Yhdysvaltojen ja Kiinan suhteet ovat kireät. Suurvaltapoliittisten jännitteiden kärjistyminen ja geopolitiikan ajaman maailmantalouden sirpaloitumisen – vaikutukset ovat keskeisiä maailmantalouden kehitykseen liittyviä huolia. Geopolitiikka vaikuttaa maiden suhteisiin, ja siten väistämättä myös niiden taloudelliseen kanssakäymiseen. Lisääntyvän taloudellisen kanssakäymisen hyödyt ja kustannukset leviävät useiden kanavien välityksellä. Epävarmuus maailmantalouden kasvusta onkin vahvistunut syksyn 2024 aikana. Suurin syy näkymien heikkenemiseen on juuri geopolitiittisten jännitteiden edelleen kiristymisellä. Rahoitusmarkkinoiden kesän 2024 levottomuus näyttäisi jäävän lyhytaikaiseksi. Myös hidastuva inflaatio ja laskevat korot kasvattavat reaalityuloja kotitalouksissa.

Valtiovarainministeriön syksyn talouskatsauksen mukaan talouskasvu painottuu yhä Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin. Euroalueen talouskehitys on vaatimatonta. Maailmantalous kasvaa vuonna 2024 3,1 prosenttia, ja kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin vuonna 2025. Yhdysvaltojen talouden vahva veto jatkuu. Talous kasvoi voimakkaasti kuluvan vuoden 2024 toisella neljänneksellä yksityisen kulutuksen tukemana. Palveluiden ennakoivat indikaattorit viittaavat kasvun jatkumiseen, mutta teollisuuden osalta heikompaan kehitykseen. Työmarkkinat ovat jäähtymässä, mikä edesauttaa rahapolitiikan keventämistä loppusyksyn 2024 aikana. Talouden ns. pehmeän laskun odotetaan toteutuvan tänä ja ensi vuonna. Talouskasvu hidastuu kuluvan vuoden 2,6 prosentista 1,9 prosenttiin vuonna 2025. Marraskuun Yhdysvaltojen presidentinvaalit toivat vaalivoiton republikaanipuolueen Trumpille, jonka tulevilla poliittisilla linjauksilla uskotaan olevan vaikutuksia, jotka heijastelevat myös Euroopan talouteen.

Kiinan talousnäköymät ovat haastavat. Kokonaistuotannon kasvu hidastui vuoden 2024 toisella neljänneksellä. Kotimaisen kulutuksen kasvu on vaimeaa kuluttajien luottamuksen ollessa alamaissa. Talouskasvua pyritään kiihdyttämään elvyttävällä finanssipolitiikalla. Heikko juna tukee viennin kilpailukykyä. Talous kasvaa 4,5 prosenttia 2024, ja kasvu hidastuu 4,2 prosenttiin vuonna 2025.

Energiamarkkinoiden tilanne on melko vakaa huolimatta Lähi-idän kriisiin liittyvistä riskeistä. Raakaöljyn hinta on laskenut hienoisesti kesän 2024 aikana, ja hinnan odotetaan

laskevan edelleen ennustejaksolla. Maakaasun hinta pysyttelee maltillisena, mutta on yhä korkeampi kuin ennen Venäjän hyökkäyssodan alkamista. Sähköfutuurit ovat lievässä nousussa lähikuukausien aikana, mutta laskevia ennustejakson loppupuolella. Myös teollisuuden raaka-aineet ovat kallistuneet, mutta ne pysyvät suhteellisen vakaana lähivuosina.

Euroalueen talouskasvu käynnistyi kuluvan vuoden alkupuoliskolla viime vuoden loppupuolen nollakasvun jälkeen, mutta näkymät ovat ennakoivien indikaattoreiden perusteella yhä haastavat. Etenkin Saksan teollisuuden tilanne aiheuttaa huolta. Ranskan näkymiä tukee palveluiden piristyminen. Kuluttajien luottamus on vahvistumassa inflaation hidastuessa ja reaalityulojen kasvaessa. Finanssipolitiikan odotetaan olevan lievästi kiristävää 2024 ja 2025. Euroalueen talous kasvaa vuonna 2024 0,7 prosenttia, ja kasvu kiihtyy 1,5 prosenttiin vuonna 2025. Maailmankaupan tahmeus hidastaa Suomen ulkomaankaupan elpymistä vuonna 2024. Suomen vientikysyntä on heikkoa, kun päämarkkinat, Yhdysvaltoja lukuun ottamatta, eivät ole vielä lähteneet odotettuun kasvuun. Varovaisia viitteitä ulkomaankaupan piristymisestä voidaan kuitenkin nähdä uusien tilausten noususta sekä korkotason virkistävästä vaikutuksesta

Suomen Pankin näkemyksen mukaan Suomen keskeisten vientimarkkinoiden vaatimaton kasvu painaa edelleen Suomen viennin näkymiä. Maailmankaupassa näkyy kuitenkin merkkejä varovaisesta toipumisesta, mikä vahvistaa vähitellen myös Suomen vientikysynnän kasvua. Euroalueen BKT-kasvu vahvistuu vuosina 2024–2026 yksityisen kulutuksen vetämänä, ja inflaatio hidastuu vähitellen vajaaseen kahteen prosenttiin. Markkinoilla odotettu rahoitusolojen keveneminen ja inflaation hidastuminen tukisivat globaalia kasvua.

Inflaatio on hidastunut laaja-alaisesti jo alkuvuoden 2024 aikana. Veromuutokset, varsinkin arvonlisäveron nosto, kuitenkin nostavat kuluttajahintoja, ja niiden vaikutus inflaatioon on suurimmillaan vuonna 2025. Hintapaineet alkavat myös hiljalleen kasvaa, kun suhdanne paranee ja rahapolitiikan inflaatiota hidastavat vaikutukset alkavat laantua. Inflaation arvellaan kiihtyvän 2 prosenttiin vuonna 2025. Nimellisansioiden nousu jatkuu lähivuosina, mutta hidastuu hieman ennustejakson loppua kohden. Suomen talouden kustannuskilpailukyky euroalueeseen nähden kohenee hieman, koska työn hinta nousee euroalueen keskiarvoa hitaammin.

Talouden kokonaiskysyntä alkaa elpyä kuluvan vuoden loppua kohden. Yksityinen kulutus elpyy vähitellen, koska ostovoima vahvistuu. Monet kotitaloudet ovat kuitenkin vielä varovaisia, ja julkisen talouden sopeutustoimet hidastavat ostovoiman kasvua. Suhdannenäkymät kohenevat, ja taloudellinen epävarmuus hälvenee vähitellen. Samalla rahoitusmarkkinoilla odotetaan korkotason laskevan asteittain. Nämä tekijät tukevat yksityisen kulutuksen toipumista. Vienti alkaa hiljalleen vahvistua, kun maailmankauppa vähitellen piristyy. Vientimarkkinoiden elpymisen siivittää viennin kasvuun vuonna 2025. Tavaroiden ja palveluiden viennin hyvä vire jatkuu myös vuonna 2026. Viennin ja kotimaisen kysynnän vähittäinen piristyminen lisää myös tuontia merkittävästi.

Pitkään jatkunut heikko suhdannetilanne painaa työmarkkinoita. Vuonna 2024 työllisyys heikkenee ja työttömyys lisääntyy suhdanneluonteisesti. Työllisyys alkaa jälleen kohentua ja työttömyys vähentyä vuonna 2025, kun taantuma hellittää. Kun työmarkkinat kiristyvät

ennustejakson loppua kohden, työikäisten jo valmiiksi korkea osallistumisaste kuitenkin rajoittaa työllisyyden kasvua.

Julkinen talous pysyy lähivuosina selvästi alijäämäisenä ja julkinen velkasuhde kasvaa edelleen, vaikka hallitus on päättänyt mittavista sopeutustoimista. Vielä tämän vuoden jatkuva heikko suhdanne ja yhä kasvavat julkisen velan korkomenot vaikeuttavat julkisen talouden tasapainottamista.

Kuntaliiton arvion mukaan kuntien ja kuntayhtymien talouden tila oli viime vuonna poikkeuksellisen vahva sote-uudistukseen liittyneiden poikkeuksellisten ja kertaluonteisten tuloerien vuoksi. Soten varjossa kuntien sivistystoimen kustannukset kasvoivat kuitenkin nopeasti, minkä vuoksi kuntien taloudelliset tunnusluvut ovat alkaneet heikentyä nopeasti vuoden 2024 keväällä. Valtiovarainministeriön mukaan kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2024 noin miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee edelleen lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Hallituksen päätösten nettovaikutus on kokonaisuudessaan kuntataloutta hieman vahvistava, vaikka kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamisesta arvioituja säästöjä onkin maltillistuttu aiemmin arvioidusta.

Vaikka verotulojen kasvun ennustetaan pysyvän vuosina 2025–2028 noin 4,2 prosentissa eli pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, arvioidaan kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän kehysvuosina 2025–2028 noin 1,6–2,0 mrd. euroa negatiiviseksi. Synkkenevä kuntatalouden tilanne asettaa haasteita taloudenpidolle. Sote-uudistuksen jälkeisessä kuntakentässä talouden liikkumavara on kaventunut huomattavasti ja palveluverkon ennakoivan suunnittelun, ja investointien tarveharkinnan tärkeys kunnissa korostuvat entisestään.

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitain kuntien tehtäviä ja velvoitteita poistetaan. Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus vahvistaa kuntataloutta noin 270 milj. eurolla vuonna 2025 vuoteen 2024 verrattuna. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kuntataloutta vahvistaa 277 milj. euron valtionosuuslisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia. Toisaalta pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys myös vuonna 2025. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin kohdistuu noin 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpide kokonaisuus on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta. Myös kuntien saamia laskennallisia korvauksia kotoutumisesta ehdotetaan laskettavaksi vuonna 2025. Sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädytyksillä ja säästöillä on erisuuntaisia vaikutuksia kuntatalouteen. Ne vähentävät suoraan kuntien menoja, mutta lisäävät toisaalta toimeentulotuen tarvetta ja

pienentävät verokertymää. Pidemmillä aikavälillä toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisääisi kuntien verotuloja.

Valtion- ja paikallishallinnon alijäämät eivät korjaannu tänä vuonna vaan pikemminkin syvenevät edelleen. Heikko talouden tilanne ei ennakoiki merkittävää paranemista verotulojen kertymiin, ja alkuvuoden kertymätiedot vahvistavat tätä kuvaa. Hyvinvointialueiden alkuvuonna raportoidut tiedot ovat myös huolestuttavia. Menojen nopea kasvu vaikuttaa jatkuneen vuoden ensimmäisinä kuukausina. Lisäksi sosiaaliturvasektorilla eläkemenot kasvavat nopeasti vielä tänä vuonna. Vaikka hallitus päätti kehysriihessä ja toisessa lisätalousarviossa toimista, jotka korjaavat alijäämää jo tänä vuonna, syö paikallishallinnon nopea menojen kasvu sekä vaimea verotulojen kertymä toimien tehoa.

Julkisen talouden keskeiset ennusteriskit voidaan tiivistää kahteen lähteeseen: reaalityalouden riskeihin sekä päätettyjen sopeutustoimien osin epävarmisiin vaikutuksiin. Jos talous kasvaa ennustettua heikommin, julkisen talouden alijäämät kasvavat ennustetusta. Samoin käy, jos sopeutustoimien vaikutukset viivästyvät tai osoittautuvat arvioitua tai suunniteltua pienemmiksi.

Synkkenevä kuntatalouden tilanne asettaa haasteita taloudenpidolle ja vaatii huolellista suunnittelua ja toimenpiteitä tulevaisuuden varalle. Kuntatalouden menot voivat osoittautua painelaskelmaa maltillisemmiksi, mikäli kunnat ja kuntayhtymät pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta.

Kuntatalouden kehitysarvio pohjautuu puolestaan painelaskelmaan, jossa on huomioitu yleisen talous- ja väestönkehityksen lisäksi julkisen talouden suunnitelmaan 2026–2027 sekä valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen.

Hallituksen tavoitteena on, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen merkittävää kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,7 prosenttia vuonna 2027.

Hallitusohjelmassa valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Hallitusohjelma sisältää myös monia kuntien toimintaan ja talouteen vaikuttavia uudistuksia. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Lisäksi jatketaan kiinteistöverouudistusta, jonka päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyviä arvoja. Hallitusohjelman ja hallituksen julkisen talouden suunnitelman päätösten mukaisesti kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan myös kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä tai kuntien maksutuloja lisäämällä.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille 1.1.2025. Samassa yhteydessä kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee. Uusiin ja laajeneviin tehtäviin myönnetään valtionosuusrahoitusta.

Työllisyysalueita tulee olemaan yhteensä 45, joista 39 järjestää työvoimapalvelut vastuukuntamallilla ja kaksi kuntayhtymämallilla. Neljä kuntaa järjestää työvoimapalvelut itse. Uudistuksen yhteydessä kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Työttömän osallistuminen työllistymistä edistävään palveluun ei jatkossa enää katkaise kunnan vastuuta työttömyysetuuden rahoituksesta.

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti. Kunnille myönnetään rahoitusta muun muassa matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,5 mrd. euroa vuonna 2025. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,5 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,5 mrd. euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,2 mrd. euroa. Valtionosuus nousee vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 690 milj. euroa. Valtionosuuden nousua vuonna 2025 selittää erityisesti TE-uudistuksen voimaantulo, minkä seurauksena kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin sisällytetään työ- ja elinkeinopalveluiden rahoitus sekä korvaus työttömyysetuuksien laajenevasta rahoitusvastuusta. Uudistuksen yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa.

Vaikka valtionosuuteen tehdään 277 milj. euron pysyvä lisäys vuonna 2025 lähtien lieventämään sote-siirtolaskelmien päivityksestä johtuvaa vähennystä, vuonna 2025 valtionosuutta pienentävät sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta aiheutuvat erät. Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä lisätään poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä kaventaa hallitusohjelman mukaisesti kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Toimenpide on kustannusneutraali lisäten kuntien verotuloja 340 milj. eurolla ja vähentäen vastaavasti kuntien verotulomenetysten korvauksia.

Hallitusohjelma sisältää monia tavoitteita varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön osalta. Osana perusopetuksen vahvistamista perusopetuksen tuntijakoon lisätään kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025. Lisäksi hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen tukea ja vakiinnuttaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen. Vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjiltä vähennetään valtionosuuden perusteena olevia suoritteita aiempien päätösten mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla valtion kuntia koskevia toimenpiteitä ovat erityisesti julkisen henkilöliikenteen ostojen tukeminen, MAL-sopimusmenettelyiden jatkaminen sekä valtionrahoituksen ohjaaminen kuntien kävely- ja pyöräilyhankkeisiin. Ympäristöministeriön hallinnonalalla merkittävimpiä kuntien toimintaan vaikuttavia

muutoksia kaudelle 2025–2028 ovat asuntotuotantoon kytkeytyvä korkotukivaltuuden korottaminen, erityisryhmien investointiavustuksen vähentäminen sekä rakentamislain muutokset.

Pohjois-Savon liitto arvioi aluetalouden kasvuennusteista seuraava; alkuvuoden 2024 aluetalouden luvut Pohjois-Savossa osoittavat talouden epävarmuuden jatkuvan. Maailmanlaajuiset kriisit ja niistä seuraavat epävarmuustekijät eivät konkretisoituneet aluetalouseluvuissa vielä vuonna 2022, mutta vuoden 2023 tiedot osoittivat jo selkeitä taantumisen merkkejä ja tämä tilanne on jatkunut alkuvuonna 2024. Haasteet energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa ja työvoiman saatavuudessa läpileikkaavat kaikkia aloja myös vuonna 2024. Yleisen talouskehityksen osalta Pohjois-Savon liikevaihto vuoden 2024 tammi-kesäkuussa jatkoi kolmen edellisen vuoden negatiivista kehitystä liikevaihdon muutoksen ollessa -3,7 %. Muutos ei kuitenkaan poikkea maan yleisestä talouskehityksestä, sillä koko maan tasolla liikevaihdon vuosimuutos oli myös -3,7 %. Liikevaihto laski Pohjois-Savossa enemmän lähes kaikilla toimialoilla verrattuna koko maan vastaavien toimialojen liikevaihdon muutokseen. Tulevan vuoden 2025 odotetaan jatkuvan samansuuntaisena. Yleiset suhdannenäkymät (+4) ja liikevaihto-odotukset (+25) ovat vahvistuneet. Pohjois-Savossa seutukunnittain liikevaihdon odotukset olivat Koillis-Savo (-67) lukuun ottamatta kaikkialla muualla positiivisia

Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät - taloudelliset lähtökohdat 2025

Rautalammin kunnan tilinpäätökset olivat vuosien 2018–2020 alijäämäisiä. Sitkeä tasapainottamistyö, kulukuri sekä tasapainoa tukevat toiminnalliset muutokset käänsivät tilinpäätökset vuosien 2021 ja 2022 tasapainoon. Vuoden 2023 osalta tilanne jälleen muuttui ja kunnan tilinpäätös jäi 622,996,55 euroa alijäämäiseksi. Alijäämän taustalla oli odotettua huonompi talouskehitys, mutta erityisesti tulokseen vaikuttivat kirjanpidollinen alaskirjaus ja menovaraus.

Yleisesti kuntatalouden tilanteen on ennakoitu heikkenevän vuodesta 2024 alkaen kun poikkeuksellisia eriä (verohäntiä) ei enää saada. Lisäksi valtionosuuksien täsmäytys vaikuttaa kuntien valtionosuuksiin vähentävästi vuodesta 2024 alkaen ja se tehdään jälkikäteen myös vuoden 2023 osalta. Valtionosuusuudistus on käynnistynyt ja uusin perustein lasketetut valtionosuudet otetaan todennäköisesti käyttöön vuoden 2027 alusta. Sen verran tiedetään jo nyt, että valtionosuusuudistus ei tule tasaamaan kuntien tuloeroja vaan enempi ratkaisee kunnan olemassa olevaan ikärakenteeseen perustuvan tulopohjan, jolla lakisääteisiä peruspalveluita kyettäisiin kunnissa tulevaisuudessa järjestämään.

Hyvinvointialueiden aloittaminen selkeytti kuntien talouden hallintaa, mutta toisaalta haastoi kuntien taloutta leikaten merkittävän osan kuntien tuloista. Sote-uudistuksen myötä syntynyt uusi yhdyspinta hyvinvointialueiden kanssa hakee vielä lopullista muotoaan. Velat sekä vastuut jäävät kuntiin ja epävarmuus kuntien ja hyvinvointialueiden

tulomuodostuksesta on edelleen olemassa. Kohoavat kustannukset, turvallisuuspoliittinen epävarmuus ovat myös tekijöitä, joita ei ole pystytty vielä kokonaisuudessaan arvioimaan lähivuosien osalta. Lisäksi kunta-alan palkkaratkaisu kohottaa merkittävästi kuntien kustannuksia myös vuonna 2025. Tulevien vuosien valtionosuuksiin liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä.

Rautalammin kunnan taloutta rasittavat vuonna 2024 sekä 2025 odotettavissa olevat pelastuslaitoksen varallaolokorvausten jälkiperinnät, joiden lopullista summaa odotellaan vielä Kuopion kaupungilta. Lisäksi jo nyt tiedetään, että Valtion virastotalon alaskirjaus on noin 350 000 euroa. Arvioitaessa toimintatuottoja näyttää, että tulot jäävät odotettua heikommaksi ja tulokehitys painottuu muutenkin liiaksi avustusten ja tukien varaan. Kunnan toimintojen ulkopuolelta olevia tulolähteitä on niukasti, eikä tulevaisuudensuunnitelmissa olevat (erityisesti tuulivoima-, aurinkovoima) ole ainakaan vielä lähivuosina tuomassa verotuloja. Pysyvä talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää jatkuvaa menojen kasvun hillintää kaikkien toimintojen osalta. Vuoden 2024 osalta kunnassa toteutettiin yt-menettely, jonka tavoitteena oli löytää henkilöstömenoista säästöjä yhteensä 300.000 euroa vuosien 2024–2025 aikana. YT-menettely koski koko kunnan henkilöstöä lukuun ottamatta varhaiskasvatusta ja esiopetusta. YT-menettelyn tulos jäi kuitenkin asetetusta tavoitteesta 60.000 euroa, koska arvioitu säästöä ei pystytty toteuttamaan esim. siivouspalveluiden osalta. Tulevina vuosina on hyväksyttävä, että merkittäviä tuloksia on saavutettavissa vain rakenteellisten uudistusten kautta, joihin usein liittyy myös totutusta palvelunlaadusta tinkiminen. Mikäli ja kun hyvinvointialue luopuu vuokrasopimusten nykyisestä laajuudesta, on vuokratuloihin jäämässä merkittävä vajaus verrattuna nykyiseen. Uusia tulolähteitä on tulevaisuudessa löydettävä. Merkittävä apu olisi esim. vihreäsiirtymän hankkeiden eteneminen.

Kuntien muuttunut tulotaso korostaa myös kuntakonsernin kokonaishallintaa. Samalla kuntakonsernien johtaminen vaatii myös entistä aktiivisempaa omistajanohjausta ja johtajuutta. Strateginen konsernijohtaminen edellyttää selkeitä tavoitteita kunnan taholta: mitä omistetaan, mitä lisäarvoa omistuksella tavoitellaan, miten omistuksen tuloksellisuutta seurataan? Rautalammissa, erityisesti kunnan koko huomioiden talouden hallintaan tulee vaikuttamaan merkittävästi tytäryhtiöiden talouskehityksen suunta.

Kunnan taloutta tulee haastamaan erityisesti tytäryhtiö Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy:n vuokra-asumisen kehittäminen, mikä tulee vaatimaan myös kunnan rahoittamisjärjestelyitä. Kuluvana vuonna 2024 Rautalammin kunnan Asunnonhankinnan tilanteeseen ja tulevaisuuden vuokra-asumisen kehittämiseen ja näkymiin on paneuduttu huolella. Kunta oli mukana Sitran osittain rahoittamassa hankkeessa. Siinä kuntalaispanelistien avulla pyrittämään löytämään kuntalaisia mahdollisimman hyvin palvelevia ja samalla kustannustehokkaita ratkaisuja vuokra-asumisen tason kehittämiseen pitäjässä. On todennäköistä, että kunta joutuu antamaan taloudellista tukea jo vuoden 2025 aikana. Tuen suuruus riippuu siitä, miten Asunnonhankinta Oy etenee suunnitelmissaan. Todennäköisesti kunta joutuu varautumaan vähintäänkin yhtiön asuntokannan kehittämisen suunnittelukustannuksiin. Mikäli yhtiö etenee hankesuunnitelmista rakentamiseen/korjaamiseen voi tarvittavan lainamäärän arvioida olevan noin 1,5 miljoonaa, jota ei ole huomioitu talousarvion lainanotossa toistaiseksi.

TE-palvelujen siirtyminen kunnan vastuulle on mahdollisuus, mutta samalla myös riski. Jo nyt näyttää, että siihen varattu valtionosuus ei tule kattamaan kaikkia tarvittavia palveluja kunnassa. TE-uudistuksen tavoitteena on se, että palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Rahoituksen riittäminen ja palveluverkoston uudelleen järjestäminen ja siinä onnistuminen luo myös kokonaan uudenlaisen haasteen, jossa epäonnistumisen seurauksena on kulujen karkaaminen käsistä.

Talouden tasapainon ylläpitämiseksi on välttämätöntä siirtää kasvavat kustannuspaineet kaikkiin niihin kunnan maksuihin, joissa se suinkin on mahdollista. Taloustilanteen tasapaino edellyttää myös aktiivista ja rohkeaa otetta muuttua totuttuja toimintatapoja, kokeilemalla poikkihallinnollisia ja joustavia ratkaisuja. On pyrittävä vaikuttamaan asioihin, jotka ovat toteutettavissa ja muutettavissa omilla päätöksillä. Erityisesti on huomioitava, että kunnan on otettava huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet rakenteelliset muutokset kuten ikärakenne tai vähenevä väkimäärä. Siksi kaikessa kunnan toiminnassa on pyrittävä kääntämään myös tulo-menorakenne tilanteeseen, jossa myynti- ja maksutulot voisivat paremmin kohdata kasvaneet kustannukset. Ostopalveluiden sekä kaikkien kustannusten nousu tulee jatkossakin vaikeuttamaan tasapainoisen talousrakenteen kehittymistä. Lähitulevaisuudesta tiedetään, että kulujen nousupaine on jatkuvaa ja silti kulujen kasvua on pystyttävä tehokkaasti rajaamaan. Varmaa on, että epävarmuuden sietokykyä tarvitaan tulevien vuosien aikana. Kunnan suurin yksittäinen riski on se, että taloutta ei saada tasapainotettua.

Vuoden 2025 talousarviossa tilikauden tulos osoittaa 52.918 euroa ylijäämää Kuntakonsernin kumulatiivisessa taseessa on ylijäämää 2.888.364 euroa vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Alijäämien kattamisvelvoitetta ei siis ole, mutta toisaalta "puskuri" summa ei ole merkittävä vaan hupeni jo vuodelle 2024 laaditun talousarvion suunnitelmavuosien 2025–2026 osalta tuntuvasti. Samansuuntainen kehitys näyttää jatkuvan myös talousarvion 2025 suunnitelmavuosien 2026–2027 osalta. Siksi talouden tasapainottamisen keinoja on edelleen löydettävä aktiivisesti. On selvää, että useamman vuoden talouden tasapainottaminen on viillannut jo kulurakennetta. Nyt tehtävät toimet on kohdistuttava toimintakulujen, lähinnä ostopalveluiden vähenemiseen, mutta erityisesti toimintojen tehostamiseen jopa palvelun laadun heikkenemisen hyväksyen. Lisäksi uusia tulovirtoja on löydettävä kunnan varsinaisten toimintatuottojen ulkopuolelta.

Kuntavero

Kuntien verotulot koostuvat ansiotuloista maksettavasta kunnallisverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta. Kunnallisvero muodostaa suurimman osan verotuloista. Kunnallisvero on veronalaisten ansiotulojen perusteella kunnille maksettava vero. Kunta päättää itse veroprosentistaan, mutta tuloverolailla säädetään tulojen veronalaisuudesta sekä tulosta ja verosta tehtävistä vähennyksistä. Osa vähennyksistä tehdään sekä valtion- että kunnallisverotuksessa. Kunnallisveroja voi tarkastella kunnittain kokonaissummana, asukasta kohden sekä niiden ajallista kehitystä.

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan sote-verouudistuksen jälkeen olleen keskimäärin noin 71 prosenttia, yhteisöveron noin 12,5 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16,5 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,9 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alenevat vajaalla 5 prosentilla. Vuonna 2025 verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024.

Kunnallisveroprosentit muuttuivat vuoden 2023 alussa historiallisesti. Sote-uudistuksen rahoituslaki määräsi, että Suomen kuntien tuloveroprosentit laskivat 12,64 prosenttiyksikköä ja vastaava summa siirtyi valtion verotukseen. Viime vuonna kunnat eivät myöskään voineet muuttaa veroprosenttejaan.

Verotulot ovat erityisesti nyt kuntien merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntatalouden investointien rahoittamiseen, vaan välttämättömät investoinnit jatkuvat monissa kunnissa lainarahoituksella.

Hallitusohjelman mukaan ansiotuloveroperusteisiin tehdään vuosittain myös indeksitarkistus, jotta verotus ei kiristyisi yleisen ansiotasokehityksen vuoksi. Osana julkisen talouden lisäsopeutustoimia hallitus päätti kevään kehysriihessä, että vuonna 2025 tarkistus jätetään tekemättä tuloveroasteikon kahteen ylimpään tuloluokkaan. Ansiotuloveroperusteisiin tehdään näin ollen indeksitarkistus muihin kuin asteikon kahteen ylimpään tuloluokkaan. Indeksitarkistus on suuruudeltaan 3,4 prosenttia.

Indeksitarkistus tehdään korottamalla progressiivisen tuloveroasteikon tuloarvoja, lukuun ottamatta kahta ylintä tuloarjaa, sekä muuttamalla perusvähennyksen enimmäismäärää ja työtulovähennyksen enimmäismäärää, poistuman tuloarvoja sekä toista poistumaprosenttia. Tämän arvioidaan vähentävän ansiotuloveroja noin 711 miljoonalla eurolla. Indeksitarkistuksen alimitoitus kahden ylimmän tuloluokan osalta kasvattaa verotuloja yhteensä noin 54 miljoonalla eurolla suhteessa siihen, että indeksitarkistus tehtäisiin täysimääräisenä kaikkiin tuloluokkiin.

Vuoden 2025 verotuksen osalta kunnanvaltuusto on päättänyt:

- tuloveroprosentti on 9,90
- rakennusten yleinen kiinteistövero 1,05 %
- maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,75 %
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,35 %
- rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti 0,00 %
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti 0,00 %
- voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3.10 %

Vuoden 2025 talousarvio verotiedot ovat saadun verotuksen ennakkotiedon perusteella noin 7.110.000 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa verotulot olivat 6.900.000 euroa, joten arvioitu korotus olisi noin 120.000 euroa.

Verovuosi	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Verolajeittain	Määrä	Määrä	Määrä	Määrä	Määrä	Määrä	Määrä
Kiinteistövero	1 398 €	1 443 €	1 258 €	1 297 €	1 175 €	874 €	1 159 €
Yhteisövero	591 €	617 €	827 €	1 270 €	1 298 €	1 073 €	762 €
Kunnallisvero	5 121 €	4 840 €	4 792 €	9 348 €	9 004 €	8 719 €	8 603 €
Yhteensä	7 110 €	6 900 €	6 877 €	11 915 €	11 477 €	10 666 €	10 524 €

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisista perusteista ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta.

Kuntien palvelutuotannon kustannukset ja verotulot poikkeavat paljon toisistaan muun muassa väestön ikärakenteen ja olosuhteiden takia. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella.

Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuuksiensa kuten verotulojensakin käytöstä ja hyötyy taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa kustannustehokkaasti.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki [618/2021linkki toiseen palveluun](#)), jota hallinnoi valtiovarainministeriö, ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta (laki [1705/2009linkki toiseen palveluun](#)), jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtiovarainministeriön hallinnoima peruspalvelujen valtionosuus on näistä taloudellisesti merkittävämpi.

Vaikka hallinnollisen jaon perusteella voisi päätellä toisinkin, niin valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtiovarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.

Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta.

Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriyttynä osana kunnille maksetaan myös veromenetyksen korvausta.

Sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimi siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Uudistuksen rahoittamiseksi kunnilta siirretään yhtä paljon tuloja kuin siirtyvät palvelut maksoivat ennen uudistusta. Kuntien valtionosuuksista leikattiin uudistuksen rahoittamiseksi kaksi kolmasosaa, mutta yksittäisen kunnan leikkausosuus vaihtelee. Valtionosuusjärjestelmään lisättiin toistaiseksi pysyvästi sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvan muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus. Nämä erät lasketaan osana peruspalvelujen valtionosuutta. Koko maan tasolla vaikutus kuntiin on kustannusneutraali, mutta yksittäisellä kunnalla nämä sote-erät voivat, olla tärkeimmässä roolissa valtionosuuksien tason kannalta.

Hallitus on myös käynnistänyt kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen. Tarkoituksena on, että päivitetty järjestelmä olisi voimassa vuoden 2027 alusta alkaen.

Ennakollinen valtionosuuslaskelma päivitettiin 23.9.2024 ja laskelmat perustuivat hallituksen budjettiesitykseen, joka julkaistiin samana päivänä. Peruspalvelujen valtionosuuksien pohjana olevat laskennalliset kustannukset kasvoivat edellisestä kesäkuun lopulla julkaistusta laskelmasta koko maan tasolla lähes 400 miljoonaa euroa: 10,5 miljardista 10,9 miljardiin euroon. Samalla myös kuntien omarahoitusosuus on kasvanut 250 miljoonalla eurolla eli n. 45 €/asukas ja on lähes 8,2 miljardia euroa. Valtionosuusrahoitus on 2,73 miljardia euroa eli 25,02 % kaikkien Manner-Suomen kuntien laskennallisista kustannuksista.

Ennakkolaskelmien mukaan Rautalammin kunnan valtionosuus vuodelle 2025 on 2.700.088 eur, johon sisältyy 332.044 euroa ns. TE-valtionosuutta. Valtionosuuden määrä on 373.381 euroa suurempi kuin vuosi sitten, mikä selittyy lähes kokonaan TE-valtionosuuden määrällä.

Toimintatuotot

Rautalammin kunnan talousarviossa vuodelle 2025 on toimintatuottojen arvioitu kertyvän 2.675.694 euroa. Arvioidut toimintatuotot ovat 441.029 euroa kuluvan vuoden talousarviota korkeammat. Toimintatuottojen nousu painottuu kuitenkin liikaa tukien ja avustusten varaan ja myyntituottojen kehittyminen on vaatimatonta.

Toimintakulut

Toimintakuluja talousarviossa esitetään yhteensä -11.865.693 euroa, joka on 1.016.378 euroa enemmän kuin vuosi sitten. Menolajeittain tarkasteltuina henkilöstökulut ovat -6.341.578 euroa. Palvelujen ostot -3.375.881 euroa. Investointimenot ovat kunnanjohtajan ehdotuksessa noin 0.7 miljoonaa euroa. Investoinneissa tärkeimpiä ovat Toholahden teollisuusalueen infra, johon saadaan merkittävä (70 %) ELY-keskuksen avustus. Kulujen voimakas kehittyminen on suunta, jota on pystyttävä hillitsemään.

Toimintakate

Kunnan tuloslaskelman välituloksena esitettävä toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on -9.189,999 euroa ja heikentynyt 575.349 euroa edellisestä vuodesta

Vuosikate

Vuosikate tarkoittaa sitä tulo- ja rahoitusta, joka jää käytettäväksi juoksevien menojen jälkeen. Vuosikate jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on 920.089 euroa ja heikentynyt 21.968 euroa kuluvasta vuodesta.

Poistot

Poistojen tarkoituksena on vähentää pysyviin vastaaviin (verotuksessa käyttöomaisuuteen) kuuluvien hyödykkeiden hankintameno vaikutusaikanaan niistä tuloista, jotka hyödykkeen myötävaikutuksella saadaan. Kunnan taloustasapainon välttämätön edellytys on, että kertynyt vuosikate riittää vuosittain kattamaan poistojen määrän. Poistomenetelmiä suunniteltaessa on hyvä huomioida, että kirjanpidossa suunnitelman mukaiset poistot on tehtävä aina.

Poistojen suuruus on - 867.171 euroa. Poistot ovat 63.643 euroa kuluva vuotta vähemmin.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos osoittaa 52.918 euroa ylijäämää.

Talouteen vaikuttavia muutoksia vuonna 2025

Kuntien taloustilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan romahtavan noin 1,5 mrd. eurolla 3,0 mrd. euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes 5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, sillä kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 mrd. suuruinen verohäntä ja lisäksi suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. Kiinteistöverotulot sen sijaan kasvoivat reippaasti, mitä selittää osaltaan hallituksen viime vuoden päätös nostaa maapohjien verotuksen alarajaa. Kuntien saamat valtionosuudet laskevat muun muassa sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi. Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 prosenttia.

Toimintamenojen hintojen nousun lisäksi myös toimintamenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa.

Hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta. Vahvistaminen tapahtuu sekä tulojen lisäämisen että menojen karsimisen kautta. Nettovaikutuksiltaan merkittävin on hallituksen päätös lieventää sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvaa jälkikäteistarkistusta 277 miljoonan euron pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 alkaen. Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksien kasvu jää TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Lisäksi verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025 tuntuvasti, tosin verotulot kasvavat vastaavasti. Kuntaliiton arvion mukaan kokonaisuutena hallituksen päätökset eivät kokonaisuus huomioiden vahvista vaan kuntatalous ajautuu edellisiä vuosia huomattavasti heikompaan tilanteeseen.

Pohjois-Savon ja Rautalammin kunnan väestönkehitys

Pohjois-Savon väkiluku kasvoi tammi-syyskuussa 472 asukkaalla kasvun jatkuessa toista vuotta peräkkäin, sillä myös vuonna 2023 väkiluku kasvoi 482 asukkaalla. Pohjois-Savon väkiluvun kehityksessä on kuluneen kymmenen vuoden aikana ollut paljon vaihtelua. Vuosina 2015–2020 väkiluku laski vuosittain keskimäärin 588 hengellä, vuonna 2021 väkiluku kasvoi 391 hengellä, kun taas vuonna 2022 väkiluku pieneni 390 hengellä.

Erittäin alhainen syntyvyys ja siihen verrattuna korkea kuolleisuus heikentää väestönkehitystä Pohjois-Savossa. Vuoden 2023 syntyvyys on seurantahistorian matalin, mutta kyseistä ennätystä ei kuitenkaan rikottu vuonna 2024, sillä tammi-syyskuun ajanjaksolla elävänä syntyneiden määrä oli 1288 eli 7 henkeä enemmän kuin edellisvuonna, jolloin määrä oli 1281. Kuolleiden määrä oli tammi-syyskuussa 2193, mikä on 52 henkeä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 1998 jälkeen syntyvyys on Pohjois-Savossa ollut kuolleisuutta suurempi ainoastaan vuonna 2001.

Muuttovoitto muualta Suomesta ja erityisesti ulkomailta kompensoivat Pohjois-Savon heikkoa luonnollista väestönkehitystä. Tammi-syyskuun jaksolla muuttovoitto muualta Suomesta oli 34 henkeä, mikä on silti 32 henkeä vähemmän kuin vuonna 2023. Nettomaahanmuutto sen sijaan jatkui tänä vuonna voimakkaana viime vuoteenkin nähden, sillä tammi-syyskuun aikavälillä nettomaahanmuutto oli 1450 henkeä, kun vuonna 2023 vastaava luku oli 1226 henkeä.

Vaikka yleinen talouskehitys on ollut viime vuosina heikkoa ja asuntomarkkinat ovat kasvaneet maltillisesti viimeaikaisen hiljaisen kauden jälkeen, on muuttoliikenne Pohjois-Savossa edelleen kokonaisuudessaan positiivista ja myös Kuopion asema Suomen toiseksi vetovoimaisimpana kaupunkina on säilynyt.

Rautalammillä lapsia on syntynyt syyskuun 2024 loppuun mennessä yhteensä 8. Kuolleita oli 37, joten luonnollinen väestönlisäys on ollut -29. Kuntien välisessä muuttoliikkeessä

kasvua oli 6 henkilön verran. Maahanmuuttajia oli puolestaan 15 henkilöä ja kokonaisuutena muuttovoittoa oli 19 henkeä. Kokonaisuutto oli negatiivinen -9, joka on edellisen vuoden syyskuussa -28, joten kehityssuunta on Rautalammin osalta ollut vuonna 2024 parempi.

Työllisyys

Rautalammin kunnassa on vahva tahtotila tukea kuntalaisten työllistymistä työllisyyttä edistävien palvelujen avulla yhteistyössä muiden toimijoiden ja monialaisen yhteispalveluverkoston (TYP) kanssa. Työllistymistä edistävät ohjaus -, tuki- ja valmennuspalvelut ovat kuntalaisen käytettävissä, pääpainopisteessä nuoret ja pitkään työttömänä olleet työnhakijat. Työnhakijalle tämä tarjoaa mahdollisuuden yksilöllisten työllistymis- tai opiskeluratkaisujen löytämiseen ja työnantajalle väylän löytää työyhteisönsä työntekijöitä. Työvoimapalveluissa tapahtuu iso muutos vuoden 2025 alussa kun palvelut siirtyvät kuntiin. Uudistuksen tarkoituksena on tuoda TE-palvelut eli julkiset työvoima- ja yrityspalvelut lähemmäksi asiakkaita, nopeuttaa työllistymistä sekä antaa kunnille lisää työkaluja alueen elinvoiman vahvistamiseksi. Näin vahvistetaan kestäväällä tavalla kasvua ja hyvinvointia.

Pohjois-Savossa oli syyskuun 2024 lopussa 11 459 työtöntä työnhakijaa, mikä on 676 työtöntä työnhakijaa enemmän kuin vuosi sitten (6,3 %). Näistä lomautettuja oli 992, mikä on 100 lomautettua vähemmän kuin viime vuonna samaan aikaan (-9,2 %). Työttömien työnhakijoiden määrä ilman lomautettuja oli 10 467, mikä on 776 enemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan. Edelliseen vuoteen verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä nousi syyskuussa suhteellisesti eniten Rautalammissa (22 %) sekä Tervossa (20 %). Työttömien työnhakijoiden määrä laski Tuusniemellä (-8 %), Tervossa (-8 %), Lapinlahdella (-7 %), Sonkajärvellä (-4 %) ja Kiuruvedellä (-4 %). Määrällisesti eniten työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi Kuopiossa, jossa työttömiä työnhakijoita oli syyskuun lopussa 497 enemmän kuin viime vuonna vastaavana ajankohtana.

Syyskuun lopussa Pohjois-Savossa oli kaikkiaan 21 426 työnhakijaa, mikä on 325 enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan. Työttömiä työnhakijoita oli 11 459 (lomautetut ml.), työssä olevia työnhakijoita 5 673 ja lyhennetyllä työviikolla olevia 581. Osa-aikatyössä oli 1 884 henkilöä. Työssä käyvistä työnhakijoista 3 099 työskenteli kokoaikatyössä yleisillä työmarkkinoilla ja 690 työllistettynä. Työssä olevat työnhakijat ovat vähentyneet vuoden takaiseen verrattuna -10,8 % ja näistä kokoaikaisessa työssä olevat työnhakijat -15,1 %.

Työvoimakoulutuksessa, valmennuksessa, työkokeiluissa, palkkatukityössä tai yrittäjänä starttirahalla, vuorottelupaikkaan sijoitettuina, kuntouttavassa työtoiminnassa ja muissa palveluissa olevien määrä oli syyskuun lopussa yhteensä 4 270, mikä on 200 enemmän kuin vuosi sitten. Ilman näitä palveluja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta olisi Pohjois-Savossa 13,9 %. Pula osaavasta työvoimasta ja pitkään jatkuneet rekrytointiongelmien ovat vähentäneet irtisanomisista, koska yritykset pyrkivät pitämään kiinni osaavasta henkilöstöstään. Työvoiman kysyntä on laskenut ja uusia avoimia työpaikkoja maakunnassa on ollut huomattavasti vähemmän kuin muutamana aiempina vuonna.

Kotouttaminen

Kotoutumisen edistämisen toimintaympäristössä tapahtui muutos 1.1.2023 kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille ja myös lakia kotoutumisen edistämisestä muutettiin, siten että siinä säädetään myös hyvinvointialueiden roolista kotoutumisen edistämässä. Nyt ollaan uudessa tilanteessa kun 1.1.2025 julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE-toimistoilta kunnille ja kotoutumislain kokonaisuudistus astuu voimaan. Vuodesta 2025 alkaen kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä on siis kunnilla. Uudistuva kotoutumislaki painottaa erityisesti myös kuntien ja hyvinvointialueiden monialaista yhteistyötä, jonka myötä myös toimivien yhteistyökäytäntöjen merkitys korostuu entisestään. Tavoitteenamme on tukea kuntien ja hyvinvointialueiden monialaista yhteistyötä, yhteistyön käytäntöjen kehittymistä ja selkeyttää toimijoiden välisiä vastuita.

Rautalammin kunnassa toimii pakolaisohjaaja, jonka työpanosta myydään myös ostopalveluna Suonenjoelle. Tällä hetkellä kunnassa työstetään uutta kotouttamisohjelmaa, joka toimitetaan Elylle viimeistään 5.12.2024. Kyseessä on lakisääteinen asiakirja, jossa kuvataan kunnan järjestämä maahanmuuttajan alkuvaiheen palvelukokonaisuus. Kotouttamispalveluiden tarpeen uskotaan vahvistuvan tulevanakin vuosina, sillä osa ukrainalaisista uskoo jäävänsä pysyvästi Suomeen. Sotatilanteen pitkittyminen lisää kotipaikkakunnan hakijoiden määrää varmasti myös lähitulevaisuudessa. Ukrainalaiset työllistyvät Rautalampi-Suonenjoki alueella pääosin kausitöihin, toukokuusta syyskuuhun. Muun ajan he ovat pääsääntöisesti työttöminä. Vuoden 2025 alusta kunnalla on velvollisuus maksaa osa työttömyyskorvauksesta kunnassa asuvista työttömistä alkaa jo 100 työttömyyspäivän jälkeen (aiemmin alkanut 300 päivän jälkeen). Ukrainalaiset kuuluvat myös tälle ”sakkolistalle”. Heitä on vaikea työllistää talvikaudella; työpaikkoja on vähän, kielitaitoa uupuu ja koulutustausta voi olla niukka tai Ukrainassa suoritettu tutkinto ei ole kelpoinen Suomessa. Suonenjoella on tällä hetkellä menossa TE-palveluiden kotoutumiskoulutus, jossa on 6 rautalampilaista ukrainalaista. He ehtivät opiskella vain ¼ kurssista tänä vuonna. Kuopion työllisyysalueella käydään keskustelua, onko mahdollista järjestää loput ¾ kurssista ensi vuonna. Kustannukset laskutetaan aiheuttamisperusteisesti kunnilta. Rautalammin kunnalle jää harkittavaksi ovatko kustannukset sellaisia, että kunta voi ne maksaa ja kurssi jatkua loppuun asti. Kuopiosta on esitetty myös erilaisia vaihtoehtoja riippuen siitä olisiko osallistujia Rautalammilta enemmän kuin 6 hlöä. Tilanne vaatii huolellista pohtimista. Ukrainalaiset ovat hyvin kielen oppiessaan ja työllistyessään myös arvokas ryhmä muuttamaan kunnan väkimäärän kehitystä parempaan suuntaan. Lisäksi kunnan täytyy varautua järjestämään monikielinen yhteiskuntaorientaatio niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole TE-palveluiden asiakkaana eivätkä saa orientaatiota suoraan TE-palveluista. Vielä ei tiedetä, mistä ja miten yhteiskuntaorientaatiota hankitaan Rautalamille. Kotouttamisohjaajan arvio on, että vuosittain yhteiskuntaorientaation tarpeessa olevia asiakkaita on 0–5 hlöä, jos lähtökohtana on se, että yhteiskuntaorientaatiota tarjotaan kotoutumisen alkuvaiheessa. Jatkossa kunnan tulee myös varautua järjestämään kotoutumiskoulutusta ja kielitaidon päättöttestaus sellaisille maahanmuuttajille, jotka eivät ole TE-palveluiden asiakkaana eivätkä saa kotoutumiskoulutusta ja päättöttestausta suoraan sitä kautta.

Elinvoimaisuus ja työpaikat

Elinkeinotoimi edistää Rautalammin kunnan elinvoimaisuutta kuntastrategian mukaisesti. Elinkeinotoimi luo edellytyksiä yrittäjyydelle tuottamalla laadukkaita elinkeinopalveluita yhteistyössä Kehitysyhtiö SavoGrown kanssa. Elinkeinopalveluiden avulla kuntaan saadaan syntymään uusia yrityksiä sekä käynnistettyä toimivissa yrityksissä liiketoiminnankehittämisen- ja investointihankkeita. Näiden toimenpiteiden ansiosta saadaan syntymään uusia työpaikkoja kuntaamme.

Elinvoimaisuutta on myös palveluiden saatavuuden turvaaminen, kunnan vuokra-asuntotarjonnan kehittäminen, teollisuusinvestointien edistäminen ja erityisesti vihreänsiirtymän investointien edistäminen Rautalammissa. Kun kuntaan saadaan investointeja ja uusia työpaikkoja, tämä samalla kasvattaa kunnan verotuloja. Elinvoimaisuuden kannalta merkittävää on myös se, että alueemme työnantajat saavat myös jatkossa osaavaa työvoimaa. Jos alueellamme ei ole riittävästi osaavaa työvoimaa, yritysten kasvuedellytykset ovat silloin tosi heikkoja.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Rautalammin kuntastrategian ja hyvinvointisuunnitelman keskiössä ovat hyvinvoivat kuntalaiset. Tilikauden 2025 aika laaditaan valtuustokauden hyvinvointitoimintaa sekä hyvinvoinnin tilaa ja muutoksia kokoava laaja hyvinvointikertomus. Sen pohjalta tiivistetään lyhyen ja keskipitkän ajan tavoitteita tulevalle valtuustokaudelle.

Rautalammin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden kokonaiskuva vastaa Pohjois-Savon heikohkoa yleistaso huolimatta siitä, että Rautalammissa on väestöpohjaan nähden huomattavan monipuoliset ja saavutettavat terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut.

Hyvinvointityön resurssien optimaalisen käytön kannalta olisi olennaista, että yhteiset, selkeät tavoitteet läpäisisivät kaikkea hyvinvointityötä. Tämän takia kunnan omia hyvinvointiin liittyviä suunnitelmia sovitetaan aiempaa vahvemmin yhteen. Samoin sovitetaan yhteen kunnan ja hyvinvointialueen terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa.

Kunnan hyvinvointityöhön liittyvien suunnitelmien ote ei ole ollut erityisen vahvasti strateginen. Suunnitelmien strategisuuksi vahvistetaan niin, että suunnitelmiin kirkastetaan palvelukuvauksien rinnalle selkeitä kehittämistavoitteita.

Kunnan hyvinvointisuunnitelman tavoitealueet eli kestävä kehitys päätöksenteossa ja elinympäristön terveellisyys, hyvä mielenterveys sekä kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen ovat osuvat, edistykselliset ja edelleen ajankohtaiset. Tulevan valtuustokauden strategisessa suunnittelussa hyvinvointisuunnitelmaan lisäksi täydennetään siinä tällä erää heikommin esillä olevat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ulottuvuudet.

Kokeiluluontoisesti tilikauden 2025 aikana kokeillaan yhteisöllisyyteen perustuvaa ja sitä vahvistavaa Commu-naapuriapupalvelua. Samoin vuoden 2025 aikana kokeillaan Kaikukortti-palvelua heikoimmassa asemassa olevien hyvinvoinnin tukemiseksi.

Rautalammin kunnan taloutta koskevat tavoitteet 2025–2027

Kuntakonsernin terve talous perustuu siihen, että myös konsernin talousarviovuonna 2025 ja taloussuunnitelmavuosina 2026–2027 ovat tasapainossa. Kunnanhallitus asetti talousarviovalmistelussa 16.9.2024 talousarvion laadintaa varten raamin kunnan hallintokunnille. Raamin lähtöarvoina toimi voimassa olevan talousarvion 2024 suunnitelmavuosille 2025–2026 arvioitu talouskehitysnäkymä. Lisäksi viitteenä kuluva talouskehityksestä käytettiin vuoden 2024 puolen vuoden toteumaa.

Toiminnalliset tavoitteet tulee johtaa Rautalammin kuntastrategian pohjalta ja tavoitteen toteutumista pitää pystyä arvioimaan/mittaamaan. Vuoden 2025 raamin pohjana on vaade hallitusta ja maltillisesta kulukehityksen kasvusta. Raamissa tavoitellaan vähintäänkin nollatulosta. Kustannustason kasvu tulee sopeuttaa kunnan tulopohjaan. Käytännössä kulujen osalta tulee pitäytyä kuluvan vuoden tasossa, huolimatta siitä, että yksistään palkkakulujen osalta on odotettavissa yli 3 % kasvua vuodelle 2025. Rajallisten resurssien kohdentamisessa tarvitaan toimialoittain priorisointia ja valintoja palvelujen sekä palvelutason suhteen. Palvelujen ja palveluverkoston sopeuttamista tarkastellaan suhteutettuna todelliseen käyttäjäarvioon. Talouden tasapainossa pitämisestä tulee kaikkien toimialojen pitää huolta.

Investoinneista on laadittava priorisointilista toimialoittain, investoinnin jaksottuessa useammalle vuodelle tulee investoinnista esittää myös sen kokonaiskustannusarvio. Investointien kustannusarviot tulee esittää luotettavalla tavalla, jotta voidaan varmistua, että investointi ei todellisuudessa nouse oletettua arviota suuremmaksi.

Tavoitteet, jotka asetetaan vuosille 2025–2027 esitetään alla. Tavoitteet osoitetaan myös kunnan 100 % tytäryhtiöille. Lisäksi tytäryhtiöiden raportointivelvollisuutta lisätään siten, että raportointi talouden kehityksestä on jatkossa kunnan välitilinpäätösten yhteydessä.

- verotulojen kehitystä seurataan jatkuvasti ja mahdollinen verotulopoikkeama on kompensoitava muilla keinoilla arvioidun tulotason säilyttämiseksi.
- kunnan vuosikatteen tulee olla positiivinen vuoden 2025 aikana, mikä voi tarkoittaa säästötoimenpiteitä ja maksujen korotuksia tilanteen muuttamiseksi.
- lainakannan kasvamiseen vaaditaan vahva perustepohja ja strateginen yhteys.

Vastuualueiden käyttötalous

Vuoden talousarvio vuodelle 2025 ja seuraaville suunnitelmavuosille 2026–2027 on tiukka ja sisältää kaikkien vastuualueiden osalta seuraavia toimenpiteitä:

- toimintojen tehostamisen vaade, joka sisältää merkittävästi rakenteellisten ja kustannustehokkaiden muutosten toteuttamisen
- menojen karsimista

- uusien tulomahdollisuuksien löytämistä
- raportointivelvollisuus kerran kuukaudessa johtoryhmässä ja sieltä edelleen kunnanhallitukselle
- lisäksi kaikessa toiminnan uudelleenjärjestelyissä otetaan huomioon kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallistamisen lisääminen

Tulojen ja menojen liian isoa eroa pitää pystyä kaventamaan tavoitteena säilyttää kunnan talouden tasapaino. Kunnan keskeisten tunnuslukujen kehittymisen suunta on saatava käänntymään. Ei ole taloudellisesti mahdollista, että toimintakulut kasvavat noin miljoonan euron vuosivauhtia. Erityisesti tulokehityksen ollessa huomattavan vaatimatonta. Toimintakatetta ja vuosikatetta on kyettävä parantamaan nykyisestä tasosta. Rakenteellisilta muutoksilta ei voi välttyä mikä väistämättä tarkoittaa nykyisestä palvelutasosta luopumista. Tulevissa muutoksissa on kuitenkin ensisijaisesti huolehdittava olosuhteisiin nähden mahdollisimman hyvin asiakasnäkökulman toteuttavista tasalaatuisista palveluista kaikille kuntalaisille. Palvelukokonaisuudet mietitään erityisesti asukas- ja kuntalaisnäkökohta huomioiden. On hyväksyttävä ja pystyttävä perustelemaan kuntalaisille miksi kaikkiin totuttuihin palveluihin ei enää ole mahdollista vastata samalla palvelutasolla kuin ennen. Toimintaa pyritään kuitenkin ratkaisemaan niin, että palvelut ovat joustavia, helposti saavutettavissa ja noudattavat erityisesti matalan kynnyksen -periaatetta. Kuntalaisten toiveita rajoitettujen palvelujen osalta tulee kuunnella tarkalla korvalla. Ovatko supistetut aukioloajat myös kuntalaisten ajatus oikea-aikaisuudesta? Muutoksessakin on muistettava kuntastrategia ja sen on oltava perustoimintaa ehdottomasti ohjaava tekijä jatkossakin.

RAUTALAMPI 2030

”Tulevaisuuden Rautalampi on entistä elinvoimaisempi paikkakunta, joka toimii maaseudun suunnannäyttäjänä. Luontoon, kulttuurihistoriaan ja yhteisöllisyyteen pohjautuva rautalampilaisuus on elämäntapa ja identiteetti, joka tunnetaan myös kuntarajojen ulkopuolella.”

VISIO

ELINVOIMAHOHJELMA 2025

**SOTE-ALAN YRITYSTEN
ERIKOISTUMINEN****METSÄ**
VARALLISUUDEN
HYÖDYNTÄMINEN**MATKAILUPALVELUJEN
TUOTTEISTAMINEN****PALVELURAKENTEEN
TURVAAMINEN****LÄHIRUOKA****TAVOITETTAVUUTTA
PARANTAVAT KOKEILUT****TOHOLAHDEN
YRITYSPUISTON
KEHITTÄMINEN****HYÖTY**
KEHITTÄMISHANKKEISTA**ELÄVÄ**
KUNTAKESKUS**MARKKINOINTI****PAIKKA-
RIIPPUMATON
TYÖ****RAUTALAMPILAISEN
HEIMON
HYÖDYNTÄMINEN****VUOKRA-ASUNTO-
JA RANTATONTTI-
TARJONTA****KANSALLISPUISTO
YHTEISTYÖN ALUSTANA****DIGITAALISESTI
LÄSNÄOLEVA
KUNTA****VERKOSTOMAINEN
YHTEISTYÖ
YRITYSTEN VÄLILLÄ****PARAS**
YRITYSILMAPIIRI**KANNATTAVAN
KASVUN
TAVOITTELU****KOKEILEVA TOIMINTAKULTTUURI****YHTEISÖLLISYYS****ASUMINEN****TOIMENPITEET****PAINOPISTEET****HOIVA-
ALA****MAA- JA
METSÄTALOUS****TEKNOLOGIA-
TEOLLISUUS****MATKAILU****KÄRKITOIMIALAT****TURVALLISUUS**

Tasa-arvo, inhimillisyyt, oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus ja välittäminen.

**KESTÄVÄ
KEHITYS JA
YMPÄRISTÖ****TALOUDELLISUUS**

Elinvoimaisuus, saavutettavuus ja tehokkuus.

**KULTTUURI JA
YHTEISÖLLISYYS****ARVOT**

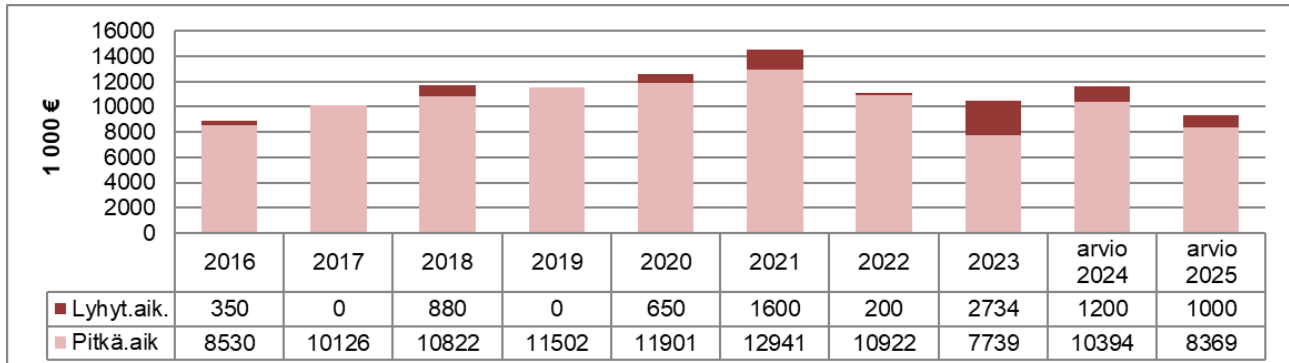
VUODEN 2025 TALOUSARVIO

TULOT JA MENOT PÄÄLUOKITTAIN (ULKOISET 1000€)

TULOT	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Käyttötalous	2 767	2 235	2 676
Tuloslaskelmaosa	9 628	9 727	10 310
Investointi	428	10	413
Rahoitusosa ilman tilap.laino	771	2 000	1 000
Yhteensä	13 594	13 972	14 399

MENOT	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Käyttötalous	11 628	10 849	11 866
Tuloslaskelmaosa	280	170	300
Investointi	491	690	649
Rahoitusosa ilman tilap.laino	2 034	700	650
Yhteensä	14 433	12 409	13 465

LAINATILANNE 31.12. (1000 €)

ASUKASLUKU 31.12.2023

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Yhteensä	3255	3196	3121	3053	3033	2964	2933
Muutos	-33	-59	-75	-68	-20	-69	-31
Naiset	1615	1595	1567	1518	1506	1467	1465
Miehet	1640	1601	1554	1535	1527	1497	1468

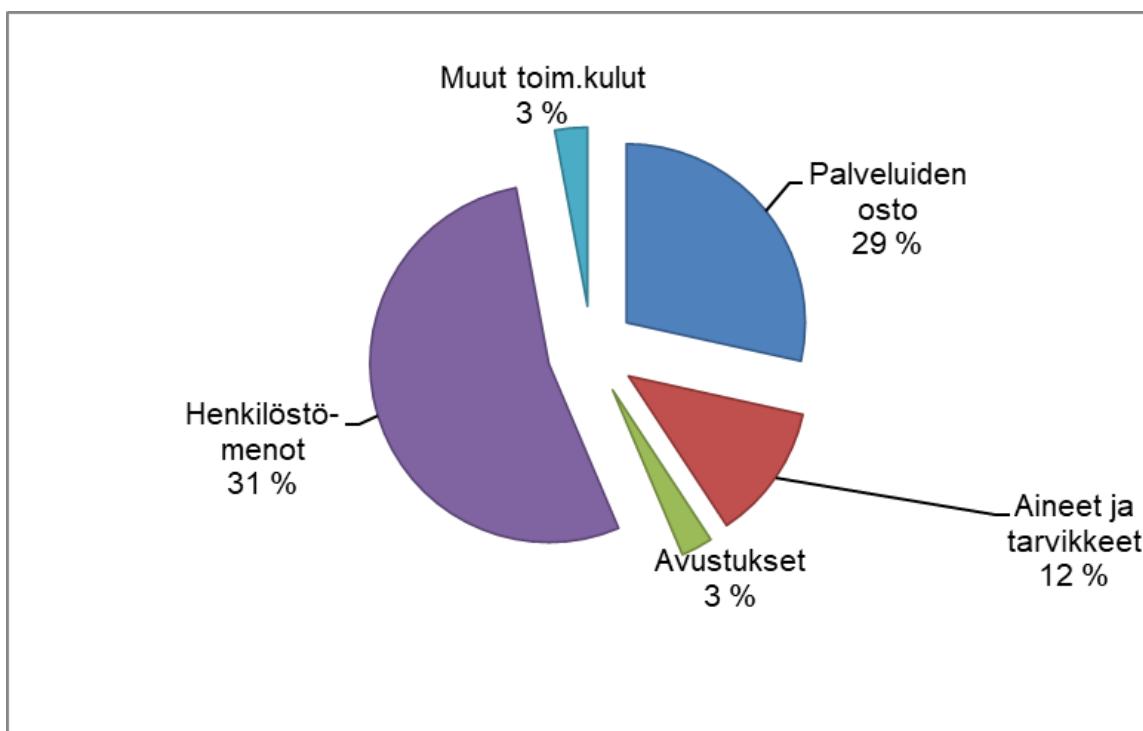

VEROPROSENTIT VUONNA 2025

Tuloveroprosentti	9,90 %		
Kiinteistöveroprosentit			
Yleinen kiinteistövero	1,30 %		
Vakituisen asuinrak. kiinteistövero	0,75 %		
Muiden asuinrak. kiinteistövero	1,35 %		
Yleishyöd. yhteisöjen kiinteistövero	0,00 %		
Tuulivoima	3,10 %		
Tuloveroprosentti kuntalaisille on 22,5 %, mutta kuntaan siitä tuloutuu vain 9,9 %			

TOIMINTAMENOT MENOLAJEITTAIN (ULKOISET 1000 €)

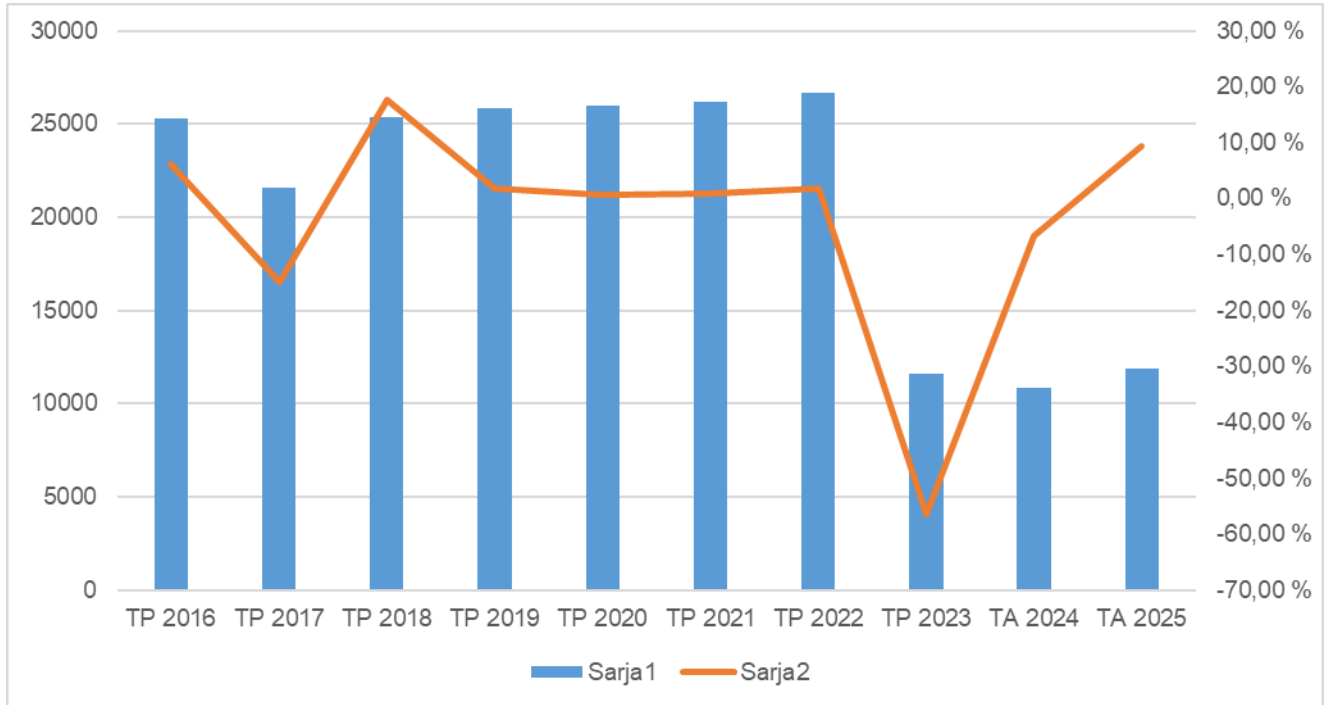
Menolaji	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Henkilöstömenot	6 206	6 062	6 342
Palveluiden osto	3 205	2 699	3 376
Aineet ja tarvikkeet	1 475	1 440	1 459
Avustukset	257	313	341
Muut toim.kulut	485	336	348
Yhteensä	11 628	10 850	11 866

ULKOISET KÄYTTÖMENOT 2016 – TA2025 (1000 €)

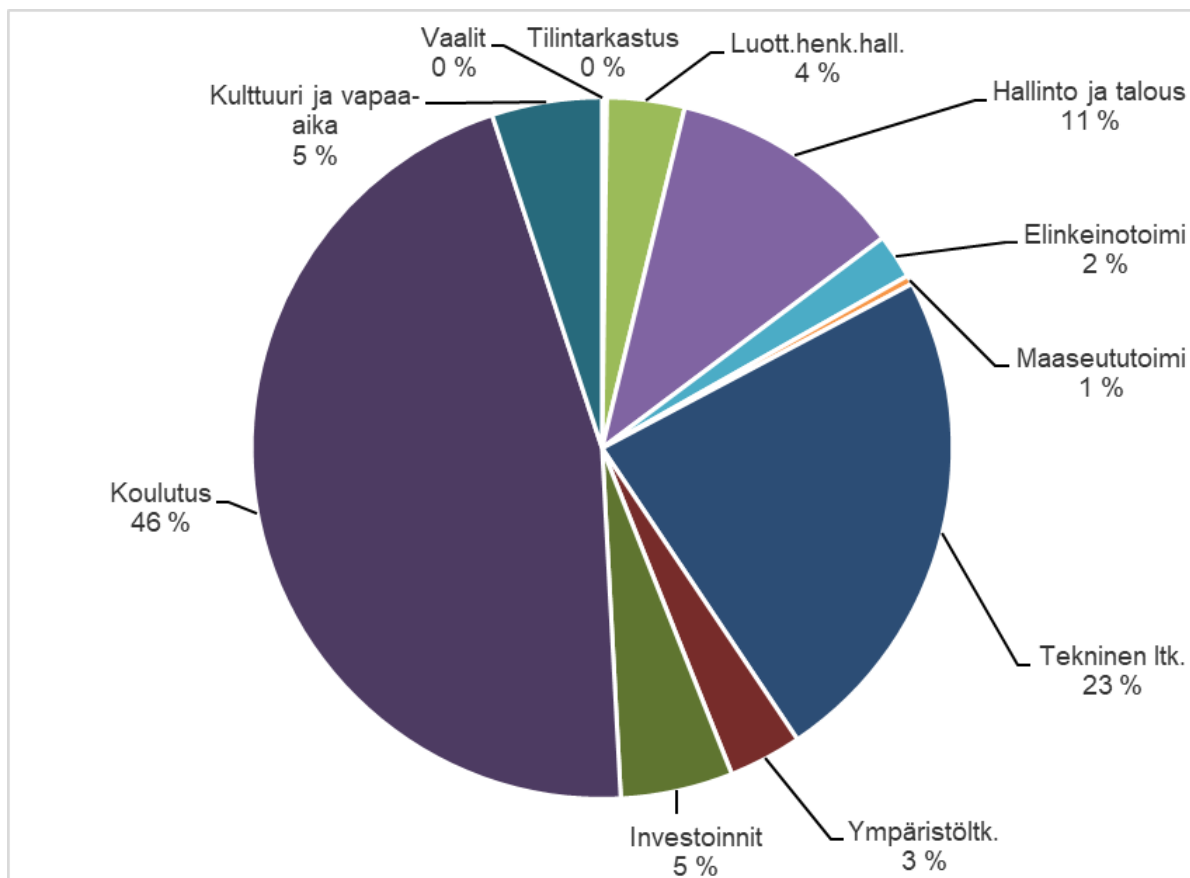

MENOT TOIMINNOITTAIN (ULKOISET 1000 €)

Menolaji	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Vaalit	9	15	5
Tilintarkastus	21	21	22
Luott.henk.hall.	558	436	448
Hallinto ja talous	1 562	1 077	1 374
Elinkeinotoimi	229	254	257
Maaseututoimi	57	46	52
Koulutus	5 497	5 502	5 727
Kulttuuri ja vapaa-aika	630	630	636
Tekninen lautakunta	2 685	2 497	2 922
Ympäristölautakunta	381	372	422
Investoinnit	460	690	649
Yhteensä	12 089	11 540	12 514

Taulukko kertoo miten eri toimintojen menot ovat muuttuneet ja mikä on niiden suhteellinen osuus kunnan menoista.

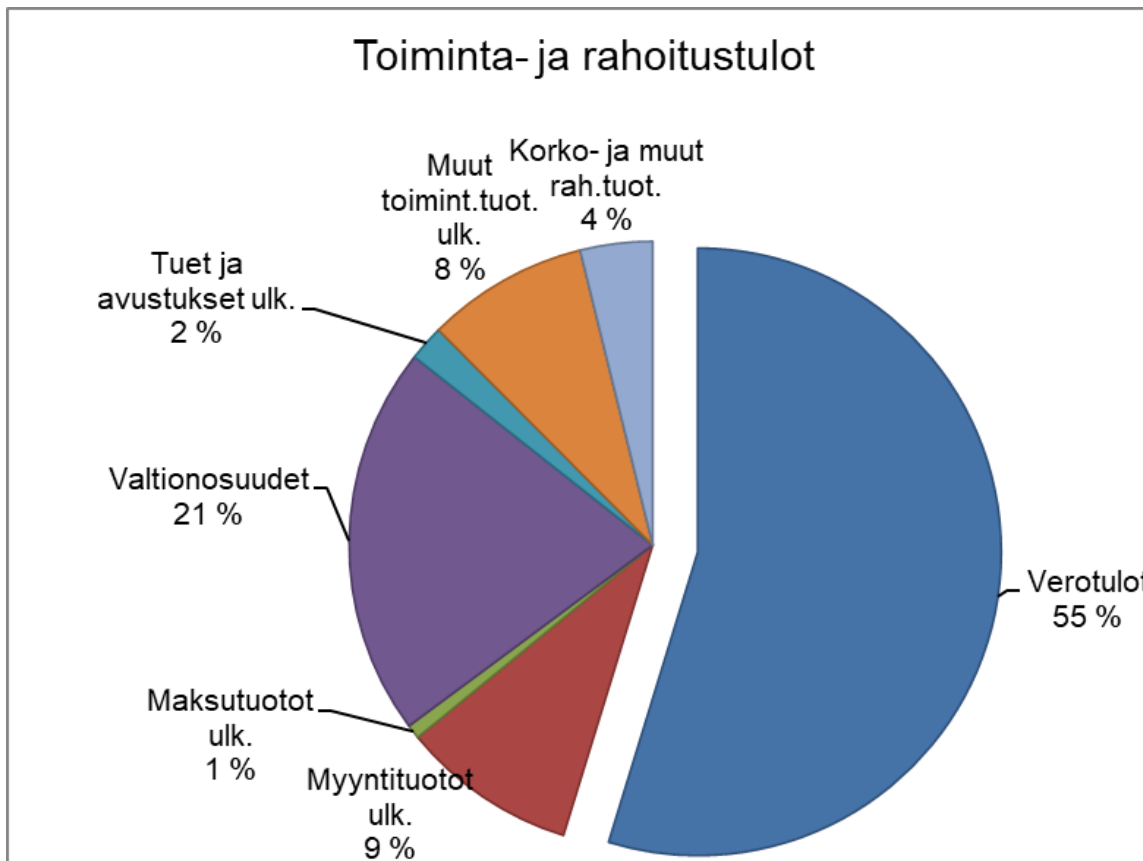

TOIMINTA- JA RAHOITUSTULOT (1000 €)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Verotulot	7 128	6 900	7 110
Valtionosuudet	1 972	2 327	2 700
Myyntituotot ulk.	1 226	1 110	1 213
Maksutuotot ulk.	171	100	98
Tuet ja avustukset ulk.	246	118	245
Muut toimintatuotot ulk.	1 124	907	1 120
Korko- ja muut rah.tuotot	528	500	500
Satunnaiset tuotot	0	0	0
Yhteensä	12 395	11 962	12 986

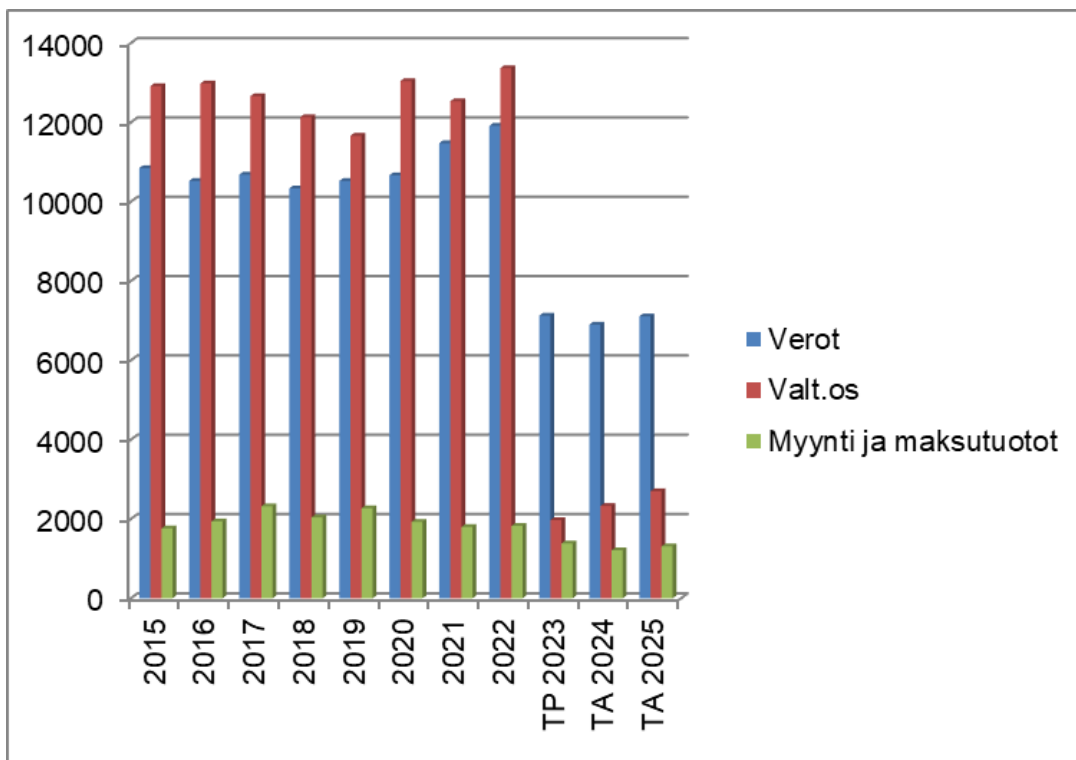
Taulukosta ja kuviosta nähdään kunnan riippuvuus verotuloista ja valtionosuuksista.

SUURET TULORYHMÄT

	Verot	Valt.os	Myynti ja maksutuotot
2015	10847	12913	1762
2016	10526	12980	1938
2017	10683	12663	2318
2018	10336	12132	2041
2019	10524	11663	2270
2020	10666	13043	1928
2021	11477	12535	1798
2022	11914	13369	1826
TP 2023	7128	1972	1382
TA 2024	6900	2327	1210
TA 2025	7110	2700	1311

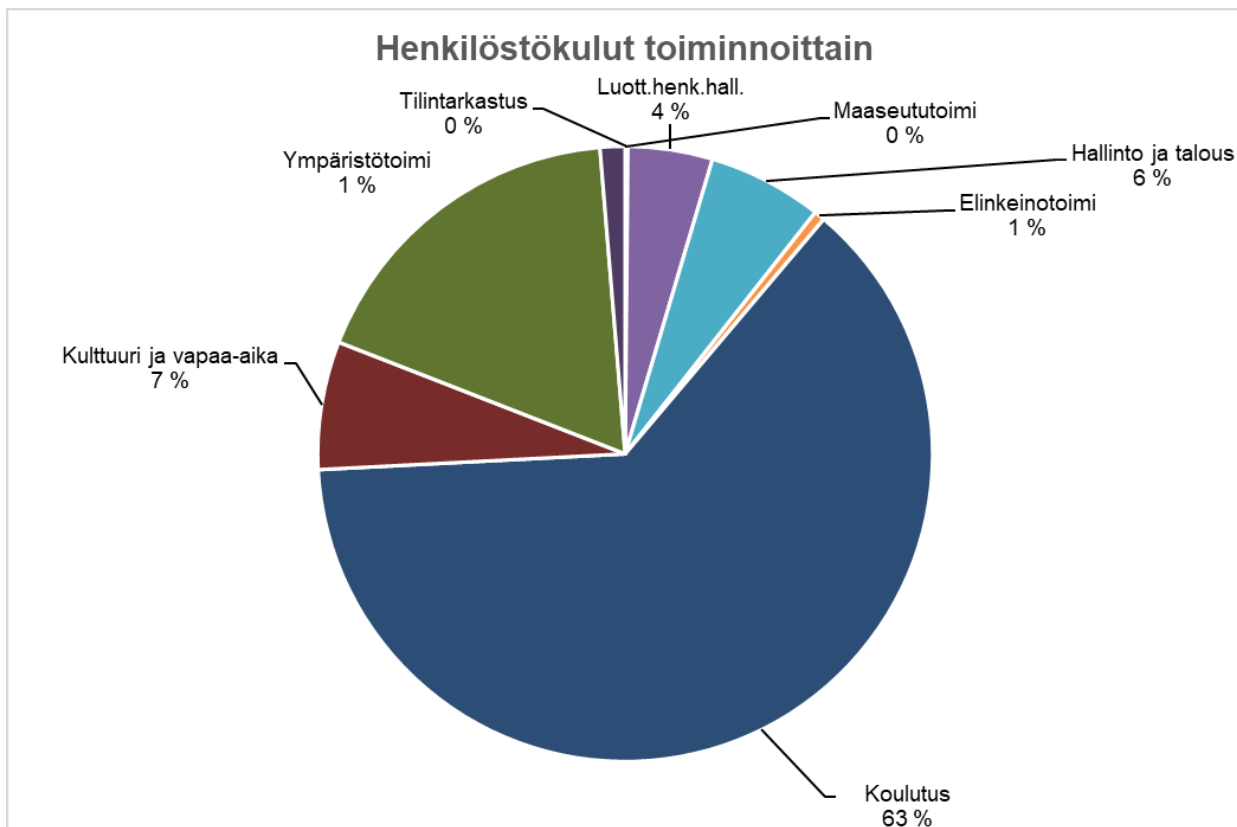

HENKILÖSTÖKULUT TOIMINNOITTAIN (1000 €)

Menolaji	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Vaalit	7	11	4
Tilintarkastus	4	4	5
Luott.henk.hall.	255	270	282
Hallinto ja talous	559	527	382
Elinkeinotoimi	26	30	36
Maaseututoimi	10	0	0
Koulutus	3820	3892	3995
Kulttuuri ja vapaa-aika	394	426	427
Tekninen toimi	1046	823	1127
Ympäristötoimi	85	79	83
Yhteensä	6206	6062	6341

Kuvio osoittaa henkilöstön sijoittumisen kunnan eri sektoreille sekä siinä tapahtuneet muutokset.

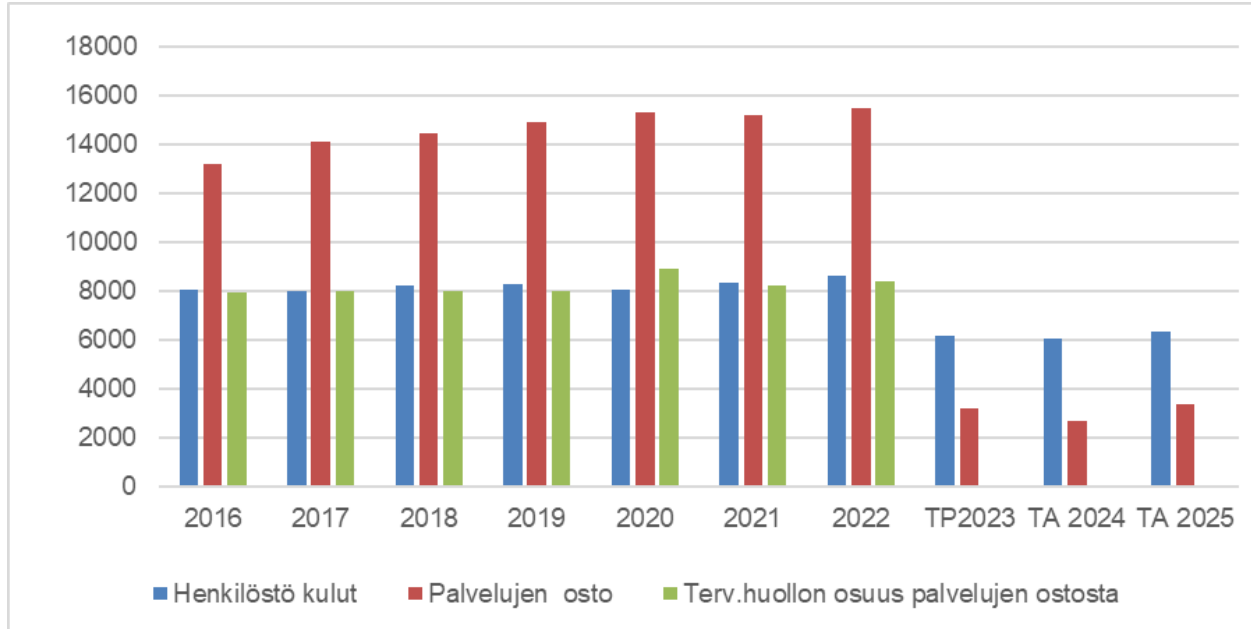

HENKILÖSTÖKULUT JA PALVELUJEN OSTO

Taulukossa ja kuviossa vertailtu henkilöstökuluja ja palvelujen ostoja.

	Henkilöstö kulut	Palvelujen osto	Terv.huollon osuus palvelujen ostosta
2016	8044	13214	7980
2017	8037	14147	7994
2018	8221	14470	8033
2019	8307	14913	8008
2020	8095	15327	8947
2021	8368	15217	8224
2022	8621	15509	8391
TP2023	6206	3204	0
TA 2024	6062	2699	0
TA 2025	6341	3376	0

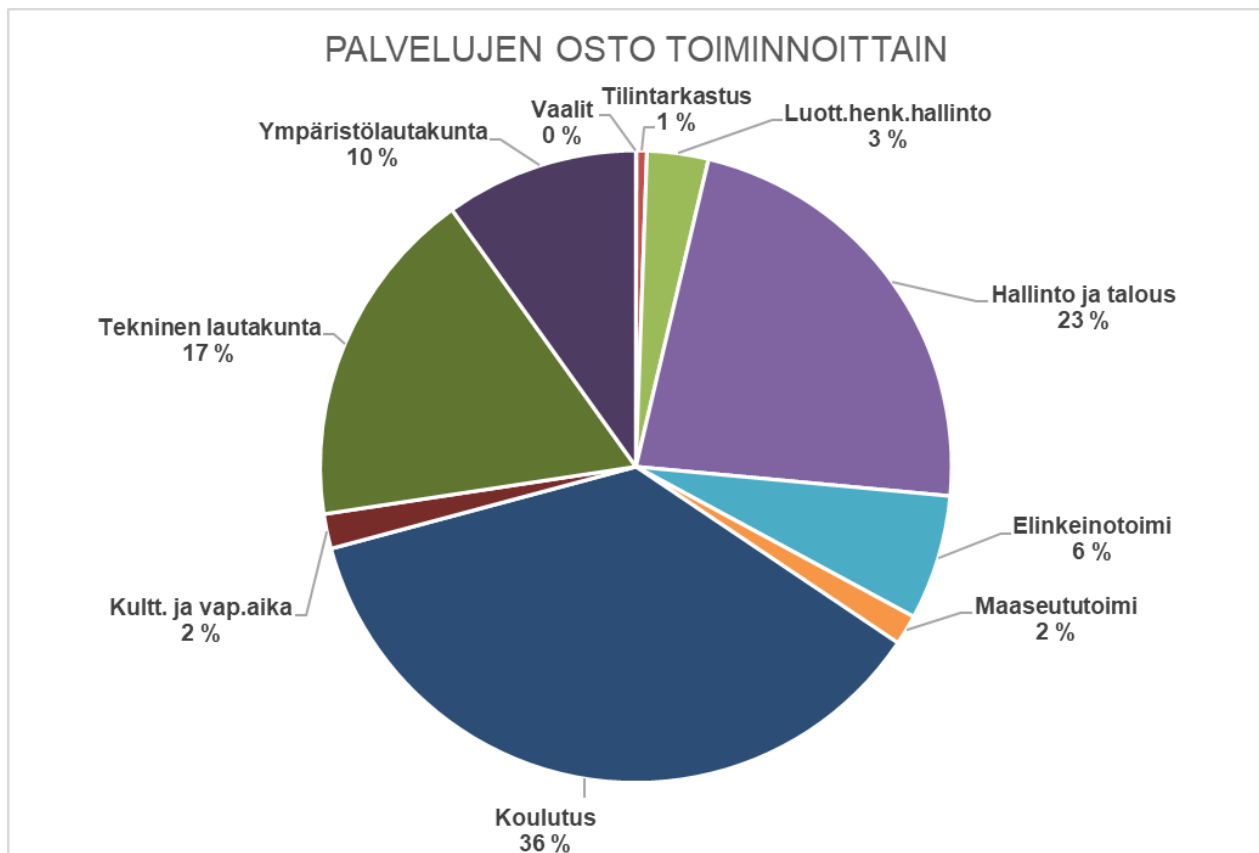

PALVELUJENOSTO TOIMINNOITTAIN (ULKOISET 1000 €)

Taulukkoon on koottu eri toimialojen palvelujen osto kunnan ulkopuolisilta palveluntarjoajilta.

Käyttötalous	TP 2023	%	TA 2024	%	TA 2025	%
Vaalit	1	0,0	4	0,1	1	0,0
Tilintarkastus	17	0,5	16	0,6	18	0,5
Luott.henk.hallinto	137	4,3	95	3,5	106	3,1
Hallinto ja talous	870	27,2	411	15,2	769	22,8
Elinkeinotoimi	199	6,2	223	8,3	216	6,4
Maaseututoimi	47	1,5	46	1,7	52	1,5
Koulutus	1 099	34,3	1 060	39,3	1 229	36,4
Kultt. ja vap.aika	79	2,5	63	2,3	60	1,8
Tekninen lautakunta	461	14,4	493	18,3	591	17,5
Ympäristölautakunta	294	9,2	288	10,7	334	9,9
Yhteensä	3 204	100	2 699	100	3 376	100

TALOUSARVION SITOVUUS

Talousarvion toimeenpanosta

Talousarvion sitovuus

1. Käyttötalouden määrärahojen sitovuus
  - 1.1 Kunnanvaltuusto hyväksyy määrärahat toimielintasolla ja antaa kunnanhallitukselle tehtäväksi päättää määrärahoista tehtävasalla.
  - 1.2 Kunnanhallitus määrittelee täytäntöönpano-ohjeissa lautakuntien ja viranhaltijoiden päätävävällän määrärahojen edelleen jaossa.
  - 1.3 Teknisen toimen talousarviossa rakennusten jakamattomissa erissä olevaa vuosikorjauksiin tarkoitettua määrärahaa voidaan siirtää kunnanhallituksen päätöksellä toteutuneiden kustannusten suhteessa muille hallintokunnille, tehtäväalueille ja tulosityksiköille.
  - 1.4 Kunnanhallitus voi talousarviovuoden aikana tehdä muutoksia kunnanvaltuuston toimielintasolla hyväksymään talousarvioon niin, että talousarvion ulkoisten menojen loppusumma ei näiden muutosten seurauksena kasva.

KÄYTTÖTALOUSOSA

OSASTOJEN TOIMINTA 2025

130 Tilintarkastus
Toiminnan kuvaus / palveluajatus <p>Kuntalain mukaan valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten tarkastuslautakunnan. Hallintosäännön mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä. Valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman JHTT-tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön. Kuluvan valtuustokauden 2021–2025 tilintarkastuspalveluista on tehty sopimus BDO Auditor Oy:n kanssa.</p>
Vastuuhenkilö hallintojohtaja
Tehtävä tilintarkastus
Sitovia tavoitteita <ol style="list-style-type: none">
1. Tilinpäätös 2024 (tasapainoinen kuntatalous)
2. Tilintarkastussuunnitelman toteuttaminen
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle
Tunnusluvut ja mittarit
Toiminnan painopistealueet 2025 Tilintarkastus kilpailutetaan. Uuden tarkastuslautakunnan perehdytys.

130 Tilintarkastus	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)					
M E N O T (ulkoiset)	20 740	20 686	22 289	7,70	1 603
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	20 740	20 686	22 289	7,70	1 603
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	816	890	1 032	16,00	142
TOIMINTAKATE (sisäiset)	816	890	1 032	16,00	142
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	21 556	21 576	23 321	8,10	1 745
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	7,35	7,28	7,87		

<h2>18 Luottamushenkilöhallinto</h2>
Toiminnan kuvaus / palveluajatus <p>Kunnanhallitus vastaa kunnan hallintotehtävistä ja taloudenhoidosta sekä vastaa valtuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen keskeisenä tehtävänä on vastata valtuuston päättämien strategioiden toteuttamisesta. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaos, elinvoimatyöryhmä ja vapaa-ajan asukastoimikunta. Kunnan johtamisen tehtävänä on saada kunnan organisaatio ja koko yhteisö toimimaan siten, että kunnan visio, toiminta-ajatus ja päämäärät sekä asetetut tavoitteet toteutuvat. Kunnanjohtaja 1, hallintojohtaja 30 %</p>
Vastuuhenkilö <p>Kunnanjohtaja</p>
Tehtävä <p>Kunnanvaltuusto on asukkaiden valitsema kunnan ylin toimielin. Valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuustolla on kokonaisvastuu kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kunnanhallitus on kunnan keskeinen toimielin. Sen tehtävänä on johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta.</p>
Sitovia tavoitteita <ol style="list-style-type: none">
1. Tasapainoinen kuntatalous
2. Kuntastrategian päivitys/ uusiminen.
3. Osallisuuden, vuorovaikutuksen lisääminen sekä kunnan kehittämiseen osallistuvat kuntalaiset
4. Hyvä päätöksentekokulttuuri
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi <p>Resurssipula (raha, tekijät), sitoutumattomuus strategian mukaisiin tavoitteisiin ja yhteinen tahtotilan puute</p>
Tunnusluvut ja mittarit <ol style="list-style-type: none">
1. Vuosikate kattaa poistot, tilipäätös ylijäämäinen tai vähintään +/- 0, tasapainottamissuunnitelman päivitys
2. Uusi kuntastrategia.
3. Uudistuva elinvoima-hyvinvointikunta (USO8) kuntalaistilaisuudet
4. Luottamushenkilökoulutukset ja vuosittainen arviointikeskustelu ja säännöllinen seuranta ja kuntakuvan myönteinen kehitys

Toiminnan painopistealueet 2025

Tasapainoinen kuntatalous, elinvoiman lisääminen (pito- ja vetovoima) ja yrittäjäyhteistyön kehittäminen, USO8-hanke

18 Luottamushenkilöhallinto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-301 270	-22 303	-112 500	404,40	-90 197
M E N O T (ulkoiset)	557 751	436 325	447 635	2,60	11 310
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	256 480	414 022	335 135	-19,10	-78 887
Suunnitelmapoistot	139 449	34 120	34 121	0,00	1
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	48 404	46 629	46 079	-1,20	-550
TOIMINTAKATE (sisäiset)	187 853	80 749	80 200	-0,70	-549
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	444 334	494 771	415 335	-16,10	-79 436
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	151,55	166,93	140,13		

170 Yleishallinto
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Yleishallinnon palvelualue sisältää hallintopalvelut, yhteispalvelupisteen, henkilöstöhallinnon, kunnallisverotuksen (kunnan osuus verokustannuksista), työllisyyspalvelut, tyky-toiminnan, (asuntoasiat), ay- ja työsuojelutoiminnan ja työterveyshuollon. Hallintopalveluihin kuuluvat mm. keskusvaalilautakunta, valtuuston, kunnanhallituksen ja henkilöstöjaoston esittelijä/sihteeripalvelut. Henkilöstö: hallintojohtaja 35%, hallintosihteeri 1, kotouttamisohjaaja 1 (50 % myydään Suonenjoen kaupungille), työnsuunnittelija 1
Vastuhenkilö Hallintojohtaja
Tehtävä Tuottaa yleishallinnon palvelut
Sitovia tavoitteita (strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden) 1. Kuntavaalien ja aluevaalien organisointi ja moitteeton läpivienti (demokratia). 2. TE-uudistus, yhteistyö työllisyysalueen: toimivat käytänteet, sujuva asiakaspalvelu yhdessä kunnan täydentävien palveluiden kanssa. Kustannusten hallinta. (elinvoima) 3. Uuden valtuuston ja luottamushenkilöiden perehdytys.
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle
Tunnusluvut ja mittarit 1. Vaalien virheetön läpivienti. 2. Kustannukset eivät ylitä ostopalveluiden osalta työllisyyspalveluihin saatu VOS-rahoitusta. 3. Perhdytykseen osallistuneiden lkm?
Toiminnan painopistealueet 2025 Uuden valtuustokauden käynnistäminen.

170 Yleishallinto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-57 836	-57 300	-59 900	4,50	-2 600
M E N O T (ulkoiset)	542 481	531 722	775 486	45,80	243 764
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	484 645	474 422	715 586	50,80	241 164
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)	-21 583	-25 831	-32 000	23,90	-6 169
Menot (sisäiset)	28 840	32 751	26 046	-20,50	-6 705
TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 257	6 920	-5 954	-186,00	-12 874
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	491 901	481 342	709 632	47,40	228 290
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	167,77	162,40	239,42		

Yleishallinto, Työllisyyspalvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Työnhakijoille ja työnantajille kohdennetut työllistymistä ja rekrytointia edistävät paikalliset palvelut tiiviissä yhteistyössä 1/2025 käynnistyvän Kuopion työllisyysalueen, paikallisen yritystoiminnan ja ammatillisten oppilaitosten kanssa sekä tarvittavien työ- ja toimintakykyä selvittävien palvelujen koordinointi hyvinvointialueen, Kelan ja työeläkevakuutuksen palvelujärjestelmän piiriin.

Vastuhenkilö

Hallintojohtaja

Tehtävä

Työllisyyspalvelut

Sitovia tavoitteita (strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Aiempaa tiiviimmän yhteistyön kehittäminen ja käynnistäminen pikaisen työllistymisen mahdollistamiseksi yhteistyössä paikallisen yritystoiminnan kanssa elinvoimalupauksen ja kuntastrategian mukaisesti.
2. TE24-uudistuksen myötä Kuopion työllisyysalueen kanssa tehtävän yhteistyön vakiinnuttaminen toimivaksi yhteistyökäytänteeksi asiakasohjauksen työparimallilla. Tieto työnhakija-asiakkuuden käynnistymisestä pyritään saamaan Kuopion työllisyysalueelta välittömästi rautalampilaisen henkilön ilmoittauduttua työnhakijaksi tai työvoimaviranomaisen havaittua työnhakija asiakastiedoistaan.
3. Omien täydentävien työllisyyspalvelujen keinoin turvataan kuntalaisille pikainen ja asiantunteva ohjaus/neuvontapalvelu sekä koordinointi laaja-alaisen verkostoyhteistyön palvelujen toteutumiseksi HVA:n, KELA:n, työeläkevakuutuksen, oppilaitosten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
4. Työllisyyspalvelujen lisäksi maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden työllistymistä ja kotoutumista tuetaan ensisijaisesti yhteistyössä kunnan kotoutumispalvelujen sekä SavoGrown-hankkeiden kautta.

Em. tavoitteilla pyritään estämään työttömien työnhakijoiden määrän kasvua ja työttömyyden pitkittymistä sekä edistämään työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamista paikallisen palveluohjauksen keinoin kohtaanto-ongelman vähentämiseksi.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

TE24 uudistukseen sekä toiminnan käynnistymiseen liittyvät haasteet nivelvaiheessa. Hyvinvointialueen palvelujen saatavuuden haasteet. Työttömyydestä aiheutuvien kulujen kohoaminen.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023	TA2024	TA2025
Työllinen työvoima *	1217	1184	1171	1144	1152 8/2024	
Työttömiä työnhakijoita **		136	98	110	109 8/2024	
Työttömien osuus % työvoimasta **	11,1%	9,1%	8,4%	9,6%	9,5% 8/2024	
Työllistämiskimenot	127 770€	166 550€	131 662€	71 137€	10535€ 8/2024 mennessä	
Työllistämistulot	34 933€	56 289€	36 921€	35 133€	4357€ 8/2024 mennessä	
Työmarkkinatuen kuntaosuus Kelalle	111016€	125549€	93855€	99686€	59952€ 8/2024 mennessä	

*kyseisen vuoden joulukuun lukema

**määrä ilmoitettu vuoden keskiarvona

Toiminnan painopistealueet 2025

Mahdollisimman jouheva toiminnan käynnistäminen osana Kuopion työllisyysaluetta. Rekrytointi- ja oppilaitosyhteistyön tiivistäminen paikallisten työnantajien ja lähialueen ammatillisten oppilaitosten kanssa tarvittavan työpainotteisen täsmä- ja lisäkoulutuksen järjestämiseksi.

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kielikoulutuksen ja työllistymisen aktiivinen tukeminen.

180 Taloushallinto
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Taloushallinto sisältää palkanlaskentapalvelut, kirjanpito- ja kirjankäsitteilypalvelut (ostopalvelu) Kuntalaskenta, myynti- ja ostoreskontra kunnan toimintaa), hankkeiden maksatukset, perintään osallistuminen ja ICT-palvelut kunnan toimintana. Hallintojohtaja 35 %, palkanlaskija 1, ict-asiantuntija 1, toimistosihteeri 1
Vastuhenkilö Hallintojohtaja
Tehtävä Tuottaa taloushallinnon palvelut
Sitovia tavoitteita (strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden) <ol style="list-style-type: none">
1. Toimivat taloushallinnon palvelut uuden yhteistyökumppanin kanssa.
2. Taloushallinnon toteutuminen oikein ja ajallaan päätöksenteon tueksi. (talouden tasapaino)
3. Digiturvaohjelma arjen työkaluna tietoturva/suoja-asioissa.
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle henkilöstöriskit (ohut organisaatio), ohjelmistoriskit
Tunnusluvut ja mittarit <ol style="list-style-type: none">
1. Luotettava kumppani kirjanpidossa (ostopalvelu).
2. Raportointi sujuvaa, virheetöntä
3. Digiturva kaikkien osastojen käytössä ja ajan tasalla.
Toiminnan painopistealueet 2025 Varautuminen, tietoturva

180 Taloushallinto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-238 157	-35 000	-35 000	0,00	0
M E N O T (ulkoiset)	1 019 599	544 906	598 171	9,80	53 265
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	781 442	509 906	563 171	10,40	53 265
Suunnitelmapoistot	19 984	53 854	0	-100,00	-53 854
Tulot (sisäiset)	-385 044	-378 488	-385 732	1,90	-7 244
Menot (sisäiset)	9 332	9 085	8 535	-6,10	-550
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-355 728	-315 549	-377 197	19,50	-61 648
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	425 714	194 357	185 974	-4,30	-8 383
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	145,20	65,57	62,74		

26 Elinkeinoitoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Toimialan tehtävänä on kuntakonsernin elinvoimaan, yritys- ja elinkeinoelämän kehittämiseen ja toimintaedellytysten luomiseen sekä työllisyyden edistämiseen liittyvät asiat.

Rautalammin elinkeinoitoimen palvelut tuottaa Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, jossa Rautalammin kunta on yksi kuudesta omistajasta. Kehitysyhtiö tuottaa kunnassa yrityspalvelua (elinkeinoasiamies) lähipalveluna sekä kehittämishanketoimintaa. Kehitysyhtiön toiminta perustuu kunnan ja yhtiön väliseen palvelusopimukseen ja kehittämishanketoiminnan kohdentamisesta vastaa kehitysyhtiön hallitus. Yhtiö ei siis ole kunnan suorassa budjettiohjauksessa vaan ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen keinoin.

Kehitysyhtiön kautta tapahtuvan hanketoiminnan lisäksi kunnalla voi olla omaa kehittämishanketoimintaa.

Elinkeinoasiantuntija 1, viestintäkoordinaattori 50 %

Vastuhenkilö

Kunnanjohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Yrityspalveluiden tuottaminen tehokkaina lähipalveluina: Toimivien yritysten kehittämishankkeiden edistäminen, alkavien yritysten neuvonta ja omistajanvaihdosten edistäminen (Kuntastrategia)
2. Vihreän siirtymän investointien edistäminen Rautalammin kunnassa (Kuntastrategia)
3. Työvoiman saatavuuden, ammatillisen koulutuksen, kotoutuspalveluiden kehittäminen, jotta turvataan yritysten työvoiman saatavuus lähivuosina (Kuntastrategia)
4. Vuokra-asumisen kehittäminen, jotta mahdollistetaan uusien asukkaiden sijoittautuminen paikkakunnalle (Kuntastrategia).

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Taloustaantumien jatkuminen

Tunnusluvut ja mittarit

Määrälliset tavoitteet:	Tavoite
- Yrityskohteiset kehittämishankkeet	10 kpl
- Perustetut yritykset (elinkeinopalveluiden toimesta)	5 kpl
- Näiden vaikutuksesta syntyneet työpaikat	15 kpl

26 Elinkeinotoimi	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
TULOT (ulkoiset)	-16 615	0	0	0,00	0
MENOT (ulkoiset)	229 058	254 179	257 475	1,30	3 296
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	212 444	254 179	257 475	1,30	3 296
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	5 805	5 452	5 483	0,60	31
TOIMINTAKATE (sisäiset)	5 805	5 452	5 483	0,60	31
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	218 249	259 631	262 958	1,30	3 327
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	74,44	87,59	88,72		

270 Maaseututoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueella toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelujen tehtävänä on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen toimielimiä ovat maaseutulautakunta, sen mahdollisesti asettamat jaostot sekä sen alainen palveluorganisaatio, Sydän-Savon maaseutupalvelu.

Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutuhallinnon palvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, tasapuolista ja avointa.

Vastuhenkilö

Maaseutuasiamies

Tehtävä

Maaseutuhallinnon lakisääteisiä tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän ja eläinten pitopaikkojen rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät. Yhteistoiminta-alueen isäntäkunta Siilinjärvi on tehnyt Ruokaviraston kanssa maksajavirastosopimuksen, missä on määritelty palvelutavoitteet viljelijätukihallinnon osalta.

Sitovia tavoitteita (strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoite ja -taso	Seurattavat mittarit	Riskiarvio
KETTERÄ KEHITTÄJÄ			
Osallistutaan yritysten toimintaedellytyksiä vahvistaviin kehityshankkeisiin	Osallistutaan maatilayritysten kilpailukykyä investointeja, omistajanvaihdoksia ja yrittäjien hyvinvointia edistäviin kehittämishankkeisiin ja -toimenpiteisiin sekä maaseudun elinkeinojen toimintaympäristön ja työvoiman saantia edistäviin kehittämistoimenpiteisiin.	Kehittämistoimenpiteet	Valtion säästötoimet maaseudun kehittämisrahoitukseen
Henkilöstön koulutustarjonta tukee kehittämistoimintaa.	Riittävä, asiakkaiden tarpeisiin ja maksajavirastotehtävien vaatimuksiin vastaava osaaminen maaseutuohjelman toimeenpanoon	Koulutukset Asiakaspalautteet	Äkillisiä muutoksia lainsäädännössä ja ohjeissa ei ehditä omaksua toimeenpanon kannalta riittäväällä laajuudella
Palveluverkko vastaa kuntalaisten tarpeita laadullisesti, alueellisesti ja määrällisesti	Sydän-Savon maaseutupalvelu toimii entistä tiiviimmin osana täydentyvää verkostoa, missä maatalouden eri viranomais- ja kehittämisohjelmat sekä sidosryhmät tekevät yhteistyötä asiakaslähtöisesti, valmentajamaisella otteella	Toimintakulut Verkostoyhteistyö	Yhteistyö ei toimi riittävällä tavalla, eri toimijoiden siiloutuminen

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Talousarvion toteutumista valvotaan kuukausittaisilla raportoinnilla sekä kolmannesvuosittain toteutettavalla valtuustoraportoinnilla. Toiminnasta raportoidaan myös sopimuskuntia ja toteumaraportit käsitellään maaseutulautakunnassa. Maaseutupalvelun toiminnan toteutumista valvotaan myös ruokaviraston toimesta. Tietoturvan osalta maaseutuhallinnossa on toimeenpantu maksajaviraston tietoturvapoliittikan tietoturvallisuuden hallintamallin ISO/IEC 27001:2022-pohjaiset vaatimukset ja soveltamistapa.

Tunnusluvut ja mittarit

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1506	1505	1459	1410	1360
Maksetut maataloustuet, M€	54	60	60	60	60
Maaseutuviranomaistehtävät					
- Maatilaa / htv	162	167	162	161	161
- €/aktiivimaatila	392	425	444	450	460
- €/kasvulohko	17,04	16,84	18,72	17,17	16,98
Maaseutuyritysten kehittäminen*					
- €/aktiivimaatila	92,19	107,50	107,29	114	114
- €/maaseutualueen asukas	2,03	2,43	2,29	2,48	2,48

Toiminnan painopistealueet 2025

Viljelijätukihaussa on siirrytty täysin sähköiseen hakuun. EU:n uuden rahoituskauden toimeenpanon myötä on maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueiden tehtäväksi tullut lisää asiantuntijatyötä. Hallinnolliset tarkastukset ovat lisääntyneet ja uutena tehtävänä

on tullut maataloustoiminnan satelliittiseurannan kuvatulokintatehtävät. Suurpetoeläinten aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet ja lisänneet vahinkoarviontiin liittyvää työtä. Maatalouden poikkeusoloihin liittyvät varautumistehtävät lisääntyvät vuonna 2025.

Maaseudun kehittäminen tähtää siihen, että maaseudulla on hyvät edellytykset monenlaiselle yritystoiminnalle ja eri-ikäisten ihmisten asumiselle. Kehittämistyössä pyritään näkemään erilaisten alueiden mahdollisuudet ja edistämään niitä. Maatilataustaiseen yritystoimintaan liittyviä asiantuntijapalveluja sekä kehittämistoimiin liittyvää kokonaisvaltaista neuvontaa ja ohjausta annetaan maaseutuhallinnon yhteispalveluyksiköllä käytössä olevien resurssien puitteissa. Erilaisia kehittämistoimenpiteitä tehdään tiiviillä yhteistyöllä muiden maaseudun kehittämistoimijoiden kanssa.

Maaseutuhallinnon toiminta perustuu kuntien strategioissa määriteltyihin arvoihin ja tavoitteisiin, jotka ovat mm. elinvoimainen elinympäristö, yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen, sujuvaa asiointia ja palvelua digitalisaatiota hyödyntäen sekä osaava ja innostunut henkilöstö

270 Maaseututoimi	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)					
M E N O T (ulkoiset)	56 940	46 000	52 120	13,30	6 120
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 940	46 000	52 120	13,30	6 120
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	2 254	1 360	1 441	6,00	81
TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 254	1 360	1 441	6,00	81
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	59 195	47 360	53 561	13,10	6 201
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	20,19	15,98	18,07		

404 Sivistyksen hallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sivistystoimen hallinto huolehtii sivistyksen toimialan arjen prosessien sujuvuudesta ja yksiköiden toiminnan tuesta. Sivistysosaston hallinto ohjaa osaston yhteistoimintoja, järjestää ja toimeenpanee kilpailutuksia sekä kehittää toiminnan suunnittelua, seurantaa ja arviointia.

Sivistystoimen hallinto koordinoi hyvinvointityötä kunnassa.

Sivistystoimen kaikkien yksiköiden toimintaa määrittää lainsäädäntö hyvin selkein, velvoittavin normein. Yksiköt suunnittelevat ja toteuttavat arjen toiminnot näiden normien pohjalta. Ohjaavien normien rinnalle jokainen yksikkö määrittää talousarviokaudelle yksikkönsä kannalta olennaisia tavoitteita. Tavoitteet sidotaan kuntastrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan.

Henkilöstö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja 1 htv (hallinto 0,8, hyte-toiminta 0,2), toimistos sihteeri 0,5 htv

Vastuhenkilö

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tehtävä

Sivistyspalvelujen laadukas ja vaikuttava järjestäminen

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Tuki toimialan kehittämiskeskeisille, erityisesti UKK3.0 ja varhaiskasvatuksen arjen sujuvuus (strategiasta elinvoima ja hyvinvointi, viestintä ja vuorovaikutus; hyvinvointisuunnitelmasta kaikki tavoitealueet)
2. Laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta hyvinvointitavoitteiden kirkastaminen seuraavaan hyvinvointisuunnitelmaan ja uuteen kuntastrategiaan (strategiasta elinvoima ja hyvinvointi; hyvinvointisuunnitelmasta kaikki tavoitealueet)
3. työryhmyöskentelyn tehostaminen

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

- henkilöstön vaihtuvuus
- yhteisen ymmärryksen heikkous olennaisista kehittämistavoitteista
- resurssien niukkuus

Tunnusluvut ja mittarit

- UKK3.0-hankkeen eteneminen ja jatkorahoituksen varmistuminen: UKK3.0:ssa henkilöstökoulutuksien määrä, tuotettujen sisältökokonaisuuksien määrä, rahoituspäätös; varhaiskasvatuksessa poissaolojen määrän kääntyminen laskuun
- hyvinvointikertomuksessa kirkastettujen tavoitteiden kulkeutuminen seuraavaan strategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan
- työryhmien määrä, työryhmien päällekkäisen työn väheneminen

Toiminnan painopistealueet 2025

- perusopetuksen kehittämishanke UKK3.0
- varhaiskasvatuksen arjen sujuvuuden vahvistaminen

404 Sivistyksen hallinto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-103	0	0	0,00	0
M E N O T (ulkoiset)	116 988	98 456	104 052	5,70	5 596
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	116 885	98 456	104 052	5,70	5 596
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)	-319	0	-500	0,00	-500
Menot (sisäiset)	110 966	1 804	1 612	-10,60	-192
TOIMINTAKATE (sisäiset)	110 648	1 804	1 112	-38,40	-692
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	227 533	100 260	105 164	4,90	4 904
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	77,60	33,83	35,48		

410 Perusopetus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Perusopetus tarjoaa kaikille lapsille tiedolliset ja taidolliset välineet elämässä pärjäämiseen. Arvomme sinnikkyys, kunnioitus ja vastuuntunto ohjaavat toimintaamme. Opetus- ja kasvatustyötä teemme yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, henkilökunnan ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteenamme on omat vahvuutensa tunteva, rohkeaksi toimijaksi kasvava oppilas, joka saa tarvittavat valmiudet elämään ja jatko-opintoja varten.

Henkilöstö: rehtori 1, luokanopettajat 9, aineenopettajat 7, erityisopettajat 4, koulunkäynninohjaajat 6, tuntiopettajat 3, yhteiset opettajat (lukio pääkoulu) 2

Vastuhenkilö

Perusopetuksen rehtori

Tehtävä

Perusopetus antaa pohjan laajan yleissivistyksen muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Perusopetuksen antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Se edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Lähde: *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Toiminnallisesti kestävä ja taloudellisen perusopetuksen luominen.
2. Henkilöstön sitouttaminen ja jaksamisen tukeminen.
3. Oppilaiden osallisuuden, kouluun sitoutumisen ja hyvinvoinnin tukeminen.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

1. Muutokset toimintaympäristössä, kuten kouluverkossa ja lainsäädännössä.
2. Haastava työ, muutoksessa toimiminen ja tulevaisuuden vähenevä työmäärä.
3. Palveluiden heikkeneminen

Tunnusluvut ja mittarit 1. Kustannukset / oppilas. 2. Henkilöstön sairauslomapäivät
3. Kouluterveyskysely, kiusaamiskysely ja muut kyselyt, jotka kartoittavat osallisuutta ja hyvinvointia

Toiminnan painopistealueet 2025

1. Perusopetuksen muutokseen sopeutuminen
2. Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi

410 perusopetus	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-183 477	-102 350	-86 400	-15,60	15 950
M E N O T (ulkoiset)	2 988 385	2 968 145	2 912 247	-1,90	-55 898
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 804 908	2 865 795	2 825 847	-1,40	-39 948
Suunnitelmapoistot	236 956	223 376	214 451	-4,00	-8 925
Tulot (sisäiset)	-60 324	-6 551	-25 400	287,70	-18 849
Menot (sisäiset)	355 736	416 389	429 399	3,10	13 010
TOIMINTAKATE (sisäiset)	532 368	633 214	618 450	-2,30	-14 764
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 337 276	3 499 009	3 444 297	-1,60	-54 712
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	1138,23	1180,50	1162,04		

420 Lukio

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin lukio tarjoaa laadukasta lukiokoulutusta viihtyisissä tiloissa. Meille on tärkeää, että huolehdimme lähialueen vetovoimaisuudesta ja kannamme vastuuta paikallisesti ja valtakunnallisesti.

Yrittäjämäinen asenne, kestävän kehityksen huomioiminen ja kansainvälisyys näkyvät koulumme arjessa ja toiminnassa.

Välitämme toisistamme. Henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvinvointi ovat keskeisiä toiminta-ajatuksiamme. Tavoitteenamme on hyödyntää paikallisia olosuhteita tehokkaasti ja olla aktiivinen toimija myös kunnan vetovoimaisuuden lisäämisessä.

Yhteistyö Wanhan ratsastuskeskuksen kanssa luo pohjaa lukion markkinoinnille ja tarjoaa vakaan opiskelijavirran.

Teatteri-ilmaisun ja musiikin keinoin ilmaisemme paikallista osaamista ja otamme kantaa yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ilmiöihin.

Lukion arvot: vastuullisuus, laadukkuus ja välittäminen.

Henkilöstö: rehtori, opinto-ohjaaja 1, toimistosihteeri 0,5, lehtorit 6, tuntiopettaja 1, yhteiset opettajat (MLK pääkoulu) 2

Vastuhenkilö

Lukion rehtori

Tehtävä

Laadukkaan lukiokoulutuksen tarjoaminen osana Rautalammin kunnan koulutoimea

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Opiskelijamäärä syksyllä 2025 vähintään 110.
2. Yhteisiä opintojaksoja Vesannon ja Suonenjoen kanssa vähintään 18 kpl.
3. Hyvinvointikyselyt opiskelijoille 2 kertaa ja henkilökunnalle kerran vuodessa.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

1. Toisella asteella kova kilpailu alati vähenevistä, suomalaisista nuorista. Lisäksi ratsastusta alettu tarjota useissa lukioissa. Rautalammilta lukioon tulevien määrä vähäinen.
2. Riskinä mainittujen kolmen lukion lukujärjestysten synkronointiongelmien. Pitää olla kaikilla vahva tahto saada yhteiset opintojaksot toteutumaan.
3. Lähes riskitön tavoite. Toiminnan suunnitelmallisuus tukena.

Tunnusluvut ja mittarit

1. Opiskelijoiden määrä.
2. Yhteisten opintojaksojen määrä.
3. Kyselyiden määrä.

Toiminnan painopistealueet 2025

Hyvinvoiva arki.

420 Lukio	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-31 378	-19 600	-18 100	-7,70	1 500
M E N O T (ulkoiset)	991 064	959 779	1 040 110	8,40	80 331
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	959 686	940 179	1 022 010	8,70	81 831
Suunnitelmapoistot	114 733	114 733	114 733	0,00	0
Tulot (sisäiset)	-4 047	-400	-4 400	1 000,00	-4 000
Menot (sisäiset)	144 428	147 324	147 678	0,20	354
TOIMINTAKATE (sisäiset)	255 114	261 657	258 011	-1,40	-3 646
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 214 800	1 201 836	1 280 021	6,50	78 185
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	414,32	405,48	431,86		

440 Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sisä-Savon kansalaisopiston tarjonnassa on Rautalammin kunnan alueella monipuolisesti kursseja eri-ikäisille kuntalaisille. Yleisöluennot ovat kaikille avoimia. Kurssisuunnittelua tehdään kuntalaisia osallistaen.

Kuopion konservatorio järjestää taiteen perusopetusta musiikissa. Opetus on pitkäjännitteistä musiikillisten taitojen ja valmiuksien kartuttamista. Oppilaat esiintyvät kunnassa toteutettavissa tilaisuuksissa.

Vastuhenkilö

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tehtävä

Hyvinvointia tukevien vapaa-aikapalvelujen monipuolinen tarjoaminen kuntalaisille. Tietojen, taitojen kartuttaminen ja jalostaminen sekä fyysisen kunnan monipuolinen kohottaminen.

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Kurssitarjonta sisältää monipuolisesti ainakin liikuntaa, eri taiteenalojen kursseja, kädentaitoja ja kieliä. (tasapainoinen kuntatalous, elinvoima & hyvinvointi, joustava työ & asuminen; hyvä mielenterveys)
2. Kurssimäärä supistuu enintään 10%, (tasapainoinen kuntatalous, elinvoima & hyvinvointi, joustava työ & asuminen; hyvä mielenterveys)
3. Konservatorion oppilasmäärä on vähintään 7, (tasapainoinen kuntatalous, elinvoima & hyvinvointi, joustava työ & asuminen; hyvä mielenterveys)

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

Kunnalla ei ole suoraa edustusta oppilaitosten hallinnossa, ja näkemyksen välittyminen on epäsuoraa.

Valtio suunnittelee vapaaseen sivistystyöhön rahoituksen leikkausta. Valtio suunnittelee taiteen perusopetukseen kokonaisuudistusta.

Tunnusluvut ja mittarit

Kansalaisopisto

- Opetustuntien määrä vähintään 1900
- Toteutuneet kurssit vähintään 80

Konservatorio

- Opetustuntien määrä vähintään 320
- Oppilaiden määrä vähintään 7

Toiminnan painopistealueet 2025

Hyvinvointinäkökulman vahvistaminen, palvelun saatavuuden varmistaminen ja vahvistaminen.

440 Vapaa sivistystyö	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)					
M E N O T (ulkoiset)	74 618	64 801	86 000	32,70	21 199
TOIMINTAKATE (ulkoiset)					
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)					
TOIMINTAKATE (sisäiset)					
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	74 618	64 801	86 000	32,70	21 199
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	25,45	21,86	29,01		

450 Joukkoliikenne

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Tavoitteena on mahdollistaa haja-asutusalueelta asiointi kirkonkylälle sekä yhteydet Suonenjoelle ja Kuopioon sekä toimivat vaihtoyhteydet eri puolille Suomea.

Vastuhenkilö

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tehtävä

Joustavaa asumista tukevat joukkoliikennepalvelut

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Tiedotuksen kehittäminen
2. Matkaketjuajattelun vahvistaminen
3. Liikennetarjonnan supistaminen vastaamaan talouden resursseja

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Kustannuskehitys on ennakoimatonta. Sisäinen liikenne kilpailutetaan vuoden 2025 aikana, ja uuden sopimuksen kustannustaso on hämärä. Näkemyksen välittyminen ELYn suuntaan on haastavaa, kuntien tarpeet ja näkemykset poikkeavat toisistaan.

Tunnusluvut ja mittarit

- Matkustajamäärän kehitys
- Matkaketjujen muodostuminen määrä
- Aikataulukaisujen määrä ja jakelujen määrä

Toiminnan painopistealueet 2025

- Sisäisen liikenteen kilpailutus ja siitä muodostuvasta liikenteestä tiedottaminen tehokkaasti
- ELY-liikenteeseen näkemyksen välittäminen matkaketjujen parantamiseksi

450 Joukkoliikenne	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)					
M E N O T (ulkoiset)	35 537	38 001	40 000	5,30	1 999
TOIMINTAKATE (ulkoiset)					
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)					
TOIMINTAKATE (sisäiset)					
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	35 537	38 001	40 000	5,30	1 999
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	12,12	12,82	13,50		

453 Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on järjestää laadukasta ja pedagogisesti perusteltua hoitoa, kasvatusta ja opetusta kaikille alle kouluikäisille lapsille varhaiskasvatusmuodosta riippumatta. Toiminta perustuu varhaiskasvatus-suunnitelman perusteisiin ja Rautalammin varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Henkilöstö: varh.kasvatusjohtaja-päiväkodinjohtaja 1, varh.kasvatuksen sosionomi1, varh.kasvatuksen opettaja 3, varh.kasvatuksen erityisopettaja 1, varh.kasvatuksen lastenhoitaja 11, perhepäivähoitaja 2, päiväkotityöntekijä 1

Vastuhenkilö

Varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtaja

Tehtävä

Laadukkaiden varhaiskasvatuspalveluiden tarjoaminen osana Rautalammin kunnan sivistystoimea.

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus

(Kuntastrategia elinvoima ja hyvinvointi)

Karvin laadunarviointijärjestelmän hyödyntäminen Rautalammin varhaiskasvatuksen laadun arvioinnissa. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin tulokset tuovat tietoa varhaiskasvatuksen arjesta, niin toiminnan vahvuuksista, kuin kehittämistä vaativista osa-alueista.

Yhtenäistä viestintää, tiedonsiirtoa ja avointa keskustelukulttuuria sekä toiminnan kehittämistä tuetaan säännöllisillä tiimipalavereilla, sekä koko talon pedagogisilla ja yhteisillä kokoontumisilla.

2. Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen

(Hyvinvointisuunnitelma kuntalaisten osallisuuden lisääminen, lapsiystävällinen kuntamalli)

Asiakasraadin yhteiset kokoukset. Lapset pääsevät osallistumaan toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, lasten kokousten sekä lasten havainnoinnin myötä. Asiakaskysely huoltajille.

3. Hyvinvoinnin tukeminen

(Hyvinvointisuunnitelma hyvä mielenterveys)

Tunne –ja kaveritaitojen tavoitteellinen edistäminen. Pyritään positiivisen pedagogiikan keinoin lisäämään lasten hyvinvointia ja mahdollistetaan lapsille myönteisiä tunnekokemuksia. Positiiviset kokemukset uuden oppimisen tukena.

Henkilökunnan hyvinvoinnin tukeminen

Tyhy-ryhmän säännölliset kokoontumiset

Varmistetaan henkilökunnan riittävä resurssointi ja työtaakan säilyminen maltillisena kautta linjan koko varhaiskasvatuksessa.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Henkilöstön poissaolot, työtaakan kuormittavuus

Ei sitouduta sovittuihin asioihin.

Tunnusluvut ja mittarit

Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Karvin arvioinnin toteuttaminen		

Tiimipalaverit lkm/kk		
Pedagoginen tiimi & talon palaveri kokoontuu krt/vk		
Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen		
Lasten kokoukset sekä lapsien havainnoinnin toteutuminen. lkm/kk		
Asiakasraadin yhteiset kokoontumiset krt/v		
Asiakastyytyväisyyskysely huoltajille		
Hyvinvoinnin tukeminen		
Tunne ja kaveritaitojen harjoittelu säännöllisesti lkm/kk		
Työhyvinvointi ryhmän kokoontumiset lkm/v		
Toiminnan painopistealueet 2025 Toiminnan painopistealueet 2025 Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen Hyvinvoinnin lisääminen		

453 Varhaiskasvatus	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-57 749	-23 000	-75 800	229,60	-52 800
M E N O T (ulkoiset)	1 153 832	1 223 016	1 371 545	12,10	148 529
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 096 083	1 200 016	1 295 745	8,00	95 729
Suunnitelmapoistot	7 207	6 220	8 483	36,40	2 263
Tulot (sisäiset)	-18 101	-11 720	-17 300	47,60	-5 580
Menot (sisäiset)	289 849	333 820	344 569	3,20	10 749
TOIMINTAKATE (sisäiset)	278 956	328 320	335 752	2,30	7 432
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 375 039	1 528 336	1 631 497	6,70	103 161
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	468,98	515,63	550,44		

454 Esiopetus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea jokaisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen polkua joustavasti varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Toiminta perustuu esiopetussuunnitelman perusteisiin ja Rautalammin esiopetussuunnitelmaan.

Henkilöstö: esiopettaja 2, varh.kasvatuksen lastenhoitaja 3

Vastuhenkilö

Varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtaja

Tehtävä

Laadukkaiden esiopetuspalveluiden tarjoaminen osana Rautalammin kunnan sivistystoimea.

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Laadukas pedagoginen esiopetus

(Kuntastrategia elinvoima ja hyvinvointi)

Toimintakauden alussa lapsille laaditaan henkilökohtaiset esiopetussuunnitelmat ja ne arvioidaan toimintakauden lopussa.

Yhtenäistä viestintää, tiedonsiirtoa ja avointa keskustelukulttuuria sekä toiminnan kehittämistä tuetaan säännöllisillä tiimipalavereilla, sekä koko talon pedagogisilla ja yhteisillä kokoontumisilla.

2. Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen

(Hyvinvointisuunnitelma kuntalaisten osallisuuden lisääminen, lapsiystävällinen kuntamalli)

Asiakasraadin yhteiset kokoukset. Lapset pääsevät osallistumaan toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, lasten kokousten sekä lasten havainnoinnin myötä. Asiakaskysely huoltajille.

3. Hyvinvoinnin tukeminen

(Hyvinvointisuunnitelma hyvä mielenterveys)

Tunne –ja kaveritaitojen tavoitteellinen edistäminen. Pyritään positiivisen pedagogiikan keinoin lisäämään lasten hyvinvointia ja mahdollistetaan lapsille myönteisiä tunnekokemuksia. Positiiviset kokemukset uuden oppimisen tukena. Luontopainotteisen esiopetuksen (Metsäeskari) toteuttaminen.

Henkilökunnan hyvinvoinnin tukeminen

Tyhy-ryhmän säännölliset kokoontumiset

Varmistetaan henkilökunnan riittävä resurssointi ja työtaakan säilyminen maltillisena kautta linjan koko varhaiskasvatuksessa.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Henkilöstön poissaolot, työtaakan kuormittavuus

Ei sitouduta sovittuihin asioihin.

Tunnusluvut ja mittarit

Laadukas pedagoginen esiopetus	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Lasten esiopetussuunnitelmien laatiminen ja arviointi		
Tiimipalaverit lkm/kk Pedagoginen tiimi & talon palaveri kokoontuu krt/vk		

Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen		
Lasten kokoukset sekä lapsien havainnoinnin toteutuminen. lkm/kk		
Asiakasraadien yhteiset kokoontumiset krt/v		
Asiakastyytyväisyyskysely huoltajille		
Hyvinvoinnin tukeminen		
Tunne ja kaveritaitojen harjoittelu säännöllisesti lkm/kk		
Työhyvinvointi ryhmän kokoontumiset lkm/v		
Toiminnan painopistealueet 2025 Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen Hyvinvoinnin lisääminen		

454 Esiopetus	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-24 614	0	0	0,00	0
M E N O T (ulkoiset)	136 860	149 662	172 871	15,50	23 209
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	112 246	149 662	172 871	15,50	23 209
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)	-2 158	-2 140	-2 100	-1,90	40
Menot (sisäiset)	43 263	24 628	20 122	-18,30	-4 506
TOIMINTAKATE (sisäiset)	41 105	22 488	18 022	-19,90	-4 466
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	153 350	172 150	190 893	10,90	18 743
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	52,30	58,08	64,40		

460 Nuorisotoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Nuoret kohtaava ja tavoittava nuorisotyö. Nuorisotilaa pidetään avoinna säännöllisesti sekä järjestetään yhteisiä tapahtumia, teemapäiviä sekä retkiä. Nuoret pyritään aktivoimaan nuorisotyön sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan poikkihallinnollisesti ja eri sidosryhmiä apuna käyttäen. Erityisnuorisotyössä etsivä nuorisotyöntekijä toimii nuorten tukena.

Henkilöstö: Vapaa-aikasihteeri 0,7, etsivä nuorisotyöntekijä 1, koulunuorisotyöntekijä 1

Vastuhenkilö

Vapaa-aikasihteeri, 70% työajalla

Tehtävä

Laadukkaiden nuorisopalvelujen järjestäminen.

Sitovia tavoitteita

1. Vahvistaa nuorisovaltuuston ja päättäjien kanssa ”nuva kummi” – toimintaa.
2. Käynnistää koulunuorisotyö.
3. Liikuntavälituntitoiminnan toteutuminen Matti Lohen peruskoulussa.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

Taloudelliset haasteet.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Nuorten työpaja asiakkaat / vuosi			14	10	-
Nuorisotilan kävijät /vuosi	2 576	2 781	2688	3 000	3000
Etsivä asiakkaat / vuosi	71	60	43	45	45

Toiminnan painopistealueet 2025

Nuorisotoiminnan tuominen koulupäivien sisälle ja koulupäivien läheisyyteen.

460 Nuorisotoimi	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta	Muutos%	Ero
			2025	24/25	24/25
T U L O T (ulkoiset)	-73 920	-68 000	-99 500	46,30	-31 500
M E N O T (ulkoiset)	168 598	182 113	217 491	19,40	35 378
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	94 678	114 113	117 991	3,40	3 878
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)	-359	0	0	0,00	0
Menot (sisäiset)	18 375	18 017	18 125	0,60	108
TOIMINTAKATE (sisäiset)	18 015	18 017	18 125	0,60	108
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	112 693	132 130	136 116	3,00	3 986
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	38,44	44,58	45,92		

450 Liikuntatoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin kunnan liikuntatoimen keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden tukeminen. Kunta tarjoaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Liikunnan toiminnallisesta yhdessä kunnan kanssa huolehtivat aktiiviset liikunta- ja urheiluseurat sekä yritykset. Urheiluseurat ovat kunnan liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyökumppani.

Henkilöstö: vapaa-aikasihteeri 0,3, liikuntaneuvoja 1, lippukassanhoitaja 0,5, uinninvalvoja 0,4

Vastuhenkilö

Vapaa-aika sihteeri, 30% työajalla

Tehtävä

Laadukkaiden liikuntapalvelujen järjestäminen.

Sitovia tavoitteita

1. Harrastamisen Suomen Mallin toteutumien.
2. Monipuolisten liikuntapaikkojen turvaaminen ja tapahtumien toteutus: liikuntatoimi tukee järjestöavustuksella vuosittain urheiluseuroja liikuntatoiminnan järjestämiseksi.
3. Liikuntavälituntitoiminnan toteutuminen Matti Lohen peruskoulussa.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Taloudelliset haasteet ja energiahinnan nousu.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Uimahallin kävijät/vuosi	5 912	6 122	6022	7 000	6000
Uimahallin kustannukset/ käynti	15,21	14,69	15,11	12,85	15,00

Toiminnan painopistealueet 2025

Liikuntatoiminnan tuominen koulupäivien sisälle tai koulupäivien läheisyyteen.

450 Liikuntatoimi	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta	Muutos%	Ero
			2025	24/25	24/25
T U L O T (ulkoiset)	-28 059	-20 000	-21 000	5,00	-1 000
M E N O T (ulkoiset)	158 789	153 977	111 458	-27,60	-42 519
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	130 730	133 977	90 458	-32,50	-43 519
Suunnitelmapoistot	21 444	20 870	26 300	26,00	5 430
Tulot (sisäiset)	-560	0	-1 120	0,00	-1 120
Menot (sisäiset)	32 758	29 327	24 321	-17,10	-5 006
TOIMINTAKATE (sisäiset)	53 642	50 197	49 501	-1,40	-696
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	184 372	184 174	139 959	-24,00	-44 215
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	62,88	62,14	47,22		

480 Kirjasto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

1. **Kaikille mahdollisuus lukea** - Lukutaito on kansalaistaito. Kirjaston osaajat ja kokoelmat ovat monipuolisen lukemisen ja monilukutaidon edistämistä varten.
2. **Tukea aktiiviseen kansalaisuuteen ja hyvinvointiin** - Kirjasto opastaa tiedonlähteille ja tukee elinikäistä oppimista. Kirjasto ehkäisee syrjäytymistä.
3. **Osaamista ja yhteistyötä** - Kirjastossa työskentelee osaava ja osaamistaan kehittävä henkilökunta. Kirjasto toimii valtakunnallisessa ja kansainvälisessä kirjastoverkossa. Kirjasto kehittää toimintaansa yhdessä asiakkaiden kanssa.
4. **Kaikille avoin tila** - Jokainen on tervetullut kirjastoon
Henkilöstö: kirjastonjohtaja 1, kirjastovirkailija 2,18

Vastuhenkilö

Seija Österberg

Tehtävä

Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Edellä tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.
(Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492)

Sitovia tavoitteita

1. Rutakko kirjastoverkon entistä parempi hyödyntäminen luettelointia keskittämällä. Vähentää ostopalvelujen tarvetta. (Tasapainoinen kuntatalous)
2. Nuortenosaston viihtyisyyden parantaminen, sohvien uusiminen. Kirjaston kalusteet ovat 35 vuotta sitten uuteen kirjastotaloon hankittuja ja ovat käyttöikänsä päässä. (Elinvoima ja hyvinvointi)

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

Taloudelliset haasteet.

Tunnusluvut ja mittarit

						Tavoite 2025 Rutakko	
2936	2020	2021	2022	2023	Arvio 2024	kirjastojen ka. %	2025
Lainaajat	848	789	736	808	1153	32,19	947
Lainaus	33502	36307	37001	40074	36330	15,03	44203
Käynnit	21415	23771	32249	37943	51734	9,49	27910

Toiminnan painopistealueet 2025

Lukutaito ja lukemisen edistäminen. Kirjastopalveluiden saavutettavuuden ja esteettömyyden lisääminen.

480 Kirjasto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-12 344	-13 180	-12 529	-4,90	651
M E N O T (ulkoiset)	257 352	235 900	248 180	5,20	12 280
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	245 008	222 720	235 651	5,80	12 931
Suunnitelmapoistot	30 796	30 864	2 313	-92,50	-28 551
Tulot (sisäiset)	-13 291	-14 872	-13 900	-6,50	972
Menot (sisäiset)	41 492	39 525	44 390	12,30	4 865
TOIMINTAKATE (sisäiset)	58 997	55 517	32 803	-40,90	-22 714
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	304 005	278 237	268 454	-3,50	-9 783
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	103,69	93,87	90,57		

490 Kulttuuritoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kulttuuritoimi tuottaa, koordinoi ja kehittää monipuolisesti kulttuuripalveluja eri väestöryhmien saavutettavaksi. Tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, paikallisen identiteetin vahvistaminen, vuorovaikutuksen sekä Rautalammin vetovoimaisuuden edistäminen.

Henkilöstö: viestintä- ja kulttuurikoordinaattori 0,5

Vastuhenkilö

Viestintä- ja kulttuurikoordinaattori

Tehtävä

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, ja tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee:

1. edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
2. luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
3. edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.

Kunta voi yllä mainittuja tehtäviä järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Kulttuurikokemusten järjestäminen ja koordinoiminen eri väestöryhmien saavutettavaksi (laki)
2. Kulttuurialan vaikuttavuuden ja elinvoiman parantaminen Rautalammissa ja Pohjois-Savossa (kuntastrategia) (Pohjois-Savon kulttuuristrategia)
3. Vuorovaikutteisuuden ja osallistamisen lisääminen (hyvinvointisuunnitelma)

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

Työajan, tiimin ja toimintarahen riittämättömyys mm. freelancereiden ja taiteilijoiden palkkaamiseen

Kolmannen sektorin aktiivisuuden hiipuminen, mikä vaikuttaa suoraan tapahtumien ja kulttuurisisältöjen kustannuksiin, määrään, laatuun ja saavutettavuuteen

Viestimisen haasteet

Tunnusluvut ja mittarit (Taulukot kuvamuodossa ja taulukon fontti Arial 12 pt, poista suluissa oleva teksti)

1. Palautekyselyt (esim. Kesätreffit, Pestuumarkkinat)
2. kävijämäärät tapahtumissa ja yhdistys-, suunnittelu- ja kuntalaisilloissa
3. tapahtumien ja näyttelyiden määrä

mittari	TP2022	TP2023	TA2024	TA2025
Omien ja kumppaneiden kanssa yhteistyössä järjestettyjen kulttuuritapahtumien määrä	12	17	17	20
taidenäyttelyiden tai vastaavien lukumäärä	7	9	9	9

Toiminnan painopistealueet 2025

1. Kulttuuri kuuluu kaikille, se lisää elinvoimaa, hyvinvointia ja työpaikkoja
2. Rautalammin Pestuumarkkinat 2025 kokonaisuuden kehittäminen edelleen (elinvoimainen tapahtuma myös tulevaisuudessa)
3. Kulttuuri ei pääty kuntarajalle, yhteistyö myös ympäristökuntien kanssa
4. Koulukonserttikonseptin kehittäminen (turvallisen konsertin ohjeet oppilaille oppilaita ja esiintyjä kuullen)

490 Kulttuuritoimi	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	100	0	-1 700	0,00	-1 700
M E N O T (ulkoiset)	44 843	57 978	58 798	1,40	820
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	44 943	57 978	57 098	-1,50	-880
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	3 836	3 788	4 993	31,80	1 205
TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 836	3 788	4 993	31,80	1 205
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	48 778	61 766	62 091	0,50	325
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	16,64	20,84	20,95		

500 Hallinto, Tekninen lautakunta

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Teknisen toimen hallinnon vaatimat tehtävät. Pääasialliset toimet sisältävät kunnan lisäksi, kunnan 100 % omistaman vuokratyöyhtiö Asunnonhankinta Oy:n hallinnolliset työt, laskutuksen, ostolaskujen käsittelyn, sopimusten hallinnan, suunnittelun, hankkeiden kilpailutuksen, henkilöstöhallinnon, tuntipalkkojen kirjauksen sekä teknisen lautakunnan kokousten valmistelun ja päätöksistä tiedottamisen. Hallinto hoitaa myös yhteistyön muihin viranomaisiin ja yhteistyökumppaneihin. Lisäksi suoritetaan kunnanhallituksen ja valtuuston tekniselle osastolle antamat kuntastrategian mukaiset muut tehtävät.

Henkilöstö: Tekninen johtaja 40%, Rakennustarkastaja 10%, Tekninen sihteeri 90%, Kiinteistö- ja aluepäällikkö 25%, Toimistosihteeri 40%

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Tehtävä

Teknisen toimen hallinto ohjaa teknisen lautakunnan tehtäviä siten, että toimintasuunnitelmassa esitetyt tehtävät täytetään kustannustehokkaasti ja tulevaisuutta silmällä pitäen. Hallintoon kuuluva tehokas laskutus on kunnan kannalta merkittävä tulojen tuottaja.

Sitovia tavoitteita

1. Toimintatulot ovat vähintään talousarvion mukaiset.
2. Toimintamenot ovat enintään talousarvion mukaiset.
3. Henkilöstön jaksaminen ja ammattitaidon ylläpito.
4. Toimen kehittäminen.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

Henkilöstöressurssien pienentyminen, seuranta laiminlyödään, työtaakan kasvu, henkilöstön voimavarat uupuvat, huomio väärässä suunnassa

Tunnusluvut ja mittarit

Hallinto, tekninen lautakunta	Toimenpiteet	Mittari	Tavoite	TA2025	TOT2025	
Välitilinpäätös (kolmannes) vs. TA	Talouden seuranta	TA:n mukana pysyminen	Yli/alle 30 %			
	Toimenpiteet	Mittari	Tavoite	2023	2024	2025
Hyvinvoiva henkilöstö.	Toimintatapojen kehittäminen/ työtaakan kontrollointi.	Henkilöstökyselyn vastaaminen	80 %	68 %		

Toiminnan painopistealueet 2025

- Taloudellisiin haasteisiin vastaaminen
- Nykyisten toimintatapojen ja uusien toimintamallien tarkoituksen mukainen kehittäminen
- Henkilöstön hyvinvointi ja toimintaympäristö
- Suunnitelmallinen ja ennakoiva korjaustoiminta
- Energiatalouden edelleen kehittäminen

500 Tekninen hallinto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-30 304	-23 000	-45 000	95,70	-22 000
M E N O T (ulkoiset)	223 562	156 794	161 307	2,90	4 513
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	193 259	133 794	116 307	-13,10	-17 487
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	61 701	64 987	63 843	-1,80	-1 144
TOIMINTAKATE (sisäiset)	61 701	64 987	63 843	-1,80	-1 144
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	254 960	198 781	180 150	-9,40	-18 631
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	86,96	67,07	60,78		

510 Jätehuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Jätelautakuntayhteistyö sekä Jätekkon kuntien yhteinen neuvottelukunta. Jätekkko Oy:n sekä Savo-Pielisen jätelautakunnan kokoukset. Hyötyjätteenkerääjien mm. RINKI Oy:n ja Paperinkeräys Oy:n kanssa yhteistyö.

Vastuhenkilö

Tekninen johtaja

Tehtävä

Tarjota vakituisille ja vapaa-ajan asukkaille monipuoliset ja laadukkaat jätehuollon palvelut ja valvoa roskaantumista.

Sitovia tavoitteita

Seurataan jätelautakunnan päätöksiä ja otetaan osaa jätehuollon kehittämiseen kunnan alueella. Toteutetaan yhteistyökumppanien kanssa vähintään jätelautakunnan määrittelemän palvelutasopäätöksen mukainen jätehuolto kunnan alueella, jossa on määritelty seuraavat:

1. Kuinka Jätekkko toteuttaa jätteiden kuljetuspalvelut, sekajätteen aluekeräys-pisteet ja Rinki-ekopisteitä täydentävät ekopisteet.
2. Palvelutaso lajitteluasemille, vaarallisten jätteiden vastaanotolle sekä isokokoisten jätteiden ja isojen jäte-erien noutopalveluille.
3. Jätekkon toteuttama palveluneuvonta ja viestintä sekä jätehuoltoviranomaisen eli Savo-Pielisen jätelautakunnan tarjoamat viranomaispalvelut.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Jätelautakunnan kokouksiin ei ehdi kukaan kunnan edustaja osallistua. Jätehuolto jätetään huomioitta.

Tunnusluvut ja mittarit

Jätehuolto	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kiinteistöjen liittymisaste jätehuoltoon %	95	95	98	98	98
Jäteaseman käyttäjien lkm	1 270	1 315	1 279	1 410	1 400

Toiminnan painopistealueet 2025

Kestävät hankinnat ja hankintaosaamisen kasvattaminen, jätteiden lajittelun tehostaminen kuntien omissa kohteissa ja materiaalien kierron tehostaminen kuntien omissa kohteissa.

510 Jätehuolto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-307	-100	-500	400,00	-400
M E N O T (ulkoiset)	1 227	500	7 000	1 300,00	6 500
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	920	400	6 500	1 525,00	6 100
Suunnitelmapoistot	896	896	896	0,00	0
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	1 063	480	565	17,70	85
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 959	1 376	1 461	6,20	85
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 879	1 776	7 961	348,30	6 185
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	0,98	0,60	2,69		

520 Vesihuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Vesihuoltolaitoksen toiminnan ylläpito ja suunniteltujen vesihuoltoinvestointien toteuttaminen. Toimiva vesihuolto on olennainen osa terveellistä ja turvallista elinympäristöä.

Henkilöstö: Tekninen johtaja 30%, Tekninen sihteeri 5%, Puhdistamon hoitaja 100%, tuntipalkkainen henkilö (tarpeen mukaan)

Vastuhenkilö

Tekninen johtaja

Tehtävä

Vesilaitoksen tuottama vesi tulee olla käyttäjälleen turvallinen ja taloudellinen tuote. Vesihuoltolaitoksen investointien tavoitteena on tuottaa kunnan vesihuoltoalueille yhdenvertaiset vesihuoltopalvelut ja edistää jätevesien ympäristönsuojelullisesti parasta yhteiskäsittelyä.

Sitovia tavoitteita

1. Häiriötön vesi- ja viemärlaitoksen toiminta. Tuotetaan asiakkaille kustannustehokasta vesihuoltoa. Pidetään vesi- ja viemäriverkosto toimintakunnossa.
2. Käsitellyn jätevesilietteen ohjaaminen hyötykäyttöön.
3. Vesihuollon kehittämissuunnitelman aikataulutus- ja toteutussuunnitelma.
4. Varautuminen tuleviin investointeihin.
5. Varautuminen vedenjakelukatkoksiin.
6. Olemassa olevan vesi- ja viemäriverkoston kartoittaminen.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

1. Laiminlyödyään verkoston kunnossapito.
2. Vesihuoltolaitoksen tarkkailuohjelmien noudattamatta jättäminen.
3. Jätevedenpuhdistamon lietelingson pitkäaikainen toimintahäiriö.
4. Laiminlyödyään vedenjakelukatkoksiin varautuminen.
5. Henkilöstömuutokset.

Tunnusluvut ja mittarit

Vesihuolto	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Verkostoon pumpattu vesi m ³	252 062	144 617	150 790	146 125	150 500
Käsitelty jätevesimäärä m ³	167 915	151 342	180 308	153 200	180 500
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 791	48 509	24 136	50 961	17 186
Vesihuollon toimintahäiriöt kpl				0	0

Toiminnan painopistealueet 2025

Kehittämissuunnitelman jalkauttaminen, vesihuoltoalueen tarkastaminen

520 Vesihuolto	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-442 808	-580 490	-515 000	-11,30	65 490
M E N O T (ulkoiset)	341 355	457 290	422 689	-7,60	-34 601
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-101 453	-123 200	-92 311	-25,10	30 889
Suunnitelmapoistot	110 399	105 778	115 198	8,90	9 420
Tulot (sisäiset)	-65 576	-50 361	-45 248	-10,20	5 113
Menot (sisäiset)	32 493	16 822	15 836	-5,90	-986
TOIMINTAKATE (sisäiset)	77 316	72 239	85 786	18,80	13 547
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-24 136	-50 961	-6 525	-87,20	44 436
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	-8,23	-17,19	-2,20		

540 Kiinteistöt

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kiinteistöjen kunnossapidon suunnittelu ja rakennuttaminen. Korjauksissa keskitytään mm. vuokrahuoneistojen saneeraukseen sekä kunnan muiden hallintokuntien tilojen ylläpitoon liittyviin korjauksiin ja saneerauksiin. Maa- ja metsätilojen taloudellinen hoito ja puunmyynti. Kunnalle tuottoja tuova tonttipolitiikka. Tuki-, huolto- ja teknisten palveluiden tuloksellisuus, tehokkuus ja ohjaus näkyvät onnistuessaan siten, että sisäiset- ja ulkoiset vuokrat kattavat kiinteistöistä aiheutuneet kustannukset ja investoinneista tulevat poistot.

Henkilöstö: Kiinteistö- ja aluepäällikkö 25%, Rakennustarkastaja 10%, Kiinteistökeskus 9 henk. (talonm+siiv.)

Vastuhenkilö

Tekninen johtaja, Alue- ja kiinteistöpäällikkö

Tehtävä

Kiinteistöjen kunnossapito. Asunnonhankinta Oy:n kiinteistöjen sekä ulkoliikuntapaikkojen (urheilukentät, uimala ja uimarannat sekä ulkoilureitit) hallinnointi.

Sitovia tavoitteita

1. Kiinteistöhoiton mitoituksen mukainen kiinteistöhoito ja kunnossapito.
2. Metsänhoitosuunnitelman toteuttaminen.
3. Energian ja kustannuksien säästö
4. Rakennusten PTS-suunnitelmien laadinta

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Rakennusten käyttäjien välinpitämättömyys.
Metsätiloilta otetaan liian suurta tuottoa.
Henkilöstöresurssit, kun työtehtävät lisääntyvät.

Tunnusluvut ja mittarit

Kiinteistöt	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Lämpöenergian kulutus, MWh	3 728	4 109	3 877	3 000	3 000
Sähkön kulutus, MWh			1 760	1700	1 700
Puun myynti, m ³	4 779	4 132	2 476	4 400	4 000
Tonttien myynti, kpl	3	3	1	3	2

Toiminnan painopistealueet 2025

Energiatehokkuus, kulutuksen ja laskutuksen tarkastelu, PTS-suunnitelmien käynnistäminen

540 Kiinteistöt	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta	Muutos%	Ero
			2025	24/25	24/25
T U L O T (ulkoiset)	-1 121 401	-1 126 255	-1 501 237	33,30	-374 982
M E N O T (ulkoiset)	1 434 448	1 125 789	1 547 522	37,50	421 733
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	313 048	-466	46 285	-10 032,30	46 751
Suunnitelmapoistot	231 851	176 173	212 576	20,70	36 403
Tulot (sisäiset)	-532 079	-504 289	-453 906	-10,00	50 383
Menot (sisäiset)	165 518	46 436	42 120	-9,30	-4 316
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-134 710	-281 680	-199 210	-29,30	82 470
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	178 337	-282 146	-152 926	-45,80	129 221
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	60,82	-95,19	-51,59		

545 Ravintokeskus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Ruokapalveluiden tuottaminen koulujen oppilaille, varhaiskasvatuksen asiakkaille ja henkilökunnalle sekä satunnaisten vierastarjoilujen järjestäminen.

Henkilöstö: Keittäjät 3

Vastuhenkilö

Ruokapalveluiden esihenkilö, tekninen johtaja

Tehtävä

Ruokapalveluiden tuottaminen eri ikäryhmille.

Sitovia tavoitteita

1. Terveyttä edistävien ruokavalintojen lisääminen ruokakasvatuksen keinoin kouluruokailussa. Mittarina kouluruokailukysely ja asiakaspalautteet.
2. Kouluruokailun kiinnostuksen lisääminen osallistamalla oppilaat palvelun kehittämiseen mm. ruokaraadin toiminnan kautta. Mittarina kysely oppilaille, toimintakerrat sekä kouluterveyskysely.
3. Hävikkiruuan pienentäminen.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

Kohoavat kustannukset.

Ravitsemus- ja ruokailusuositukset. Lisääntyvä kasvispainotteisuus ruokalistoilla, ja niiden hyväksyminen asiakkailta.

Tunnusluvut ja mittarit

Ateriat:	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Koulutoimi kpl	104 300	101 126	100 450	100 950	100 000
Ulosmyynti (mm. vanhus yms.) kpl	7 220	9 027	7 104	6 998	3 780
Ulosmyynnin tulot €	72 050 €	55 308 €	60 167 €	49 000 €	5 500 €

Toiminnan painopistealueet 2025

Kustannusten nousuun vastaaminen. Osallistaminen.

Uusien pohjoismaisten ravitsemusuositusten jalkauttaminen käytäntöön.

545 Ravintokeskus	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-60 167	-49 000	-5 500	-88,80	43 500
M E N O T (ulkoiset)	325 223	367 362	357 005	-2,80	-10 357
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	265 056	318 362	351 505	10,40	33 143
Suunnitelmapoistot	9 271	18 541	18 541	0,00	0
Tulot (sisäiset)	-273 909	-246 475	-263 056	6,70	-16 581
Menot (sisäiset)	5 885	5 530	5 040	-8,90	-490
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-258 754	-222 404	-239 475	7,70	-17 071
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	6 302	95 958	112 030	16,70	16 072
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	2,15	32,37	37,80		

550 Varikko

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kunnan kuljetuksiin ja mm. alueiden, teiden ja rakennusten kunnossapitoon liittyvän kaluston kunnossapito.

Henkilöstö: Traktorin kuljettaja 1, tuntipalkkainen henkilö (tarpeen mukaan)

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja, Alue- ja kiinteistöpäällikkö

Tehtävä

Ennakoivalla kaluston huollolla estetään työseisokkeja ja samalla aikaansaadaan säästöjä. Kunnan järjestämä lietteen kuljetus parantaa yksityisten kiinteistöjen tarvitsemia jätevesijärjestelmien huoltopalveluita. Kunnan kaavateiden kunnossapito läpi vuoden.

Sitovia tavoitteita

1. Työkoneet ja kalusto pidetään kunnossa.
2. Kunnan kuljetukset ja kunnossapidot koskien yleisiä alueita, vesihuoltoa, teiden ja katujen kunnossapitoa, pyritään hoitamaan pääasiassa omalla kalustolla.
3. Kustannustehokkuus, palvelumaksujen tarkastus.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Ennakoivan huollon laiminlyönti.

Henkilöstöressurit.

Kustannusten nousu.

Tunnusluvut ja mittarit

Varikko	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot (ulkoiset & sisäiset)	61 433 €	55 267 €	53 752 €	56 836 €	58 200 €
Toimintakulut	153 389 €	-133 723 €	-147 963 €	-144 429 €	-155 000 €
Tulos € (sis. poistot)	-91 955 €	-95 009 €	-107 034 €	-120 713 €	-106 800 €

Toiminnan painopistealueet 2025

Teiden ja alueiden kunnossapito sekä näiden turvallisuus, palvelualltius

550 Varikko	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-20 042	-17 500	-18 200	4,00	-700
M E N O T (ulkoiset)	145 963	138 212	172 344	24,70	34 132
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	125 921	120 712	154 144	27,70	33 432
Suunnitelmapoistot	12 809	10 194	12 560	23,20	2 366
Tulot (sisäiset)	-33 710	-39 336	-41 372	5,20	-2 036
Menot (sisäiset)	2 014	3 216	3 091	-3,90	-125
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-18 887	-25 926	-25 721	-0,80	205
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	107 034	94 786	128 423	35,50	33 637
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	36,51	31,98	43,33		

560 Liikenneväylät

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Liikenneväylien kunnossapito ja rakentaminen. Kunnossapidon kilpailutus sekä laadun seuranta. Opastuksen ylläpito ja täydentäminen. Osoitejärjestelmän ylläpito. Terveellisen, viihtyisän ja turvallisen elinympäristön edistäminen sekä ennaltaehkäisevä työ näkyy mm. ajonopeuksien pienenemisenä. Tällöin asukkaat uskaltavat liikkua kirkonkylällä jalan ja pyörällä sekä turvallisuus ja viihtyvyys paranevat.

Henkilöstö: tuntipalkkainen henkilö (tarpeen mukaan)

Vastuhenkilö

Tekninen johtaja, Alue- ja kiinteistöpäällikkö

Tehtävä

Liikenneväylien ja valaistuksen kunnossapito on osa kansalaisturvallisuutta sekä viihtyvyyttä.

Sitovia tavoitteita

1. Teissä ja päällysteissä ei liikenneturvallisuutta vaarantavia puutteita.
2. Riittävä opastus.
3. Valaistuksen huollot ajoittain sekä kaapeloinnin muutokset. Liikenneturvallisuuden parantaminen.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

Taloudelliset ja henkilöstö resurssit.

Tunnusluvut ja mittarit

Liikenneväylät	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Avustetut yksityistiet km	235	237	235	239	239
Avustetut yksityistiet €	41 792 €	41 829 €	39 964 €	40 000 €	40 000 €

Toiminnan painopistealueet 2025

Kunnan alueen liikenneturvallisuus.

560 Liikenneväylät	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta	Muutos%	Ero
			2025	24/25	24/25
T U L O T (ulkoiset)	-34 485	-45 437	-43 628	-4,00	1 809
M E N O T (ulkoiset)	193 140	199 863	203 777	2,00	3 914
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	158 655	154 426	160 149	3,70	5 723
Suunnitelmapoistot	171 167	135 195	106 999	-20,90	-28 196
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	16 305	23 292	22 887	-1,70	-405
TOIMINTAKATE (sisäiset)	187 472	158 487	129 886	-18,00	-28 601
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	346 126	312 913	290 035	-7,30	-22 878
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	118,05	105,57	97,85		

570 Maankäytön suunnittelu					
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Joustava pienten kaavamuutosten valmistelu. Toimiva kaavoitusyhteistyö viranomaisten ja maanomistajien kanssa. Terveellisen, viihtyisän ja turvallisen elinympäristön edistäminen. Henkilöstö: Tekninen johtaja 25%, Toimistos sihteeri 10%					
Vastuhenkilö Tekninen johtaja					
Tehtävä Kunnan kaavoituksen valmistelutyöt. Kaavayhteistyö kaavanlaatijaan sekä eri viranomaisiin nähden.					
Sitovia tavoitteita 1. Kaavoitustilanteen tarkastelu ja kehittäminen. 2. Pienten kaavamuutosten nopea käsittely.					
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi Maanomistajien valitukset voivat hidastaa kaavoitusta. Työkuormitus.					
Tunnusluvut ja mittarit					
Maankäytön suunnittelu	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Valmistuneiden kaavojen määrä	2	1	-	2	1
kaavoituksen käynnistämiset			-	2	1
Toiminnan painopistealueet 2025 Asunto- ja tonttitarjonnan kehittäminen.					

570 Maankäytön suunnittelu	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)					
M E N O T (ulkoiset)	19 718	49 749	49 546	-0,40	-203
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	19 718	49 749	49 546	-0,40	-203
Suunnitelmapoistot	2 661	0	0	0,00	0
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	396	450	429	-4,70	-21
TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 058	450	429	-4,70	-21
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	22 776	50 199	49 975	-0,40	-224
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	7,77	16,94	16,86		

580 Ympäristöterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Ympäristönsuojelua koskevat luvat ja niiden valvonta sekä neuvonta ja ohjeistus. Luonnonympäristön suojeleminen, ihmisen hyvinvoinnin turvaaminen sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Henkilöstö: Rakennustarkastaja 5%, toimistosihteeri 10%, Ympäristötarkastaja 100% (ostopalvelu)

Vastuhenkilö

Ympäristötarkastaja, Tekninen johtaja

Tehtävä

Ympäristönsuojelun valvonta sekä lain asettamat lupatehtävät.

Ympäristönsuojelun edistäminen.

Ympäristölupien valvontasuunnitelman toteuttaminen.

Sitovia tavoitteita

1. Lupien käsittelyajan minimoiminen (käsittelyaika < 90 pv).
2. Voimassa olevien maa-ainelupien vuositarkastusten ajantasalle saattaminen.
3. Vieraslajien leviämisen ehkäisemiseksi tehtävien toimenpiteiden suunnittelu.
4. Pohjavesialueella olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien kartoitus.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Henkilöstöressurssit ja riittävä työaika.

Tunnusluvut ja mittarit

Ympäristönsuojelu	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Luvat	1	3	2	3	3
Valvontasuunnitelmien mukaiset määräaikaistarkastukset				25	15

Toiminnan painopistealueet 2025

Vieraslajit ja pohjavesialueiden jätevesien hallinta.

580 Ympäristöterveydenhuoli	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-26 246	-26 350	-24 200	-8,20	2 150
M E N O T (ulkoiset)	380 932	372 044	422 336	13,50	50 292
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	354 686	345 694	398 136	15,20	52 442
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	4 044	4 492	4 269	-5,00	-223
TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 044	4 492	4 269	-5,00	-223
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	279 890	275 239	312 969	13,70	37 730
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	95,46	92,86	105,59		

590 Rakennusvalvonta

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Asiantunteva rakentamisen neuvonta ja ohjeistus.

Henkilöstö: Rakennustarkastaja 70%, toimistos sihteeri 40%

Vastuhenkilö

Rakennustarkastaja, tekninen johtaja

Tehtävä

Tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä. Valvoa, että rakentaminen täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa sekä niiden nojalla annetuissa säännöissä ja määräyksissä asetetut vaatimukset.

Sitovia tavoitteita

1. Lupien käsittelyaika enintään 14 arkipäivää.
2. 1.1.2025 voimaan astuvan maankäyttö- ja rakennuslain käyttöönotto sekä sähköisen lupapisteen käyttöönoton valmistelu.
3. Kunnan nettisivujen rakennusvalvonta-osion uudistaminen.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Lupahakemukset puutteellisia.
Selvittelytyö.

Tunnusluvut ja mittarit

Rakennusvalvonta tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kaikki myönnetyt luvat	108	80	72	75	40
Rakennuslupien määrä	42	29	22	25	20
Tuotot €	29 414 €	33 098 €	17 101 €	22 850 €	20 300 €

Toiminnan painopistealueet 2025

Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki, sähköinen lupapiste.

590 Rakennusvalvonta	TP 2023	TA 2024	Hall.kunta 2025	Muutos% 24/25	Ero 24/25
T U L O T (ulkoiset)	-17 101	-22 850	-20 300	-11,20	2 550
M E N O T (ulkoiset)	95 940	97 797	109 736	12,20	11 939
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	78 839	74 947	89 436	19,30	14 489
Suunnitelmapoistot					
Tulot (sisäiset)					
Menot (sisäiset)	2 922	3 969	4 129	4,00	160
TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 922	3 969	4 129	4,00	160
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	81 761	78 916	93 565	18,60	14 649
Asukasluku	2932	2964	2964		
Toimintakate / asukas	27,89	26,62	31,57		

TYTÄR- JA OSAKKUUSYHTIÖIDEN TAVOITTEET

Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy

Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy (0931047-8) on perustettu vuonna 1993 ja sen toimialana on Asuntojen vuokraus. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy:n osakkeista 100 %. Yhtiöön fuusioitiin 2018 Kiinteistö Oy Rautalammin Haka.

Yhtiö tuottaa kunnan asuntopoliittisten tavoitteiden mukaista entistä viihtyisämpää vuokra-asumisenpalveluita. Yhtiö panostaa aktiivisesti vuokra-asumiskannan kehittämiseen rakentamalla uusia kiinteistöjä ja korjaamalla vanhoja pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti

Tavoitteet vuosiksi 2025-2027:

1. Yhtiö laatii ja päivittää yhtiön tarkan ja aikataulutetun kehittämissuunnitelman vuosille 2025 – 2027 ja alkaa toteuttaa Valtiokonttorin hyväksymää Asunnonhankinta OY:n talouden tasapainottamisohjelmaa. (kuntastrategian painopiste: tasapainoinen kuntatalous)
2. Yhtiö toteuttaa suunnitteluvuosien 2025-2027 aikana peruskorjauksia asuinhuoneistoissa ja panostaa asuinalueiden yleiseen viihtyvyyteen. Tulevista korjauksista ja viihtyvyyden parantamistoimista laaditaan aikataulu tammikuussa 2025. (kuntastrategian painopiste: joustava työ ja asuminen)
3. Kunnan tiedonsaantia ja yhteistyötä tiivistetään ja toimitusjohtaja raportoi yhtiön tilanteesta kunnanvaltuustolle kolmannesvuosittain. (kuntastrategian painopiste: viestintä ja vuorovaikutteisuus)
4. Yhtiö toteuttaa uudisrakentamista kunnan ohjeistamalla tavalla. (kuntastrategian painopiste: elinvoima ja hyvinvointi)

Mittarit:

- Vuoden kumulatiivinen käyttöaste on vähintään 96,5 % ja vaihtuvuus alle 25% Asukastyytyväisyyskysely (asteikko 1-5, tavoitetaso väh. 3)

Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit

Kunta omistaa Kiinteistö Oy Oikarilan Teollisuushallit -yhtiön osakkeista 100 %. Yhtiö omistaa kaksi teollisuushallia, joiden kokonaispinta-ala on noin 2.300 m². Hallit on vuokrattu lunastusehdoilla vuokrasopimuksilla, joiden mukaisesti hallien omistus siirtyy 12 vuoden vuokra-ajan päättyessä vuokralaisille.

Yhtiö tekee aktiivista yritysyritysyhteistyötä, joka edistää edelleen Rautalammin

yrittämyönteisyyden kehittymistä.

Tavoitteet vuosille 2025–2027

1. Yhtiö kartoittaa sopimuksiin ja toimintaansa sisältyvät riskit ja suunnittelee niihin varautumisen. (kuntastrategian painopiste: tasapainoinen kuntatalous)
2. Yhtiön lainat järjestellään vastaamaan lunastusehtojen vuokrasopimusten takaisinmaksurytmiä. (kuntastrategian painopiste: tasapainoinen kuntatalous)
Kunnan tiedonsaantia ja yhteistyötä tiivistetään ja toimitusjohtaja raportoi yhtiön tilanteesta kunnanvaltuustolle kolmannesvuosittain. (kuntastrategian painopiste: viestintä ja vuorovaikutteisuus)
3. Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushalleihin fuusioidaan Rautalammin kehitys. (kuntastrategian painopiste: elinvoima ja hyvinvointi ja tasapainoinen kuntatalous)
4. Yhtiö päivittää yhtiöjärjestyksen vastaamaan nykyistä toimintaa. (kuntastrategian painopiste: elinvoima ja hyvinvointi)

Mittarit:

- yritystyytyväisyyskysely (asteikko 1-5, tavoitetaso väh. 3)
- Kuntabarometrikysely

Rautalammin Kehitys Oy

Rautalammin kunta omistaa yhtiöstä 100 % toteutuneiden osakekauppojen takia. Yhtiön toimiala on ollut parantaa ja kehittää rautalampilaisten teollisuus- ja palvelualayritysten ja maatalouden liitännäis- ja sen sivuelinkeinojen toimintaedellytyksiä tekemällä vieraanpääoman ehtoisia sijoituksia, antamalla takauksia sekä palvelemalla yrityksiä liiketaloudellisella ja teknisellä asiantuntemuksella.

Tavoitteet vuodeksi 2025-2027:

1. Yhtiön fuusio viedään loppuun vuoden 2025 aikana.

Tiinari

Rautalammin kunta omistaa As Oy Tiinarin osakkeista 13 268 osaketta (88,45%). Yhtiöllä toimii hallitus ja kunnan edustajat on valittu yhtiökokoukseen

Tavoitteet vuosiksi 2025–2027

1. Yhtiössä tehdään normaaleja vuosikorjauksia.

As Oy Lupsakas

As Oy Lupsakkaan osakemäärä on 15 000 kappaletta. Kunta omistaa 4 505 kappaletta eli 30 %, kaksi huoneistoa.

Tavoitteet vuosiksi 2025–2027

1. Yhtiössä toteutetaan normaaleja vuosikorjauksia vuosina 2022–2024.

As Oy Rautalammin Kuusitie 3

Rautalammin kunta omistaa As Oy Rautalammin Kuusitie 3:ssa yhden huoneiston. Kunta vuokraa yhtä huoneistoa ulkopuolisille.

Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalo

Rautalammin kunta omistaa Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalossa olevan kunnan johtokeskuksen. Rautalammin kunta omisti kiinteistöyhtiöstä 23 % osakekannasta 31.12.2011. Uusien ohjeiden mukaan kunnan johtokeskus ei välttämättä vaadi kunnalta erityistiloja poikkeus- ja kriisiolojen johtamista varten, vaan johtokeskus voidaan järjestää normaaliajan tiloihin ts. kunnanvirastoon. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin virastotalosta toimisto- ja varastotiloja.

Tavoitteet vuosiksi 2025–2027

1. Kunta luopuu nykyisestä johtokeskuksesta ja toteuttaa johtokeskustilat kunnanviraston yhteyteen alakertaan poikkeus- ja kriisiaikojen johtamista varten.

As Oy Rautalammin Lassilanpolku

Kunnan tämänhetkinen omistusosuus asunto-osakeyhtiöstä on 33,77%. (153 osaketta/440 osakkeesta)

Kunta omistaa asuntoyhtiöstä kolme osakehuoneistoa, huoneistot on vuokrattu.

Tavoitteet vuosiksi 2025–2027

Huoneistojen vuokrauksessa onnistuminen ja huoneistojen myynnin toteuttaminen

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy on elinkeino- ja elinvoimayhtiö, joka auttaa Keiteleeseen, Pielaveden, Rautalammin, Suonenjoen, Tervon ja Vesannon yrityksiä kasvuun. Vesannon Rautalammin kunta omistaa Savogrow Oy:stä 15,51%.

Tavoitteet 2025–2027

1. Yhtiö raportoi kunnanhallitukselle yhtiön tavoitteiden toteutumisesta ja erityisesti rautalampilaisiin yrityksiin kohdistuneista toimenpiteistä.
2. Yhteistyötä ja vuorovaikutusta kunnan ja yhtiön välillä kehitetään erityisesti elinvoimatyön ja kuntakehittämisen osalta.
3. Savogrown strategian päivitys käynnistyy ja sen yhteydessä on syytä päivittää myös osakassopimus.

Istekki Oy

Istekki Oy on perustettu v.2006 ja se on noin 600 työntekijän informaatio- sekä terveyden ja hyvinvoinnin teknologian asiantuntijaorganisaatio. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Kuopiossa ja toimipisteet löytyvät myös Jyväskylästä ja Tampereelta.

Rautalammin kunta omistaa Istekki Oy:stä viisi (5) A-sarjan osaketta.

Tavoitteet 2025–2027

1. Yhtiön asiantuntemusta hyödynnetään tarpeen mukaan.

Sansia Oy

Sansia Oy on vuonna 2011 perustettu julkisomisteinen palveluyhtiö. Syyskuun 2018 puoliväliin saakka yhtiö tunnettiin IS-Hankinnan nimellä. Yritys tarjoaa hankinta- ja sopimushallinnan palveluita, hankintakoulutusta ja kanavan sähköiseen tilaamiseen. Yrityksen asiakkaita ovat sen omistajat eli 100 kuntaa, kuntayhtymää, sairaanhoitopiiriä, energiayhtiötä ja muuta julkisyhteisöä.

Rautalammin kunta omistaa Sansia Oy:stä osuuden.

Tavoitteet 2025–2027

1. Yhtiön hankintaosaamista ja yhteishankintakilpailutuksia hyödynnetään kunnan kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.
2. Kunta edellyttää Sansialta kerran vuodessa tapahtuvaa palvelunkuvauksen läpikäyntiä.

TULOSLASKELMA

TP 2023	TA 2024		Nimi	Tal.arvi 2 025	Kasvu 24/25	TS 2026	TS 2027
			TULOSLASKELMA				
			TOIMINTATUOTOT				
1 226 316	1 109 893 *		Myyntituotot	1 212 650	9,30	915 815	914 513
171 249	99 765 *		Maksutuotot	98 310	-1,50	96 600	92 500
245 658	117 500 *		Tuet ja avustukset	244 500	108,10	227 000	174 500
1 123 869	907 507 *		Muut toimintatuotot	1 120 234	23,40	796 776	794 126
2 767 092	2 234 665 ***		TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 675 694	19,70	2 036 191	1 975 639
			TOIMINTAKULUT				
			Henkilöstökulut				
-4 962 001	-4 892 513 *		Palkat ja palkkiot	-5 163 999	5,50	-5 235 027	-5 043 988
			Henkilösivukulut				
-1 062 391	-1 038 206 *		Eläkekulut	-1 025 584	-1,20	-1 040 325	-1 008 453
-181 818	-131 504 *		Muut henkilösivukulut	-151 995	15,60	-141 151	-135 707
-6 206 209	-6 062 223 **		Henkilöstökulut yhteensä	-6 341 578	4,60	-6 416 503	-6 188 148
-364 220	-360 106 *		Asiakaspalvelujen ostot	-440 320	22,30	-397 170	-396 170
-2 840 415	-2 338 885 *		Muiden palvelujen ostot	-2 935 561	25,50	-2 862 863	-2 833 993
-3 204 635	-2 698 991 **		Palvelujen ostot	-3 375 881	25,10	-3 260 033	-3 230 163
-1 474 505	-1 439 626 *		Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 459 460	1,40	-1 500 485	-1 487 360
-257 903	-312 570 *		Avustukset	-340 570	9,00	-333 200	-331 600
-484 640	-335 905 *		Muut toimintakulut	-348 204	3,70	-346 338	-350 113
-11 627 892	-10 849 315 ***		TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-11 865 693	9,40	-11 856 559	-11 587 384
-8 860 801	-8 614 650		TOIMINTAKATE	-9 189 999	6,70	-9 820 368	-9 611 745
7 127 958	6 900 000 *		Verotulot	7 110 000	3,00	7 317 000	7 424 000
1 971 678	2 326 707 *		Valtionosuudet	2 700 088	16,00	2 700 000	2 700 000
			Rahoitustuotot ja -kulut				
9 235	0 *		Korkotuotot	0	0,00	0	0
519 186	500 000 *		Muut rahoitustuotot	500 000	0,00	500 000	500 000
-279 974	-170 000 *		Korkokulut	-200 000	17,60	-250 000	-250 000
-655	0 *		Muut rahoituskulut	0	0,00	0	0
486 627	942 057		VUOSIKATE	920 089	-2,30	446 632	762 255
			Poistot ja arvonalentumiset				
-1 004 295	-930 814 *		Suunn.mukaiset poistot	-867 171	-6,80	-876 546	-875 252
-105 329	0 *		Arvonalentumiset	0	0,00	0	0
			Satunnaiset erät				
-622 997	11 243		TILIKAUDEN TULOS	52 918	370,70	-429 913	-112 996
-622 997	11 243		TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄ)	52 918	370,70	-429 913	-112 996

KÄYTTÖTALOUDEN LISTAUS

		TP 2023	TA 2024	Talario 2 025	Kasvu 24/25	Ero
1	KÄYTTÖTALOUS					
10	VAALIT					
100	VALTIOLLISET VAALIT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-5 911	-2 900	0	-100,00	2 900
***	M E N O T (ulkoiset)	1 505	7 408	0	-100,00	-7 408
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-4 406	4 508	0	-100,00	-4 508
*	Menot (sisäiset)	106	0	0	0,00	0
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	106	0	0	0,00	0
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-4 300	4 508	0	-100,00	-4 508
110	KUNNALLISVAALIT					
***	M E N O T (ulkoiset)	4 217	0	5 020	0,00	5 020
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	4 217	0	5 020	0,00	5 020
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	4 217	0	5 020	0,00	5 020
120	EU-VAALIT					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-2 900	0	-100,00	2 900
***	M E N O T (ulkoiset)	3 006	7 558	0	-100,00	-7 558
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	3 006	4 658	0	-100,00	-4 658
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 006	4 658	0	-100,00	-4 658
10	VAALIT YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-5 911	-5 800	0	-100,00	5 800
***	M E N O T (ulkoiset)	8 728	14 966	5 020	-66,50	-9 946
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 817	9 166	5 020	-45,20	-4 146
*	Menot (sisäiset)	106	0	0	0,00	0
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	106	0	0	0,00	0
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 923	9 166	5 020	-45,20	-4 146

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
14	TILINTARKASTUS			2 025	24/25	
130	TILINTARKASTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	20 740	20 686	22 289	7,70	1 603
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	20 740	20 686	22 289	7,70	1 603
*	Menot (sisäiset)	816	890	1 032	16,00	142
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	816	890	1 032	16,00	142
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	21 556	21 576	23 321	8,10	1 745
14	TILINTARKASTUS YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	20 740	20 686	22 289	7,70	1 603
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	20 740	20 686	22 289	7,70	1 603
*	Menot (sisäiset)	816	890	1 032	16,00	142
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	816	890	1 032	16,00	142
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	21 556	21 576	23 321	8,10	1 745

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO			2 025	24/25	
140	KUNNANVALTUUSTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	56 049	41 273	42 597	3,20	1 324
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 049	41 273	42 597	3,20	1 324
*	Menot (sisäiset)	24 521	24 355	24 739	1,60	384
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	24 521	24 355	24 739	1,60	384
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	80 569	65 628	67 336	2,60	1 708
150	KUNNANHALLITUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-301 270	-22 303	-112 500	404,40	-90 197
***	M E N O T (ulkoiset)	501 702	395 052	405 038	2,50	9 986
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	200 432	372 749	292 538	-21,50	-80 211
*	Suunnitelmapoistot	139 449	34 120	34 121	0,00	1
*	Menot (sisäiset)	23 883	22 274	21 340	-4,20	-934
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	163 332	56 394	55 461	-1,70	-933
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	363 764	429 143	347 999	-18,90	-81 144
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO YÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-301 270	-22 303	-112 500	404,40	-90 197
***	M E N O T (ulkoiset)	557 751	436 325	447 635	2,60	11 310
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	256 480	414 022	335 135	-19,10	-78 887
*	Suunnitelmapoistot	139 449	34 120	34 121	0,00	1
*	Menot (sisäiset)	48 404	46 629	46 079	-1,20	-550
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	187 853	80 749	80 200	-0,70	-549
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	444 334	494 771	415 335	-16,10	-79 436

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
22	HALLINTO JA TALOUS			2 025	24/25	
170	YLEISHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-57 836	-57 300	-59 900	4,50	-2 600
***	M E N O T (ulkoiset)	542 481	531 722	775 486	45,80	243 764
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	484 645	474 422	715 586	50,80	241 164
*	Tulot (sisäiset)	-21 583	-25 831	-32 000	23,90	-6 169
*	Menot (sisäiset)	28 840	32 751	26 046	-20,50	-6 705
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 257	6 920	-5 954	-186,00	-12 874
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	491 901	481 342	709 632	47,40	228 290
180	TALOUSHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-238 157	-35 000	-35 000	0,00	0
***	M E N O T (ulkoiset)	1 019 599	544 906	598 171	9,80	53 265
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	781 442	509 906	563 171	10,40	53 265
*	Suunnitelmapoistot	19 984	53 854	0	-100,00	-53 854
*	Tulot (sisäiset)	-385 044	-378 488	-385 732	1,90	-7 244
*	Menot (sisäiset)	9 332	9 085	8 535	-6,10	-550
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-355 728	-315 549	-377 197	19,50	-61 648
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	425 714	194 357	185 974	-4,30	-8 383
22	HALLINTO JA TALOUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-295 993	-92 300	-94 900	2,80	-2 600
***	M E N O T (ulkoiset)	1 562 080	1 076 628	1 373 657	27,60	297 029
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 266 087	984 328	1 278 757	29,90	294 429
*	Suunnitelmapoistot	19 984	53 854	0	-100,00	-53 854
*	Tulot (sisäiset)	-406 627	-404 319	-417 732	3,30	-13 413
*	Menot (sisäiset)	38 172	41 836	34 581	-17,30	-7 255
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-348 471	-308 629	-383 151	24,10	-74 522
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	917 616	675 699	895 606	32,50	219 907

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
26	ELINKEINOTOIMI			2 025	24/25	
190	ELINVOIMALAUTAKUNTA					
***	T U L O T (ulkoiset)	-15 960	0	0	0,00	0
***	M E N O T (ulkoiset)	56 955	65 447	71 693	9,50	6 246
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	40 995	65 447	71 693	9,50	6 246
*	Menot (sisäiset)	4 195	5 452	4 794	-12,10	-658
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 195	5 452	4 794	-12,10	-658
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	45 190	70 899	76 487	7,90	5 588
215	SAVOGROW JA YHT.HANKE OSUUDET					
***	M E N O T (ulkoiset)	166 431	106 432	106 432	0,00	0
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	166 431	106 432	106 432	0,00	0
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	166 431	106 432	106 432	0,00	0
220	TAPAHTUMAT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-655	0	0	0,00	0
***	M E N O T (ulkoiset)	5 673	15 300	12 350	-19,30	-2 950
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 018	15 300	12 350	-19,30	-2 950
*	Menot (sisäiset)	1 610	0	689	0,00	689
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 610	0	689	0,00	689
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	6 628	15 300	13 039	-14,80	-2 261
230	MATKAILU					
***	M E N O T (ulkoiset)	0	67 000	67 000	0,00	0
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	67 000	67 000	0,00	0
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	67 000	67 000	0,00	0
26	ELINKEINOTOIMI YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-16 615	0	0	0,00	0
***	M E N O T (ulkoiset)	229 058	254 179	257 475	1,30	3 296
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	212 444	254 179	257 475	1,30	3 296
*	Menot (sisäiset)	5 805	5 452	5 483	0,60	31
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	5 805	5 452	5 483	0,60	31
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	218 249	259 631	262 958	1,30	3 327

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
30	MAASEUTUTOIMI			2 025	24/25	
270	MAASEUTUTOIMI					
***	M E N O T (ulkoiset)	56 940	46 000	52 120	13,30	6 120
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 940	46 000	52 120	13,30	6 120
*	Menot (sisäiset)	2 254	1 360	1 441	6,00	81
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 254	1 360	1 441	6,00	81
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	59 195	47 360	53 561	13,10	6 201
30	MAASEUTUTOIMI YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	56 940	46 000	52 120	13,30	6 120
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 940	46 000	52 120	13,30	6 120
*	Menot (sisäiset)	2 254	1 360	1 441	6,00	81
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 254	1 360	1 441	6,00	81
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	59 195	47 360	53 561	13,10	6 201

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
46	KOULUTUS			2 025	24/25	
404	HALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-103	0	0	0,00	0
***	M E N O T (ulkoiset)	116 988	98 456	104 052	5,70	5 596
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	116 885	98 456	104 052	5,70	5 596
*	Tulot (sisäiset)	-319	0	-500	0,00	-500
*	Menot (sisäiset)	110 966	1 804	1 612	-10,60	-192
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	110 648	1 804	1 112	-38,40	-692
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	227 533	100 260	105 164	4,90	4 904
410	PERUSKOULUTUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-183 477	-102 350	-86 400	-15,60	15 950
***	M E N O T (ulkoiset)	2 988 385	2 968 145	2 912 247	-1,90	-55 898
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 804 908	2 865 795	2 825 847	-1,40	-39 948
*	Suunnitelmapoistot	236 956	223 376	214 451	-4,00	-8 925
*	Tulot (sisäiset)	-60 324	-6 551	-25 400	287,70	-18 849
*	Menot (sisäiset)	355 736	416 389	429 399	3,10	13 010
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	532 368	633 214	618 450	-2,30	-14 764
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 337 276	3 499 009	3 444 297	-1,60	-54 712
420	LUKIO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-31 378	-19 600	-18 100	-7,70	1 500
***	M E N O T (ulkoiset)	991 064	959 779	1 040 110	8,40	80 331
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	959 686	940 179	1 022 010	8,70	81 831
*	Suunnitelmapoistot	114 733	114 733	114 733	0,00	0
*	Tulot (sisäiset)	-4 047	-400	-4 400	1 000,00	-4 000
*	Menot (sisäiset)	144 428	147 324	147 678	0,20	354
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	255 114	261 657	258 011	-1,40	-3 646
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 214 800	1 201 836	1 280 021	6,50	78 185
440	AIKUISKOULUTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	74 618	64 801	86 000	32,70	21 199
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	74 618	64 801	86 000	32,70	21 199
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	74 618	64 801	86 000	32,70	21 199

450	JOUKKOLIIKENNE	TP 2023	TA 2024	Talario 2 025	Kasvu 24/25	Ero
***	M E N O T (ulkoiset)	35 537	38 001	40 000	5,30	1 999
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	35 537	38 001	40 000	5,30	1 999
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	35 537	38 001	40 000	5,30	1 999
453	VARHAISKASVATUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-57 749	-23 000	-75 800	229,60	-52 800
***	M E N O T (ulkoiset)	1 153 832	1 223 016	1 371 545	12,10	148 529
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 096 083	1 200 016	1 295 745	8,00	95 729
*	Suunnitelmapoistot	7 207	6 220	8 483	36,40	2 263
*	Tulot (sisäiset)	-18 101	-11 720	-17 300	47,60	-5 580
*	Menot (sisäiset)	289 849	333 820	344 569	3,20	10 749
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	278 956	328 320	335 752	2,30	7 432
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 375 039	1 528 336	1 631 497	6,70	103 161
454	ESIOPETUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-24 614	0	0	0,00	0
***	M E N O T (ulkoiset)	136 860	149 662	172 871	15,50	23 209
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	112 246	149 662	172 871	15,50	23 209
*	Tulot (sisäiset)	-2 158	-2 140	-2 100	-1,90	40
*	Menot (sisäiset)	43 263	24 628	20 122	-18,30	-4 506
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	41 105	22 488	18 022	-19,90	-4 466
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	153 350	172 150	190 893	10,90	18 743
46	KOULUTUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-297 320	-144 950	-180 300	24,40	-35 350
***	M E N O T (ulkoiset)	5 497 283	5 501 860	5 726 824	4,10	224 964
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 199 963	5 356 910	5 546 524	3,50	189 614
*	Suunnitelmapoistot	358 896	344 329	337 667	-1,90	-6 662
*	Tulot (sisäiset)	-84 949	-20 811	-49 700	138,80	-28 889
*	Menot (sisäiset)	944 242	923 965	943 380	2,10	19 415
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 218 190	1 247 483	1 231 347	-1,30	-16 136
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	6 418 152	6 604 393	6 777 871	2,60	173 478

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA			2 025	24/25	
460	NUORISO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-73 920	-68 000	-99 500	46,30	-31 500
***	M E N O T (ulkoiset)	168 598	182 113	217 491	19,40	35 378
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	94 678	114 113	117 991	3,40	3 878
*	Tulot (sisäiset)	-359	0	0	0,00	0
*	Menot (sisäiset)	18 375	18 017	18 125	0,60	108
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	18 015	18 017	18 125	0,60	108
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	112 693	132 130	136 116	3,00	3 986
470	LIIKUNTA					
***	T U L O T (ulkoiset)	-28 059	-20 000	-21 000	5,00	-1 000
***	M E N O T (ulkoiset)	158 789	153 977	111 458	-27,60	-42 519
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	130 730	133 977	90 458	-32,50	-43 519
*	Suunnitelmapoistot	21 444	20 870	26 300	26,00	5 430
*	Tulot (sisäiset)	-560	0	-1 120	0,00	-1 120
*	Menot (sisäiset)	32 758	29 327	24 321	-17,10	-5 006
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	53 642	50 197	49 501	-1,40	-696
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	184 372	184 174	139 959	-24,00	-44 215
480	KIRJASTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-12 344	-13 180	-12 529	-4,90	651
***	M E N O T (ulkoiset)	257 352	235 900	248 180	5,20	12 280
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	245 008	222 720	235 651	5,80	12 931
*	Suunnitelmapoistot	30 796	30 864	2 313	-92,50	-28 551
*	Tulot (sisäiset)	-13 291	-14 872	-13 900	-6,50	972
*	Menot (sisäiset)	41 492	39 525	44 390	12,30	4 865
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	58 997	55 517	32 803	-40,90	-22 714
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	304 005	278 237	268 454	-3,50	-9 783

490	KULTTUURITOIMI	TP 2023	TA 2024	Talario 2 025	Kasvu 24/25	Ero
***	T U L O T (ulkoiset)	100	0	-1 700	0,00	-1 700
***	M E N O T (ulkoiset)	44 843	57 978	58 798	1,40	820
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	44 943	57 978	57 098	-1,50	-880
*	Menot (sisäiset)	3 836	3 788	4 993	31,80	1 205
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 836	3 788	4 993	31,80	1 205
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	48 778	61 766	62 091	0,50	325
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-114 223	-101 180	-134 729	33,20	-33 549
***	M E N O T (ulkoiset)	629 582	629 968	635 927	0,90	5 959
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	515 359	528 788	501 198	-5,20	-27 590
*	Suunnitelmapoistot	52 240	51 734	28 613	-44,70	-23 121
*	Tulot (sisäiset)	-14 210	-14 872	-15 020	1,00	-148
*	Menot (sisäiset)	96 460	90 657	91 829	1,30	1 172
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	134 490	127 519	105 422	-17,30	-22 097
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	649 849	656 307	606 620	-7,60	-49 687

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA			2 025	24/25	
500	TEKNINEN HALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-30 304	-23 000	-45 000	95,70	-22 000
***	M E N O T (ulkoiset)	223 562	156 794	161 307	2,90	4 513
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	193 259	133 794	116 307	-13,10	-17 487
*	Menot (sisäiset)	61 701	64 987	63 843	-1,80	-1 144
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	61 701	64 987	63 843	-1,80	-1 144
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	254 960	198 781	180 150	-9,40	-18 631
510	JÄTEHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-307	-100	-500	400,00	-400
***	M E N O T (ulkoiset)	1 227	500	7 000	1 300,00	6 500
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	920	400	6 500	1 525,00	6 100
*	Suunnitelmapoistot	896	896	896	0,00	0
*	Menot (sisäiset)	1 063	480	565	17,70	85
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 959	1 376	1 461	6,20	85
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 879	1 776	7 961	348,30	6 185
520	VESIHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-442 808	-580 490	-515 000	-11,30	65 490
***	M E N O T (ulkoiset)	341 355	457 290	422 689	-7,60	-34 601
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-101 453	-123 200	-92 311	-25,10	30 889
*	Suunnitelmapoistot	110 399	105 778	115 198	8,90	9 420
*	Tulot (sisäiset)	-65 576	-50 361	-45 248	-10,20	5 113
*	Menot (sisäiset)	32 493	16 822	15 836	-5,90	-986
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	77 316	72 239	85 786	18,80	13 547
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-24 136	-50 961	-6 525	-87,20	44 436
530	PALO- JA PELASTUSTOIMI					
***	M E N O T (ulkoiset)	161	1 100	1 220	10,90	120
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	161	1 100	1 220	10,90	120
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	161	1 100	1 220	10,90	120

540	KIINTEISTÖT	TP 2023	TA 2024	Talario 2 025	Kasvu 24/25	Ero
***	T U L O T (ulkoiset)	-1 121 401	-1 126 255	-1 501 237	33,30	-374 982
***	M E N O T (ulkoiset)	1 434 448	1 125 789	1 547 522	37,50	421 733
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	313 048	-466	46 285	-10 032,30	46 751
*	Suunnitelmapoistot	231 851	176 173	212 576	20,70	36 403
*	Tulot (sisäiset)	-532 079	-504 289	-453 906	-10,00	50 383
*	Menot (sisäiset)	165 518	46 436	42 120	-9,30	-4 316
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-134 710	-281 680	-199 210	-29,30	82 470
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	178 337	-282 146	-152 926	-45,80	129 221
545	RAVINTOKESKUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-60 167	-49 000	-5 500	-88,80	43 500
***	M E N O T (ulkoiset)	325 223	367 362	357 005	-2,80	-10 357
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	265 056	318 362	351 505	10,40	33 143
*	Suunnitelmapoistot	9 271	18 541	18 541	0,00	0
*	Tulot (sisäiset)	-273 909	-246 475	-263 056	6,70	-16 581
*	Menot (sisäiset)	5 885	5 530	5 040	-8,90	-490
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-258 754	-222 404	-239 475	7,70	-17 071
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	6 302	95 958	112 030	16,70	16 072
550	VARIKKO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-20 042	-17 500	-18 200	4,00	-700
***	M E N O T (ulkoiset)	145 963	138 212	172 344	24,70	34 132
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	125 921	120 712	154 144	27,70	33 432
*	Suunnitelmapoistot	12 809	10 194	12 560	23,20	2 366
*	Tulot (sisäiset)	-33 710	-39 336	-41 372	5,20	-2 036
*	Menot (sisäiset)	2 014	3 216	3 091	-3,90	-125
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-18 887	-25 926	-25 721	-0,80	205
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	107 034	94 786	128 423	35,50	33 637
560	LIIKENNEVÄYLÄT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-34 485	-45 437	-43 628	-4,00	1 809
***	M E N O T (ulkoiset)	193 140	199 863	203 777	2,00	3 914
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	158 655	154 426	160 149	3,70	5 723
*	Suunnitelmapoistot	171 167	135 195	106 999	-20,90	-28 196
*	Menot (sisäiset)	16 305	23 292	22 887	-1,70	-405
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	187 472	158 487	129 886	-18,00	-28 601
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	346 126	312 913	290 035	-7,30	-22 878

570	MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU	TP 2023	TA 2024	Talario 2 025	Kasvu 24/25	Ero
***	M E N O T (ulkoiset)	19 718	49 749	49 546	-0,40	-203
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	19 718	49 749	49 546	-0,40	-203
*	Suunnitelmapoistot	2 661	0	0	0,00	0
*	Menot (sisäiset)	396	450	429	-4,70	-21
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 058	450	429	-4,70	-21
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	22 776	50 199	49 975	-0,40	-224
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-1 709 513	-1 841 782	-2 129 065	15,60	-287 283
***	M E N O T (ulkoiset)	2 684 798	2 496 659	2 922 411	17,10	425 752
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	975 285	654 877	793 346	21,10	138 469
*	Suunnitelmapoistot	539 055	446 777	466 770	4,50	19 993
*	Tulot (sisäiset)	-905 275	-840 461	-803 582	-4,40	36 879
*	Menot (sisäiset)	285 375	161 213	153 811	-4,60	-7 402
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-80 845	-232 471	-183 001	-21,30	49 470
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	894 440	422 406	610 345	44,50	187 939

1	KÄYTTÖTALOUS	TP 2023	TA 2024	Talario	Kasvu	Ero
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA			2 025	24/25	
580	YMPÄRISTÖNSUOJELU					
***	T U L O T (ulkoiset)	-9 145	-3 500	-3 900	11,40	-400
***	M E N O T (ulkoiset)	284 991	274 247	312 600	14,00	38 353
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	275 846	270 747	308 700	14,00	37 953
*	Menot (sisäiset)	4 044	4 492	4 269	-5,00	-223
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 044	4 492	4 269	-5,00	-223
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	279 890	275 239	312 969	13,70	37 730
590	RAKENNUSVALVONTA JA OHJAUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-17 101	-22 850	-20 300	-11,20	2 550
***	M E N O T (ulkoiset)	95 940	97 797	109 736	12,20	11 939
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	78 839	74 947	89 436	19,30	14 489
*	Menot (sisäiset)	2 922	3 969	4 129	4,00	160
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 922	3 969	4 129	4,00	160
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	81 761	78 916	93 565	18,60	14 649
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-26 246	-26 350	-24 200	-8,20	2 150
***	M E N O T (ulkoiset)	380 932	372 044	422 336	13,50	50 292
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	354 686	345 694	398 136	15,20	52 442
*	Menot (sisäiset)	6 966	8 461	8 398	-0,70	-63
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	6 966	8 461	8 398	-0,70	-63
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	361 652	354 155	406 534	14,80	52 379
1	KÄYTTÖTALOUS					
1	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-2 767 092	-2 234 665	-2 879 561	28,90	-644 896
***	M E N O T (ulkoiset)	11 627 892	10 849 315	11 919 420	9,90	1 070 105
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	8 860 801	8 614 650	9 039 859	4,90	425 209
*	Suunnitelmapoistot	1 109 624	930 814	867 171	-6,80	-63 643
*	Tulot (sisäiset)	-1 411 060	-1 280 463	-1 286 034	0,40	-5 571
*	Menot (sisäiset)	1 428 600	1 280 463	1 286 034	0,40	5 571
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 127 164	930 814	867 171	-6,80	-63 643
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	9 987 965	9 545 464	9 907 030	3,80	361 566

TULOSLASKELMAOSA

TP 2023	TA 2024		Nimi	Tal.arvi 2 025	Kasvu 24/25	TS 2026	TS 2027
		70	KUNNANHALLITUS				
		610	VEROTULOT				
-5 069 825	-4 840 000	7000	Kunnallisvero	-5 121 000	5,80	-5 290 000	-5 362 000
-1 320 457	-1 443 000	7010	Kiinteistövero	-1 398 000	-3,10	-1 398 000	-1 398 000
-737 676	-617 000	7020	Osuus yhteisöveron tuotosta	-591 000	-4,20	-629 000	-664 000
-7 127 958	-6 900 000	**	VEROTULOT	-7 110 000	3,00	-7 317 000	-7 424 000
		620	VALTIONOSUUDET				
-897 784	-1 139 023	7102	Peruspalvelujen valtionosuus	-1 651 012	44,90	-2 700 000	-2 700 000
-672 708	-678 547	7103	Verotulomenetysten korvaus	-457 061	-32,60	0	0
-401 186	-509 137	7110	Valtionos. opetus- ja kulttuur	-592 015	16,30	0	0
-1 971 678	-2 326 707	**	VALTIONOSUUDET	-2 700 088	16,00	-2 700 000	-2 700 000
		650	RAHOITUSTUOTOT JA KULUT				
-9 234	0	8000	Korkotuotot talletustileistä	0	0,00	0	0
-1	0	8050	Muut korkotuotot	0	0,00	0	0
-19	0	8110	Korot verotilityksistä	0	0,00	0	0
-510 016	-500 000	8120	Osingot	-500 000	0,00	-500 000	-500 000
-6 189	0	8130	Osuuskorot, perusp-oman koro	0	0,00	0	0
-2 962	0	8140	Viivästyskorkotulot	0	0,00	0	0
-17 540	0	8145	sisKorvaus jäännöspääomasta	0	0,00	0	0
273 588	170 000	8200	Korot pitkäaikaisista lainoist	200 000	17,60	250 000	250 000
6 386	0	8250	Korot lyhytaikaisista lainoist	0	0,00	0	0
492	0	8320	Viivästyskorkomenot	0	0,00	0	0
163	0	8360	Perimis- ja viivästyskulut	0	0,00	0	0
-265 332	-330 000	**	RAHOITUSTUOTOT JA KULU	-300 000	-9,10	-250 000	-250 000
-9 364 968	-9 556 707	***	KUNNANHALLITUS	-10 110 088	5,80	-10 267 000	-10 374 000
-9 364 968	-9 556 707	****	KAIKKI YHTEENSÄ	-10 110 088	5,80	-10 267 000	-10 374 000

RAHOITUS- JA INVESTOINTIOSA

RAHOITUS

Rahoitusosan sitovuus

Kunnanvaltuusto hyväksyy rahoitusosan toimielintasolla eli hyväksyy rahoitusosan toimielintasolla eli hyväksyy rahoituksen määrärahat menojen ja tulojen tasolla. Kunnanhallitus päättää rahoitusosan tehtävä – ja osatehtävä I:n tasosta. Tarvittavat päätökset rahoitusosan tarkemmasta jakamisesta tekee kunnanhallituksen määrittelemä viranhaltija.

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Tulorahoitus					
Vuosikate	486 627	0	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	267 347	0	0	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-491 517	-690 000	-649 000	-1 148	-515
Rahoitusosuudet investointimenoihin	31 448	10 000	423 000	0	0
Pysyvien vastavien hyödykkeiden luovutustulot	396 718	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	690 623	-680 000	-226 000	-1 148	-515
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-92 320	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	2 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 019 713	-700 000	-650 000	-650 000	-700 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos (lisäys +)	771 185	0	1 000 000	0	0
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	-25 915	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos (vähennys +)		0	0	0	0
Saamisten muutos (lisäys -)	1 456 086	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-715 493	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-626 170	1 300 000	1 350 000	350 000	300 000
Rahavarojen muutos	64 453	620 000	1 124 000	348 852	299 485

INVESTOINNIT VUONNA 2025

Investointien sitovuus

Pääsääntönä on, että kunnanvaltuusto hyväksyy investointiosan määrärahat hanketasolla. Poikkeuksena kuitenkin ovat seuraavat hankekohtaisuusrajat eli mikäli yksi hanke ylittää seuraavat rajat (rahan euromäärä vaihtelee investointiryhmittäin), se käsitellään kunnanvaltuustossa hankekohtaisena.

Investointiosan määrärahataso

Hankekohtaisuuden rajat ovat seuraavat:		MÄÄRÄRAHATASO RYHMÄN SISÄLLÄ
Kiinteä omaisuus		Hankekohtainen raja 100.000 €
Talonrakennus	Talonrakennus	Toimielinten ratkaisuvlta
		1. Teknisen lautakunnan rakennuttamisjaosto 100.000 € / investointikohde, hanke.
Julkinen käyttöomaisuus	Julkinen käyttöomaisuus	2. Tekninen lautakunta 100.001 – 300.000 €/ investointikohde, hanke.
		3. Kunnanhallitus 300.001 - 1.000.000 € / investointikohde, hanke.
		4. Kunnanvaltuusto 1.000.001 €/investointikohde, hanke.
Liikelaikokset	Vesihuolto	
Irtain omaisuus	Irtain omaisuus	Hankekohtaisuuden raja 50.000 €
Aineeton käyttöomaisuus	Arvopaperit	Hankekohtaisuuden raja
	Kuntayhtyminen pääomatalous	
Muu investointitoiminta	Muu pääomatalous	Hankekohtaisuuden raja

Investointisuunnitelma

RAUTALAMMIN KUNTA		Kunnanjohtajan esitys				pvm 23.10.2024 v.1
INVESTOINNIT v. 2024 JA SUUNNITELMAVUODET		TS	TS			
	Kok.kus tann.	Tulot	2025	2026	2027	Selite
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	
8000 MAA-ALUEET						sivut 1-3
76 TALONRAKENNUS						
8200 Sivistystoimi talonrakennus						
Kirjasto	125		25	100		Hulevesijärjestelmä, pihan muotoilu, salaojat v.2026. Räystäään aluset ja kulkulipat(Maalaus) v.2025.
Ratsastuskeskus	35			20	15	2026 huoltomaalukset. 2027 Maneesin ja tallirakennuksen kunnostukset/ korjaukset.
8250 Tekninen toimi talonrakennus						
Vuokrarivitalo Kercon vuokratilat	110		70	40		Ikkunoiden uusinta 2026. Salaojat + sadevesijärjestelmä 2025
Urheilukentän uusi huoltorakennus	170				170	Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustuksen haku aluehallintovirastolta. Selvitetään avustukset.
Kyllikin vesikatto	200			200		Kyllikin vesikaton korjaus/uusinta.
Palvelukoti Pauliina	40		40			Pesuhuoneiden korjaukset, muut kunnostukset
Rautalammin terveyskeskus: käyttövesijohto- ja viemäriverkoston saneeraus	300			150	150	Käyttövesiverkoston saneerauksen toteutus ja viemäröinnin parantaminen. Suunnitelma tehty.
Paloaseman ulkoseinän korjaussuunnittelu + toteutus	25		25			Ulkoseinä haljennut ja siirtynyt.
Työkeskuksen palohälytínjärjestelmän uusinta	15			15		Järjestelmä vanhentunee.
78 JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS						sivu 2
8450 Tekninen toimi julkinen käyttöomaisuus						
Kunnan rakennusten kehittäminen ja korjausvelan selvitys	20		20			Teetetään kunnan omistamista rakennuksista pitkän tähtäimen suunnitelmat.
Liikenneturvallisuuden parantaminen	10		10			Kirkonkylän ajonopeusmerkintä uudistus ja liikennejärjestelyt.
Kaavateiden asfaltointi ja ojen kunnostus.	100		50	50		Kaavateiden kunnossapitoa, asfaltointien poistoa, hulevesien hallittu virtaaminen.
Koulutien uudistus koulun osuudelta. Uusi pysäköintialue.	135			65	70	Koulutien uudistus koulun osuudelta v.2026. Uusi pysäköintialue v. 2027.
Vanhan kaatopaikan siistiminen	100		100			
Yhtiöittämiselvykset	40		40			SOTE-kiinteistöjen ja vesilaitoksen yhtiöittämiselvykset
Kirkonkylän asemakaavan tarkistustyön käynnistäminen	80		30	50		Asemakaavoituksen päivittäminen.
Toholahden teollisuusalueen infra	210	413	210			Teollisuusalueen kaavatie loppuun rakentaminen. Vuoden 2024 inv. 140 t€, tästä siirretään käyttämättä jääneet vuodelle 2025.
Kirkonkylän ja Kercon maisemointi	15		15			Yleisten alueiden siistimisiä & kunnossapitoa.

80 IRTAIN OMAISUUS	Kok. Kustan.	Tulot	TA 2025	TS 2026	TS 2027	
8600 Sivistystoimi irtain omaisuus						
Etäopiskelutila			14			Mediatila Matti-Lohelle.
8650 Tekninen toimi irtain omaisuus						
Kunnossapidon (puhtaanapito+kiinteistöhuolto) ja talonmieskeskuksen työlaitteet.	15		15			Alipaineistus, imurit (pölynhallinta), muut työkoneet ja laitteet.
Laiturit & venepaikat	20		10			Vene- ja uimalaitureiden siirrot, kunnostukset ja rantojen raivaus.
Iv-nuohoukset	90		30	30	30	Kunnanvirasto, Hoitokoti Pauliina v. 2025
Skeittiramppi	20	10	10			Uusi skeittiramppi,toteutuu kun saadaan hankerahoitusta.
82 VESIHUOLTO						
sivu 3						
8700 Vesilaitos kirkonkylä						
Talojohtojen rakentaminen	30		10	10	10	Mahdolliset liittyjät
Saikarintien vesijohto (jatko), suunnittelu	43			43		
Toholahdentien alueen vesijohdon korjaus	210		20	210		Suunnittelu v.2025, toteutus 2026.
Vesijohtoverkoston saneerauksen toteutus	40			40		
Etäluettavien vesimittareiden asentamiset	30		30			Kirkonkylän alue 2025 Muu alue 2026.
8800 Vesilaitos Kerkonkoski						
Etäluettavien vesimittareiden asentamiset	20			20		Kerkonkoski + lähialue
8750 Viemärlaitos kirkonkylä ja Kerkonkoski						
Vesi- ja Viemäriverkoston saneeraussuunnitelma	55			55		Koko kirkonkylä
Viemäriverkoston saneerauksen toteutus	100			40	60	
Jätevedenpuhdistamon kuntotutkimus	30		30			Jätevedenpuhdistamon täydellinen kuntotutkimus (rakennus+tekniikka)
Talohaarojen rakentaminen	30		10	10	10	Mahdolliset liittyjät
Keskustaajaman vesistöön sijoitetun viemärin siirtäminen maalle Kuutinharjun jv-pumppaamo - Savisillan pumppaamo välinen	160		160			Luvitus ja tarjouskysely -25, toteutus kesä/syysy -25
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, €	2 623	423	974	1 148	515	
82 VESIHUOLLON OSUUS YHTEENSÄ			260	428	80	
Kunnanjohtajan esitys			649			

HENKILÖSTÖOSA

RAUTALAMMIN KUNNAN HENKILÖSTÖ 1.1.2025

Toimintayksikkö	Vakinaiset		Määräaikaiset		Työllistetyt		Oppisopimus		Sivut.
	Kok.aik.	Osa-aik.	Kok.aik.	Osa-aik.	Kok.aik.	Osa-aik.	Kok.aik.	Osa-aik.	
Yleishallinto	8	1	1						
Sivistystoimi	56	9	12	4			1		2
Tekninen toimi, tuntip.	11								
Kiinteistöhenkilöstö	11	1					1		
	86	11	13	4			1	1	2
Yhteensä	118								

Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2017 - 2025

	Hallinto	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Tekninen toimi	Yhteensä
31.12.2017	17	74	95	24	210
31.12.2018	14	70	101	24	209
31.12.2019	10	78	100	26	214
31.12.2020	9	70	101	23	203
31.12.2021	8	69	103	26	206
31.12.2022	8	63	95	32	198
31.12.2023	10		100	30	140
arvio 1.1.2025	10		84	24	118

